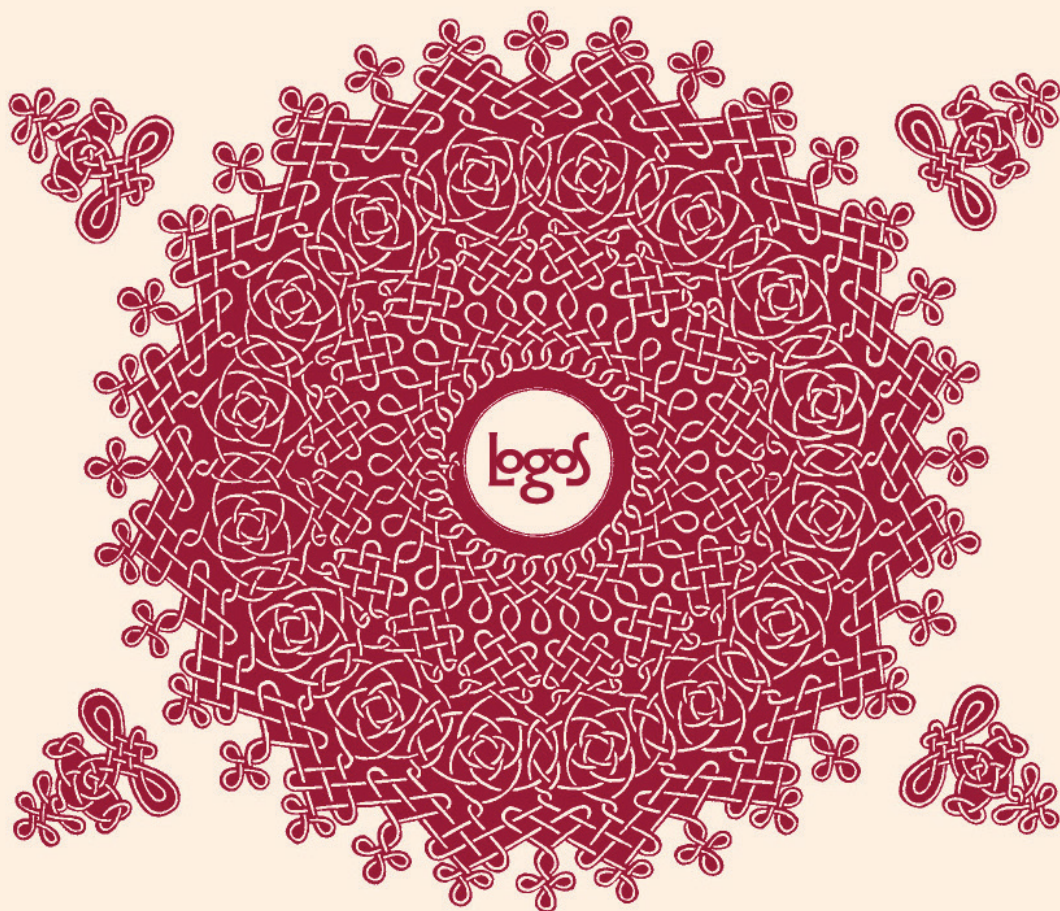

Slovenska duhovna pesem

Od Prešerna do danes

Vinjeta na naslovnici:
Leonardo da Vinci

Tiskana izdaja knjige je izšla leta 2001
ISBN 961-90926-1-9

SLOVENSKA DUHOVNA PESEM

Od Prešerna do danes

Izbor in spremna beseda

France Pibernik

Ljubljana
2017

Elektronska knjižna zbirka

e-13

Urednik *Gorazd Kocijančič*

Slovenska duhovna pesem

Izbor in spremna beseda *France Pibernik*

Lektoriranje *Jasna Hrovat* in *Katarina Kocijančič*

Oblikovanje elektronske izdaje *Lucijan Bratuš*

Izdajatelj

Za KUD Logos *Mateja Komel Snoj*

Ljubljana 2017

Elektronska izdaja e-13

Elektronski vir (pdf)

Način dostopa (URL):

<http://www.kud-logos.si/e-knjige/>

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili
v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
COBISS.SI-ID=288887808
ISBN 978-961-7011-27-2 (pdf)

Slovenska duhovna pesem

KAZALO

I

- 12 *France Prešeren*, Krst pri Savici
16 *Simon Gregorčič*, Človeka nikar
18 *Anton Medved*, Brez konca
19 *Ljudmila Poljanec*, Credo
20 *Silvin Sardenko*, Zjasnilo se je temno dno
21 *Dragotin Kette*, V katedrali
22 *Dragotin Kette*, Moj Bog III, V, VI
25 *Ivan Cankar*, Iz moje samotne, grenke mladosti
26 *Ivan Cankar*, Luč je in Bog je
27 *Oton Župančič*, Nočni psalm
28 *Oton Župančič*, Klic noči
30 *Josip Murn*, Kot iz tihe, zabljene kapele
31 *Josip Murn*, Fin de siècle 3
32 *Joža Lovrenčič*, Confessio
33 *Miran Jarc*, Skrivnostni romar
35 *Miran Jarc*, Človek in noč
37 *Anton Vodnik*, Jaz sem slep, a Nekdo je svetel
38 *Anton Vodnik*, Samota blestenje je
39 *Anton Vodnik*, Introitus
41 *Jože Pogačnik*, Golgota
43 *France Vodnik*, Pot v tempelj
44 *France Vodnik*, Borivec z Bogom
45 *Srečko Kosovel*, Nate naj mislim, večni Bog
46 *Srečko Kosovel*, Truden, ubit

- 47 *Edvard Kocbek, Telo je tuja last*
48 *Božo Vodušek, Vabilo duši*
49 *Božo Vodušek, Zavrženi angel*
50 *Božo Vodušek, Skriti Bog*
51 *Vital Vodušek, Sveti Frančišek*
52 *Jože Udovič, Nov kosec*
54 *Jože Udovič, Smer*
55 *Vladimir Truhlar, Ko se mi razodevaš*
56 *Vinko Beličič, Križev pot*
57 *Dušan Ludvik, Klici po Bogu*
59 *Jože Cukale, Agape*
60 *Karel Mauser, Kesanje*
61 *Janez Klarič, V samevanje stebrov belih sem zaprt*
62 *Minka Korenčan, Bil si z menoj*
63 *France Balantič, Pot brez konca*
64 *Mitja Šarabon, Je večnost? Strah mi trga kožo slano*
65 *Janez Ovsec, Šel bom v tišino neba*
66 *Janez Kolenc, Vera – nevera*
67 *Ivan Hribovšek, Psalm*
68 *Ivan Hribovšek, Paladi*
69 *Vladimir Kos, Skrivnost*
70 *Ivan Minatti, Tuja obala*
72 *Ivan Minatti, Vse bolj blizu večer*
73 *Lojze Krakar, Na božjo pot se odpravljam*
74 *France Pibernik, V kateri puščavi*
75 *Tone Pavček, Sobesedniki*
76 *Tone Pavček, Dvoje angelov*
85 *Gregor Strniša, Galjot*
79 *Kajetan Kovič, Genesis*

- 80 *Kajetan Kovič, Južni otok*
81 *Janjo Čar, Naši očenaši*
82 *France Forstnerič, Zgodnja maša*
83 *Jože Snoj, V začetku je bila Beseda*
84 *Ciril Brgles, Izgubljena večnost*
95 *Mart Ogen, Molitev*
87 *Tone Kuntner, Strašno kletev imam na jeziku*
88 *Vladimir Memon, El angel exterminador*
89 *Marko Pavček, Vsa ta belina*
90 *Uroš Župan, Angel*
91 *Gorazd Kocijančič, Božje ime*

II

- 94 *Ivan Trinko, Glej, nebo temneje*
95 *Oton Župančič, Spokorna pesem*
97 *Josip Murn, Mir*
98 *Cvetko Golar, V svobodi*
99 *Alojz Gradnik, Frančišek Asiški*
100 *Alojz Gradnik, Božje obličje*
101 *Lili Novy, Umreti*
102 *Vojeslav Molè, Bog*
103 *Stanko Majcen, Kažipot*
104 *Stanko Majcen, Iz hladne kamre prineso*
105 *Miran Jarc, Jesen*
107 *Anton Vodnik, Mogoče*
108 *Anton Vodnik, Ihteči zvoki*
109 *Anton Vodnik, Zimski večeri*
110 *Jože Pogačnik, Trije zvonovi*
112 *Jože Pogačnik, Naš poldan*

- 113 *Srečko Kosovel*, Kons
114 *Srečko Kosovel*, Poslednje obhajilo
115 *Srečko Kosovel*, Jutro na gori
116 *Edvard Kocbek*, Pod noč nekdo igra
117 *Edvard Kocbek*, Bregovi sveti v noč zvenijo
118 *Edvard Kocbek*, Molitev
120 *Severin Šali*, Večerna tišina
121 *Jože Udovič*, Obraz v oblakih
122 *Jože Udovič*, Kratki dnevi
124 *Jože Udovič*, Glasovi konca
126 *Vladimir Trublar*, Čas
128 *Vladimir Trublar*, Binkošti
130 *Vladimir Trublar*, Svežina
131 *Cene Vipotnik*, Hotel si, Mojster
132 *Lado Piščanc*, Pričakovanje
133 *Jože Dular*, Velika nedelja
134 *France Balantič*, Studencev močnih, čistih sem željan
135 *Janez Remic*, Tiha pesem
136 *Rafko Vodeb*, Prihajaš
138 *Ivan Hribovšek*, Jutro
139 *Stane Bračko*, Pomlad med polji
140 *Vladimir Kos*, Barvit oblak med oblaki I, VII
143 *France Papež*, Večerno nebo na jugu
144 *France Pibernik*, O tihi Bog
145 *Dane Zajc*, Križev pot
152 *Gregor Strniša*, Bogovi
153 *Gregor Strniša*, Deček III
154 *Kajetan Kovič*, Psalm
155 *France Forstnerič*, Mučenik I

- 156 *Tine Debeljak ml.*, Večna vez
158 *Valentin Cundrič*, Kesanje
159 *Niko Grafenauer*, Groza
160 *Niko Grafenauer*, Hieronim
161 *Tomaž Šalamun*, Tebe Gospod
162 *Franc Černigoj*, Ko bo vse mrtvo
163 *Gorazd Kocijančič*, Vstajenje
164 *Brane Senegačnik*, Ikona
165 *Brane Senegačnik*, Vera
166 *Primož Čučnik*, Himna

III

- 170 *Fran Levstik*, Nepokoj ponoči
171 *Simon Jenko*, V brezupnosti
172 *Simon Jenko*, Obrazi VI
173 *Anton Medved*, Molitev
174 *Silvin Sardenko*, Pa bi jaz ne molil molitve
176 *Elizabeta M. Kremžar*, Moje noči
177 *Josip Murn*, Pred Marijo
178 *Cvetko Golar*, Kmetova molitev
179 *Alojz Gradnik*, Molitev
180 *Miran Jarc*, Pesnik
181 *Anton Vodnik*, Moj Bog
183 *Jože Pogačnik*, Odkar
185 *Srečko Kosovel*, Psalm
186 *Srečko Kosovel*, Želja po smrti
187 *Edvard Kocbek*, O, sveti Bog
188 *Božo Vodušek*, Bil sem bakla
189 *Vladimir Trublar*, In prenovil boš obličje zemlje

192	<i>Alojz Kocjančič</i> , Naj se pri tebi izihtim
193	<i>Bogomir Fatur</i> , Romarska pesem
194	<i>Jože Cukale</i> , Iz globočine poslušaj moj glas
195	<i>Jože Šerjak</i> , Mejniki si stavim zdaj
196	<i>Stanko Janežič</i> , Nove zarje
197	<i>Jože Brejc</i> , Tesnoba
198	<i>France Balantič</i> , Prošnja za besede
199	<i>Ivan Hribovšek</i> , Žalost
200	<i>Ivan Hribovšek</i> , Pod nebom
201	<i>Vladimir Kos</i> , Breme
202	<i>Lojze Krakar</i> , Romanje v Kelmorajni
203	<i>Gregor Strniša</i> , Barbarova molitev
204	<i>Veno Taufer</i> , Življenje
205	<i>Berta Golob</i> , Zahvaljen
206	<i>Jože Snoj</i> , Hvala ti za drevo
207	<i>Milan Jesib</i> , Gledam pokrajino
209	<i>France Pibernik</i> , Slovenska duhovna pesem
219	O avtorjih
239	K ureditvi izbora

I

Kar je, beži.
Al' beg ni Bog,
ki vodi vekomaj v ne-bo,
kar je, kar b'lo je in kar bo?

France Prešeren

KRST PRI SAVICI

(Odlomek)

Iz njega rok izmakne se počasi,
in blizo se na prvi kamen vsede,
in v trdnem, ali vènder milem glasi
mladenču vnet' mu reče té besede:
„Ne združenja, ločitve zdaj so časi,
šel naj vsak sam bo skoz življenja zmede;
de b' ênkrat se sklenile póti naji,
me tukaj vidiš zdaj v samotnem kraji.

Povedat' moram ti, de sem kristjana,
malikov zapustila vero krivo,
de je bežala ta, k' ob sonci slana,
de dal krstit' je ôča glavo sivo,
soseska je Marije službi vdana
v dnu jezera utopila bóg'njo Živo.
Kako prišla k resnice sem poglédi,
moj Črtomír! v besedah kratkih zvédi:

Večkrat v otoka sem samotnem kraji,
ko te je ladja nesla preč od mene,
si mislila, al bo ljubezen naji
prešla, ko val, ki veter ga zažene,
al hrepenečih src željé narslaji
ogásil vse bo zêmlje hlad zelene,
al mesta ni nikjer, ni zvezde mile,
kjer bi ljubjóče srca se sklenile.

Te misli, ko odšel si v hude boje,
miru mi niso dale več siroti.
V nevarnosti življenje védet' tvoje,
zaprte vse do tebe videt' póti,
ni védlo kam se djati srce moje,
tolažbe nisem najdla v taki zmoti.
Obupala sem skorej tákrat reva;
kak sem želela v noči ti svit dneva!

En dan sem prašat šla po vojske sreči,
al skozi se še ni sklenila z vami;
učil ljudi je mož bogaboječi,
duhovni mož, ki zdaj ga vidiš z nami:
kako nas vstvaril vse je Bog narveči,
kak greh prišel na svet je po Adámi,
kak se je božji sin zato učlovečil,
de bi otel naróde in osrečil.

De pravi Bog se kliče Bog ljubezni,
de ljubi vse ljudi, svoje otroke,
de zemlja, kjer vijó viharji jezni,
je skušnje kraj, de so naš dom visoke
nebesa, de trpljenje in bolezní
z veseljam vred so dar njegove rôke,
de čudno k sebi vód' otroke ljube,
de ne želi nobenega pogube.

De ustvaril je ljudi vse za nebesa,
kjer glori'ja njega sije brez oblaka,
oko ni vid'lo, slišale ušesa
veselja, ki izvoljene tam čaka,
de spróstenim bo vseh težav telesa
se srečnim izpolnila volja vsaka,
de bodo tamkej božji sklepi mili
té, ki se tukaj ljubijo, sklenili.

Ko šla domú sem združbo najno v glavi,
me mož, ki je ta uk učil, doide;
prijazno v svoji šegi me pozdravi,
pove, de préd je štet bil med druide,
de preobrnil se je k veri pravi,
de v naše kraje oznanvât jo pride;
ker so vasi bile mu krog neznane,
z menoj iti želi, ker noč postane.

Doma očetu, meni razodeva,
kar prerokváli nékdaj so preroki,
kak, kar grešila sta Adám in Eva,
na križi operó krvi potoki,
popiše nama strah sódnega dneva,
vse čudeže, ki vere so poroki;
kar védet' treba je, zloži po vrsti,
ker sva mu vse verjela, naju křsti.

Al ena skrb me je morila vedno,
de ti med njimi si, ki Bog jih črti;
večkrat sem v sanjah vid'la glavo čedno,
bledó ležati na mrtvaškem prti;
sem trepetala zate uro sledno,
de bi nebes ne zgrešil v bridki smrti.
Mož božji mi bolnó srcé ozdravi,
ker, de zamóre vse molitev, pravi.

Kolikokratov sem od tod v samoti
klečala, klicala pomoč Marije:
,Zavreči v jezi ga, moj Bog! ne hôtí,
ker v zmoti žali te, ne 'z hudobije,
ne daj v oblast sovražni ga togoti,
pred njo naj milost tvoja ga zakrije!,
In čudno te je tisto noč ohranil,
ko ni noben tovarš se smrti ubranil.

Iz spanja svoj'ga, Črtomír! se zbudi,
slovo daj svoji strašni, dolgi zmoti,
po potih se noči temnè ne trudi,
ne stavi v bran delj božji se dobroti,
in njene milosti dni ne zamúdi,
de sklenete se enkrat najni póti,
ljubezen brez ločitve de zazóri
po smrti nama tam v nebeškem dvóri.”

ČLOVEKA NIKAR

V delavnico sem tvojo zrl,
ki bitij si rodil brez broja!
Skrivnostno snuje róka tvoja:
nikjer je stalne ni stvari,
a prah noben se ne zgubi.
V delavnico sem tvojo zrl,
in videl vedno sem vrtenje,
prelivajoče se življenje,
prerojevanje, prenavljanje,
iz bitja v bitje presnovljanje,
a smrti nisem uzrl nikjer!
Brezumni svet plakaje toži,
ko pade cvet duhteči roži,
ko izmed dragih mu kater
duhá okove v grob polóži,
češ: rodni brat mu je umrl!
In – smrti ni!
V delavnico sem božjo zrl,
tam prestvarjánje sem stvari,
a smrti nisem uzrl!...
Začetnik moj, ki si me ustvaril,
duha si iskro mi razžaril,
v oklep prsteni jo zaprl –
zakaj, veš ti! –

Ko ilnato boš ječo strl,
ne bom umrl!
No duhu poženo peroti,
ki jih iz dola solz in zmot
razvije na skrivnostno pot –
kam? Tebi hitel bo naproti,
da enkrat tvoj obraz bi zrl,
da zrl bi sončnojasno lice,
obraz ljubezni in resnice!...
To prst pa prsti izroče
in svet ob noč pozabi kraj,
krijoč ostanke te.
In ni mi žal! Svet zabi naj!
Ti ga ne zabiš!
Za novo stvar moj prah porabiš –
za káko? Jaz ne vem,
ti sam si gospodar!
A eno te prositi smem:
iz praha vzgôji ti cvetico;
podari logu pevko–ptico,
katerokoli ustvari stvar;
kedór bi pa ko jaz na sveti
imel čutiti in trpeti,
med dvomi, zmotami viseti –
človeka – ustvariti nikar!

BREZ KONCA

In sodbe si navzkriž gredo
brez sklepa zaželenega
iz misli nove misli vro,
in konca ni nobenega.

Ne čas, ne prostor za seboj
ne pred seboj ne vesta mej.
A kje, moj duh, je konec tvoj? –
Tam, kjer ne moreš več naprej.

Ljudmila Poljanec

CREDO

V svetlobi nebeških zvezd
sem videla Tvoje oko!
Oko, ki z enim pogledom
poljublja nebo in zemljó.

In v pesmi večernih pevcev
Tvoj sveti akord je djan,
iz morja skrivnostnega šuma
prihajaš slovesno na dan. –

In v cvetih in v sapah pomladnih
plava Tvoj sveti dih – – –
In Ti si stražnik pokoja
vrh grobov pozàbljenih...

Tam zunaj – v sveti naravi
oko mi je našlo Tvoj sled...
a duša imenu Tvojemu
nima primernih besed. –

Ti misel vesoljstva! Ti moč
neskončna si vseh moči!
Pogled mirú in ljubezni...
Tak Duhà – duša častí!

ZJASNILO SE JE TEMNO DNO

S temnim srcem
šel je v cerkev temno,
le z oltarja
sevala je slika:
»Mati Milosti.«

Nad svetilko
trepetal je Plamen,
kakor vanj bi
misel se zapletla
in ne zna naprej.

In pokleknil
mož je s temnim srcem.
Morda prvič,
kar mladost je rekla:
z Bogom, dragi moj!

Danes Ona
kliče mu z oltarja:
Ave! Ave!
Jaz pomlad sem nova,
ti moj novi cvet.

Tudi v brezno
izgubi se včasih
solnčni žarek.
Vir šumi srebrno
tudi v temnem dnu.

Dragotin Kette

V KATEDRALI

Kako je nemirno, nemirno nocoj!
Glej, temna katedrala,
ta bode gotovo mi dala pokoj
in srčni mir mi dala.

»Oj vsliši nas, sveta Porodica ti!«
vsa množica moli goreče;
tam v kotu cvetoča devica kleči,
molitev pobožno šepetaje.

A jaz – se prekrižam, poškropim z vodoj
in grem – a, katedrala,
ni v tebi ne vlada mir in pokoj,
še večji nemir si mi dala.

Dragotin Kette

Moj Bog

III

O Bog, svetlobe, stvarnik harmonije,
tvoj izgubljeni sin je zopet tu;
o, daj mu izgrešenega mirú
v bližini svoje svete domačije!

O, naj mu žarek milosti zasije
v tem osamelem, osamelem dnu
srca in duše, da po dvojnem zlu
zapoje zopet prejšnje melodije!

Glej, menil sem, da mogel bi živeti
brez tebe kdaj, brez svojega Boga;
a naj li rastejo vonjivi cveti

brez sonca sredi jasnega neba?
Zato prešini me, o Bog, zaneti
mi večni, žarki ogenj v dnu srca!

Dragotin Kette

V

Tam v svitu nepozabljene mladosti
sem videl te, ah, toli–tolikrat,
ko v majnikovo noč si poln sladkosti
hitel med kore svetlih mirijad.

Ko zdaj si prišel v strašnih strel hitrosti
ljubeči Bog, svoj narod kaznovat,
a zopet izpregledal mu slabosti
in v rosnem jutru vzbudil novih nad.

Ko gnali so nebroj z gorâ pastirji
in prišel je nad gore drug nebroj,
tedaj sem posedeval pri klavirji

in razgovarjal se ljubó s teboj.
Kako sem ljubil te, o harmonija,
o Bog, o Stvarnik, o svetá Mesija!...

VI

A glej, odtrgali, odstranili so me
od prsi sladkih, ljubljenih tvojih
in strašno pač okanili so me,
rekoč: »Spoznavaj ga odslej iz knjig!«

O glupost, ki ž njo ranili so me,
o njih dokazi, vrag odnesi jih!
In s hipotezoi hranili so me
in zamorili v srcu slednji vzdih...

Brez dogem in brez vaših energij
sem vedel bolje nego zdaj nekoč,
da On je vir vseh zemeljskih moči,

da v slednjem žarku, plámenu in zvoku,
magnetnem toku in rastlinskem soku
deluje v mislih On, prvotna moč.

IZ MOJE SAMOTNE, GRENKE MLADOSTI

Iz moje samotne, grenke mladosti,
vse polne ponižanja, polne bridkosti,
se svetijo tiho tvoje oči;
v nelepem življenju sled Neizrekljivega,
sredi večne smrti sled Večnoživega,
luč neugasljiva sredi večne noči.

Ves še majhen in slab sem zadel na rame
trpljenja križ, pripravljen zame;
moje mlade oči so gledale v noč –
so gledale, glej, in tam je vstajala,
da, tam od izhoda je luč prihajala –
že sem te slutil trepetajoč.

Že so se stresale moje duše peroti,
že ti je hitela vesela naproti,
prišla, si, Bog sam je prišel s teboj;
in vse naokoli se luč zasvetila je,
čez življenje se moje luč božja razlila je,
čez to trnjevo pot, ki je delež moj.

Ti si šla – Bog s tabo! – a luč je ostala,
sveto hrepenenje, ki si mi ga dala,
gorí zdaj v meni vse dni in noči,
gorí zdaj v meni sredi vseh bridkosti
in iz moje samotne, grenke mladosti
se svetijo tiho tvoje oči.

LUČ JE IN BOG JE

Luč je in Bog je, radost in življenje!
Svetlejši iz noči zasije dan,
življenje mlado vre iz starih ran
in iz trohnobe se rodi vstajenje.

V nečisto noč, v sramoto in ihtenje
zapel je glas od angelskih poljan –
en žarek je iz večnosti poslan,
svetlobe večne slavno oznanjenje. –

Vsi vi, skoz mrak pod križem vzdihujoči,
vsi vi, strmeči nemi v črna tla –
prišlo je znamenje! V tej zadnji noči
zablisnilo se je odvrh nebá –
vstanite, vriskajoči in pojoči:
pozdravljena, nebeška glorijska!

NOČNI PSALM

Zvezde hite čez visoko polnoč
tihe, zlate;
škoda zate,
duh, kam blodiš obupujoč?

Ptič prešumèl je plaho gaj
do družice;
tam – cvetlice:
vonj in šepet je obkrožil ves kraj.

Pošlji še enkrat k zvezdam oko:
svetla cesta
v bajna mesta,
duš tam hrepenjenja pojo.

Slušaj navzdol: rodovi dreves,
od obzorja
daljna morja
zlagajo himno nižin do nebes.

Kakor iz školjke motnjava glasov:
dih skrivnosti –
ni radosti,
ni bolečine, a polno je snòv.

Sredi vsega razprostri peroti
kot dve zarji,
in v viharji
harpa boš, ki jo prebira Gospod.

KLIC NOČI

Prišlo je kakor klic noči,
klic polnoči, od vseh strani
iz mraka,
oko preplašeno strmi
in čaka.

In videl svetlo sem drevo
na vzhodu tam; čez vse nebo
je veje raztegnilo
in s koreninami zemljó
je kakor plug razrilo.

Kot blagoslov dobrotnih rok
se vzpenjalo je vseokrog
v višini,
bodoča pota svojih nog
vsa videl sem v jasnini.

A zdaj, poglej na drugo stran:
tam rasel hrast je velikan
v ozračje jasno –
mrakove bruhajoč vulkan,
tako pošastno.

In veje črne je zaril
med veje svetle in jih vil,
da je hreščalo,
in tla borjenje spodnjih sil
je vzdigovalo.

Oledenel mi je obraz,
a že prišlo je kot ukaz
od vsepovsodi:
»Imel si luč, minil je čas,
zdaj hodi, blodi!«

KOT IZ TIHE, ZÁBLJENE KAPELE

Kot iz tihe, zábljene kapele
pesem včasih zadoni,
kot jo deklíce bi v mraku pele,
polna vere je, moči.

Božji to, nadzemski mi glasovi,
ure to slovesnosti –
in življenje gledam v luči novi,
polno borb in resnosti!

FIN DE SIÈCLE

3

Srce je žalostno in bolno od tesnobe,
duha objeti duša hrepeni
v življenju, polnem nenasitne, mračne zlobe,
na potu, ki mu sonce ne blešči.

Kar vzeti more se, to ste mi davno vzeli,
kar netilo, ne gane več srca;
z roko pregrešno vi razrušiti ste smeli,
kar se postaviti nič več ne da.

Ah, ne... ne muči srca v njégovem nemiru
otročki srd, pozabljene solze,
to vranci so, ki divje v zadnjem, prostem diru
čez trupla znanih ranjencev beže!

Srce je žalostno in išče si rešitve,
duha okleniti se duh moj hrepeni
kot čudapolne, pol pozabljene molitve
iz davnih, davnih, srcu milih dni.

CONFESSIO

Večer se je dotaknil zvona
in mu zbudil besedo,
v njej oljka je zazelenela
in duša, trudna Babilona,
v confiteor in credo
spokorno je zakrvavela:

Priznam, v nemočni uri sem predal se že temàm :
na trhli vrbi dvoma strune misli so visele
in Tebi so sovražno pesem pele.
A Ti – približal si se mi in temo si razsvetil,
sam večnoživ živ ogenj v večnost si zanetil.

Razvnel se je v plamen : verujem Vate
in vem in čutim : v vsem si Ti in vsepovsod.
Jutranji zarji naj bi vzel peruti zlate
in se ponesel, blisk, pod noč rodeči svod:
pri meni si, Gospod,
nad mano bi blestela Tvoja dlan:
Iz vekov v veke v mojo misel si vkovan !

SKRIVNOSTNI ROMAR

Naj le za hip postojim na gorski gozdni poti
in se zamaknem v divno nočno prostranstvo:

mesečina... mesečina...
vsa divja pokrajina bajno žari,
še gore se v tem blestenju topijo...
zdi se, da poje
vsa valujoča srebrnina
tiho melodijo...
Kam si prisluhnilo srce moje?
Ali, čuj: spet tam šumeči prepad...
pojoča voda, ki me nenehoma spremlja
v preteče gorovje...

Naj le za hip prisluhnem nebeškim harfam:
luna je strune zveneče pripela drevesom
na gosto ko pajčevino,
čuješ, ko drhtijo,
zemlje pesem plove k nebesom...
A spet ta večno padajoča voda globoko pod mano...

O, kedaj dosežem njen skriti gorski vir!

Naj le za hip zasanjam v gozdni tišini:
vse je brezčasje...
ovito v grozotno mrakovje.
Lunin žarek je siknil skozi vejevje...

Vse nekoga tesno čaka, čaka, čaka,
nad vsem petnajstega stoletja dih.
A spodaj zamolklo, bobneče vodovje
In jaz sam, sam...

Goščava se mi razklenila je
ko kraljeviču – iskalcu Trnuljčice,
smrečje, jase, golice,
zadaj snežni vrhovi,
vse oblito z mesecem,
nad vsem nebo z belimi zvezdami
in molk... brezmejen molk...
Izza ovinka navpično pod mano je spet zašumelo,
zabučalo...

V nejasno, temno valovje se zlivajo
za mano gozdovi in gore
in nova stvarstva strmečim očem se odkrivajo,
le gorski potok zvestó mi popotnico poje,
nenehoma se oglašá kakor srce,
ki me spremlja verno skoz gozde misli, želja in sanj.
A tudi njegovemu zagonetnemu viru se že bližam
počasi, boječe.
Kaj vem, kaj šepeče vejevje krog mene...
Vsemirje molčeče, prežeče trepeče,
ko stopam skozi pragozde skrivnosti
drzen iskalec.

ČLOVEK IN NOČ

V megló, temó,
ki v njo
zapuščena pokrajina tone,
v nebes pradno
mojih preplašenih misli oči se pno...

V noč
prostrana polja pretajno pojo...
Vse kot okamenelo ždi:
orjaško, fantastno nebo – se zdi –
da pogoltne pod mano rastočo zemljó...

Sam...
Nad mano, krog mene vsemirje preteče...
O, čudnih mož – daljnovidcev v divjih stoletjih
misli žareče,
meči sekali so v brezizrazno, sovražno temó...
To ogromno, turobno, tesnobno mrakovje,
ki v njem se gubim...

Drhtim
v neznani slasti, v propasti drhtim,
osamelost prestrašna se v duši zgosteva
kakor oblakov valovje,
ko mi ogromna misel zoreva:
Tudi jaz sem vtkan v to zibajoče se, zagonetno
vesoljno telo,

ki z zversko naslado preži
na tihih sanj utripe, na vsake želje dihljaj,
na vsake misli nihaj,
in vem:
od zlih, nevidnih sil objet
ne morem, ne smem
v nič nazaj...

Kam...

V tem čudnem hipu – nikogar... sred kaosa
sem sam,

sam...

O, zakaj sem se izločil, iztočil iz neskončnih temin,
zakaj!

JAZ SEM SLEP, A NEKDO JE SVETAL

Jaz sem slep, a Nekdo je svetla
do zadnje misli o meni,
ki je strašno žalostna.

Jaz sem slep, a On me vodi
med rožami, ki na moj grob gredó.
Njegova dlan smehlja se v moji,
oh – rože na moj grob gredó...

Včasih – kakor da se sinji veter
lesketa skoz mojo hišo, ki je temna.
(Na zadnji dan naslonjena je moja hiša.)

Potem – prečudno odmeva moja pesem
v daljnih zvonovih cerkvá,
ki morajo biti tako bele,
da so zidali jih angeli v sanjah...
(Na mojem grobu bodo vse rože cvetele.)

Jaz sem slep – a Nekdo je svetla.

SAMOTA BLESTENJE JE

Samota blestenje je
angelov sklonjenih,
ki v rôkah gorijo jim rože
videnj izpolnjenih –
brez žalostne sence dehtenja...

Senca bridkost je
in trudnost ugašanja,
tesnoba rádosti
in strah tujine,
veneča roža jutra
in zarja večerna,
smehljanje žalostnih...

Trepetanje tvoje duše luč je
in jaz sem njena senca žalostna...

INTROITUS

Že kopné temine,
ki jih angel iz sinjine
kakor ogenj je poslikal
z mesecem in zvezdami,
z iskrečimi se ptički –
ametisti in rubini –
v viticah srebrnih trt.

O, kmalu zacvetel bo vrt!
V bujni zelenini
studenci bodo zazveneli,
škrjančki živo zažareli,
v lapuhu rose se napili,
iz listja temnega zleteli
in nevidno žvrgoleli
v prozornem gnezdju
kakor sij v nebá globeli.

Ne morem, ah, ne morem več
v mrakotni rupi ždeti,
vzdihovati in ihteti,
na vlažnem črnem mahu
kot zavržen sad trohneči,
ko pred mojimi očmi
podoba tvoja sveti,
čista kot jasmin blesti,

o Devica – Mati,
ti najsvetlejši plamen
med oblaki in planeti.

Kakor blisk
na sinje se vzpel bom stopnice
in hodil, hodil, hodil –
kot bi glas neznan in mil
me vedno više vodil
v tvoje, o Gospod, gorice,
kjer se grozda grozd tišči
in sonce sok spreminja
v tvojo Rešnjo kri –

GOLGOTA

V mraku,
ko so se luči pretrgale,
so pred oltarje vstopili se mašniki
s plašči rdečimi –
s plašči rdečimi
kakor kotanje
strjene rdeče krvi pod križem na Golgoti.

Joj:
petero oltarjev – petero Gospodovih ran
in pod njimi petero krvavih kotanj
in nad njimi
mrtvaški obrazi povzdignjenih hostij,
joj!

Jaz, ki sem stregel pri maši, sem pal
na obraz,
zagrebel od groze se v plašča vezenje,
oprl roke na zemljó
in moje roke in obraz
so se oškropile z rdečo krvjo.

In sem vpil in sem mu govoril tako:
»O, ki si bil moje vstajenje,
le še daj, še! O daj, da stojim,
o Goél moj prestrašni!
O, ki si bil moje vstajenje!«

Vpil sem,
kot rjove sredi puščave omagani lev,
k Bogu sem vpil,
jaz upornik in hlapec njegov,
in kakor Mojzes na gori
naravnost govoril sem z Njim,
Križanim svojim,
joj!

POT V TEMPELJ

Na poti v tempelj sem srečal Boga.
Z dlanmi kot s trni sem zakril obraz.
On je bil ves siv in star in sključen. Jaz
sem zaihtel od nótranjega gorjá.

Takrat je mesec stopil nad sinje góre.
Od njihovih strani je prišla – noseč v rokah
veliko zlato zvezdo – žena–sestra
in je pokleknila pred Njim v prah.

In sem trpel: da nisem njej svetel,
da sem teman in tuj Bogú...
Ker: žena in Bog sta dom miru.
Da bi ju videl! Da bil bi čist kot plamen in kristal!

BORIVEC Z BOGOM

Moj Bog,
kako strah me je Tvojega imena,
v nič kot zlato topim se v blesku Tvojega plamena!
Bežim pred Tabo, da se skrijem.

Moj Bog,
katerikoli kraj obiščem,
na vseh cestah le Tebe iščem,
v samotah truden k Tebi vpijem,
da me v bolestitih utešiš, odrešiš.

Še trepetam, zrušen od prošenj in solzá,
v dobroti majhen ves
se k meni sklanjaš Ti, neskončni Bog –
glej, že se v meni prebudil je upornik
in noče usmiljenja
in noče tolažbe več!
Kot da sva enaka si, potegnem meč,
da se z Gospodom vojskinih trum borim,
o jaz se nikoli ne umirim!

Moj Bog,
Ti tam si, tukaj jaz,
čeprav se umika prostor in izginja čas,
ko Ti se v mojih, jaz v objemu Tvojih najdem rok.

NATE NAJ MISLIM, VEČNI BOG

Nate naj mislim, večni Bog,
nate, ki si skrivnosti skrivnost;
odkod si ti in kdo si ti,
ti si širjava, ti si globokost?

Vse to objamem in vendar, kaj si,
si brezsmerje in vsemu smer,
nevidno Središče vseh središč?
Kot val morja je moj nemir.

Ali si Oče, ali si Brat,
ki samo v daljah duš živiš,
ko čutimo, da se nagibaš k nam,
ko slednji ponižan je, strt in sam?
O, da mi slutiti je to enkrat,
svetlejši in lažji bi bil moj križ!

TRUDEN, UBIT

Truden, ubit grem iz dneva v večer,
na mojih ustnih ni svete molitve,
v moji duši prekrute žalitve,
in brez miru sem, miru ni nikjer.

Kakor da sem že izgubil smer,
v dalji ne vidim več odrešitve,
ah, v moji duši ni več molitve
in miru več ne najdem nikjer.

Dvigni se, duša pobita, steptana,
dvigni, zagori, zapoj do Boga,
da boš kot harfa, prijetno ubrana
kot med večerno žarenje srca,
da spet bom slutil kraljestva neznana
tam preko morij, tam onkraj sveta!

TELO JE TUJA LAST

Telo je tuja last,
obljubljena trinogu,
in duh mi je pošast,
ujeta v starem Bogu,
srce pa je balast,
odvržen v gluhem Rogu.

Božo Vodušek

VABILO DUŠI

Vdaj se duša dobremu joku,
sprosti topo bolečino,
poj, podobna rahlemu loku,
na uporno violino.

Noč in kri se v bridkem toku
barv prelijeta v sinjino,
kakor v težkem, blodnem soku
vstane belo, čisto vino.

Ko boš v neizmernem zvoku
spel globino in višino,
se bo na svetlem oboku
sklonil Bog v tvojo bližino.

ZAVRŽENI ANGEL

Strmečemu užiga sladek plamen,
zvodniško luč na nebu bel planet,
a njega samega pokriva kamen,
peščena Sahara in večen led.

V osrčju mrtve zvezde ždi nesramen,
uporen angel že milijone let,
ki ga je Bog, želeč okrutnih znamenj
pokore, tja poslal za greh trpet.

Tam mora, v sebi mračen in teman,
slaviti z izposojeno svetlobo
bleščeči raj, odkoder je izgnan;

en sam up mu ogreva mrzlo zlobo:
nekoga vneti, da po poželenju
omamljen, kakor on, skonča v trpljenju.

SKRITI BOG

Kot se je tisti drugi bog nekoč
umaknil za preizkušnjo v kruh in vino,
se je Bog naših dni, posnemajoč
ga, skril v papir in rdečkasto kovino.

Kot on v neznatnem drobcu pričujoč,
obeta nezaslišano vsebino
sladkosti, svet premagujočo moč
služabnikom, ki se jim da v lastnino.

Seveda je prihranil to čezmerno
dobroto tistemu le, ki se verno
mu ukloni, na kolenih ga časteč;

in če pred njim ležijo v prahu siti,
tajili bi ga lačni, ki izgubiti
jim razen smrti dano ni nič več?

SVETI FRANČIŠEK

Mi gremo k Tebi, polnosti iskat!
Mi gremo k Tebi z željnimi željami,
da bi s skrivnostjo svojo hodil z nami:
véliki brat!

Kakor drevo – roke razpenjaš v veje
in ptice v mehke se dlani skrijó.
Plamenčki živi v mraku zasijó:
ljubezen greje.

O soncu poješ. Pesem v duše seže
in pesem v dušah v eno zaživi.
In vse so eno, vse so kakor Ti:
ljubezen veže.

Legenda o ljubezni: šla je do neba,
otročka vera ji je pot svetila.
Ljubezen se je v večnost razklenila
in v zadnjo polnost: gledanje Boga.

NOV KOSEC

Pogled se mi je zgubljal
na drugo stran,
oko se mi je samo
potapljalo v prerokbe.
Nekaj sem jih videl na obzorju,
nekaj sem jih slišal.
Strahota in čudež
pa sta se združila.
Prevzet sem sredi skal
in drevja sprejemal
novo sporočilo
in tista ura me je spremenila
in me prestavila
na to stran ognja.

Soha iz ila,
ki je stala pod rdečim nebom,
pa je strmela v znamenje,
zarisano na moj obraz.
Ganjen sem gledal v zadnjem gozdu,
ki se je širil pred spoznanjem,
praprot, zeleno perutnico,
ki raste iz zemlje
in nikoli ne zleti.
Tedaj pa je nov kosec
že stopil iz goščave.

Potem sem videl,
kako je smrt otresala
dišeče sadje tam na vrtu
pri vodnjaku
kjer sem želel piti,
preden mi je odprla prsi.
O razodetje: kako se skloni noč,
ko te objame.
To je bil kratek hip ljubezni,
v njem sem zaklical:
Pramati, tu sem!

SMER

Kam, če ne tja, kjer vse,
kar se je rešilo,
izreče svojo besedo
in ti pogleda v oči.

Ves dan in vso noč
poslušáš govorico,
ki šumi v izvira
in se pogovarja z bitjem,
ki molči.

Na čašo,
ki je ostala prazna,
nalahko potrka spomin
in sokovi znova
zakupijo čez rob.

Smrt tam spokojno moli
na koščen rožni venec
in ko se te spomni,
te dobrotno vplete vanj.

KO SE MI RAZODEVAŠ

Ko se mi razodevaš, Gospod,
se Tvoja ljubezen in moja
zlatordeče
prelivata druga v drugo
kot morje in reka
pod vonjivim
večernim
bregom.

Veter z brega
se pobožno
– kakor k svetemu obredu –
spušča
niže in niže.

Ožarjene oči
tihih živali
v ogradah na bregu
strme na bregu
strme negibno
v rdečezlato
gladino.

Čoln na njej
je obstal.

KRIŽEV POT

Omahnil sem v zelenino trt,
od teže poletnega dneva strt,
izdajalec samega sebe.

Večer je poln dišav in sijaja,
pes od tuje hiše name laja,
dušo zaliva mrtva kaluža.

Zgibljadi murv, šumot koruze,
rdeče strehe daljnih vil –
Ah, več ne razprostreti zbičanih peruti,
na tihi veletok pozabe
za vekomaj nocoj odpluti...

»Vstani spod križa, hodi – veš za cilj!«

KLICI PO BOGU

1

To večno padanje! Obtok minut
prižgal je v mojem srcu nove luči,
svetloba njihova me peče, muči,
ko štejem dneve in oblet minut.

Ti v padanju čez ocean hitiš,
nabiraš ure na polnočne sanje,
a sam si padanje in ocean.
Ne vidim Te, ko mimo naših hiš
v brezmejnost plavaš. Si za nas vprašanje –
stoletja ga rešujejo zaman.
Rodovom poznim živel boš neznan,
s temo prikrit, morda še bolj kot nam.
V gluhoto vpijem, v váravost omam,
ne vem, kje si, kaj je obtok minut?

2

Glej, moja usta vonjajo po vetru,
dlani sta polni predpolnočnih strun:
lovil sem jih na zvezdnem dnu lagun,
ko blodil sem za svojim Bogom v vetru.

Nikogar nisem srečal med viharji,
moj glas je padal kakor zrnje toče,
praznoto meril in iskal Boga.
Jaz sem obtipal ga v polnočni zarji,
ne njega, le njegovih zvezd obroče –
še zdaj srce drhti, nazaj ne zna,
kot vešča v luči slepo plahuta.
In Ti drsiš v stoletja sam in sam. . .
Jaz tu pod Tvojo nogo trepetam
in čakam, kdaj zaspal bom v nočnem vetru.

AGAPE

Hrepenim po obalah, kjer stopinje Tvojih nog
diše po lilijah, po jutranjicah vlažnega
peska, vlažni mivki
in morskih sapah
pod Gopalpurjem.

Koralno pobočje ostrih valov
je pričelo obredno umivanje,
še predno sonce je vzšlo
v srebrno vršanje voda, kjer v modrih globinah
hodijo kralji in kraljice
skozi smaragdne sobane moje mladosti.
Hrepenim po kopicah sena, kamor v dišave trav
spočil si svojo trudno glavo.
Hrepenim po belih gorah, oškropljenih
z rododendronom, z narcisami, ki jim
veter poljublja deviška usta belih juter.

Hrepenim, da bi slišal spet pesem sestrá
z gore Karmelske, ki jim ustnice rde
od presvete Krvi.
Ah, v moji popotni torbi
je še mnogo želja...

KESANJE

BOS IN V REVŠČINO ODET
se vračam v preteklost,
k stvarim, ki sem jim storil krivico
v otroški slepoti.

VSE je tako, kakor sem pustil,
okamenelo v krivici.
V strašni tišini
visi očitjanje.
Vitki vratovi rož so nalomljeni,
(nisem razumel njih bridkega joka),
listki veternic so raztreseni,
(nisem slišal nežnosti njih prošnjá)
in tolmun je še vedno zagrajen s kamni,
(nisem čutil obupnega bega drobnih rib).
Zdaj vidim trdoto svojega srca,
slišim jok rož in trepet razsutih listov,
slišim bitje src, ki beže in jih ograjajo kamni.

Bos in v raševino odet
ravnam vitke vratove rož,
sestavljam lističe nazaj v cvet
in razmetavam kamenje, ki duši tolmun.
Vračam se
in veter briše stopinje
mojih bosih nog v prahu.

V SAMEVANJE STEBROV BELIH SEM ZAPRT

V samevanje stebrov belih sem zaprt,
utihnili so ubrani zvoki orgel,
le rože sladko venomer zvenijo;
obdaja me kadila valovanje.
Omamlja vonj me pogašenih sveč
in luči večne čutim trepetanje.

Nocoj doživel večno bom skrivnost,
nocoj umrem ali za vedno vstanem.

BIL SI Z MENOJ

Bog,
moja ljubljena
skrivnost,
nisem Te iskala,
bil si z menoj
kakor sonce z dnevom,
kakor zvezde z nočjo,
bil si
moja tiha poljana,
moj cvetoči vrt,
moj čas je bil
molitev,
tudi v brezni smrti
si bil z menoj,
Tvoje besede so bile
kakor lestenci ljubezni,
kakor nedeljena pot,
moj molk je bil
daritev –
resnično
nisem Te iskala,
bil si
od vekomaj
z menoj.

France Balantič

POT BREZ KONCA

Reci mi, mati, besedo,
besedo v slovo,
vidiš me zadnjikrat,
mene več k tebi ne bo.

Pokropi me z blagoslovljeno vodó,
da najdem vsaj konec poti,
mati, jaz pojdem duše iskat,
mati, tja, kjer jih ni.

JE VEČNOST? STRAH MI TRGA KOŽO SLANO

Je večnost? Strah mi trga kožo slano.
Kdo sem in kje? Živim šele v začetku
nastajanja svetov? Sem še v zametku
in nebogljen? Mi vse je nepoznano?

Morda v utrip trenutka sem razlit
in se o duši mi in srcu sanja?
Morda oči služabnice so spanja
in njih je luč globokih sanj odsvit?

Morda so vsa spoznanja mi zaprta,
nikdar nikjer do njih ne najdem ključa?
Je kdo, ki nad vesoljem vsem kraljuje?

Mar dihajo neznančev smeh mi pljuča?
Morda ne iznebim se teme prta...
Kje konec je vsega? In kaj na dnu je?

ŠEL BOM V TIŠINO NEBA

Šel bom v tišino neba
in položil svoje roke na njegove stene.
Kakor blagodejen dež
bo vame proniknilo življenje.
Zamaknjen bom pel v blagi uri.
Čas postaja drobec neskončnega obzorja,
katerega meje hoče otipati
moje nevidno bitje.

Tiplje in tiplje.
Ni konca, ni meje.

VERA – NEVERA

Če je življenje vera,
ne vérujem,
ker vérovati
kloniti je, čakati.

A kaj prepadov
še je preiskati,
da mogel bi nad njimi
v daljavi slutenj potovati.

PSALM

O ti, ki ti ne vem imena,
skrivnost, rojena vekomaj,
bridkost srca in jasni raj,
sadu sladkost in biserna pena.

Ti luč, ki od nje nič več ne vidim,
počivajoča v dnu oči,
ti noč, ki v tvoje tajnosti
čim dlje vse bolje, bolje vidim.

Ti glas, ki vse noči poslušam,
ko trepetaš kakor srce,
ti molk, ki zase sam ne ve,
kako te jaz s slastjo poslušam?

Ti večno, nezgubljeno bitje,
ki kličem te kakor iz sna,
prek mene je tvoja senca šla,
pred mano si ti, kraljevsko bitje.

PALADI

Davno je bilo, ko si preklela
vsakega, ki bi jemal svirel
v róke svoje in nanjo pel,
česar bi mu duša prekipela.

Kar je bog zavrgel, človek tega
ne dotikaj se vse žive dni,
da prekletstvo ga ne dohiti,
da nebeške luči ne oslepé ga.

Ali eno, Palas, mi izpolni:
pesem naj zapojem, ki ko v snu
mračno nosim jo v iskanem dnu.

Potlej mirno me za vek prekolni:
za trenutek bil sem kakor bog,
za trenutek v sebi sklenjen krog!

SKRIVNOST

Ves dan živim, vso noč živim,
a nisem čisto srečen.

Na dnu srcà skrivnost trpim,
na dnu srcà sem večn.

TUJA OBALA

Zvonovi pod nebom
Trave v tihi rasti
Zlata luč med drevesi beži
(o dobra zemlja
pradavna zemlja
z večno snujočimi koreninami)

Nemirna žalost se skozme pretaka:

je to res luč?
je to res zvon?
si to še ti?

Tako mi je čudno
tako tèsno
ko da nekdo vame upira
mrtve oči

Moje roke
se ne srečujejo več z rokami
moji koraki
odmevajo v neznanem prostoru
moja usta
kričijo neme besede

Razklane školjke
na neki tuji obali
z votlo tišino v sebi
z motnim spominom v sebi
na davno življenje

Smrt ob smrti
Krik ob krik
Predmet med predmeti

Mlade trave se suličasto poganjajo navzgor

VSE BOLJ BLIZU VEČER

Vse bolj blizu večer
in zunaj in tu notri hlad
Stvari se oddaljujejo in primikajo
Rdeč je oblak
Pokopališčni zid postaja
razločnejši
Ogromen rase križ
Zlati se jabolko zvonika
Nikamor ne ubežiš
Kje je še kdo v tem
čudnem času
med nočjo in dnevom?

Vpiješ in veš:
ne prikličeš glasu
Omagana ptica
Na predolgi poti
v brezupno praznem nebu
jadra soncu naproti
A noč bo zdaj zdaj tu

NA BOŽJO POT SE ODPRAVLJAM

Na božjo pot se odpravljam
za veliko spoznanje tebe, življenje.
Za skrivnost lipe, ki preživi tisočletje,
za skrivnost mušice, hvaležne za milost
enega dneva, za skrivnost trte,
ki se solzi spomladi pred spočetjem.
Za svetli ponos zravnanosti
skalnatih gora, ki iz njih berem
modrost molka, pa ne znam po njej živeti.
Za modrovanje škržatov in večerov,
zazrtih z vsem mirom v stemnenje,
ki prihaja. Nikoli ne za hip prepozno,
nikdar niti za tren prezgodaj.
Sveto življenje, na romanju k tebi
sem kakor trta pred spomladnim spočetjem:
pesem se solzi mi.

France Pibernik

V KATERI PUŠČAVI

Padajoči dan
in smrt ljubezni svete,
kako dolgo noč rodi.

In če škrlatna molitev ne pride,
v kateri puščavi boš klečal,
angel tolažnik?

SOBESEDNIK

Angel je moj sobesednik. Angel, beli
krilatec, pričevalec, milo bitje.
Pride in se vame naseli
za pomenek ali za molk; za stihožitje.

Jezik nedolžnih in čudnih dolžin
govoriva. Jezik dotika. Diha.
Kakor otroci. Ne kot oče in sin.
Blaženi jezik navdiha.

Govorí. Poslušam. Je zvok in ga ni.
Je pesem in tolažba. Dvogovor z očmi,
ki so videle Leto. Potem molčiva
svoj skupni molk. V njem se preliwa
bela, mirna svetloba, sestra sinjine.
Svetloba, ki traja in ne premine.

DVOJE ANGELOV

Prihaja iz črne zore
angel luči
in nosi darove:
svetlo noč na oči,
mir in milost
in strdke čistega upa
v žilo.

Včasih prinese v dom
čudno žalost.
Takrat seje sence
in vonj
po rožah na Žalah,
izgubah
in večnih menjavah.

Potem pomolči
kot sredi zgodbe
in se me lep
tiho dotakne.
Takrat je spet
sebi podoben,
sebi, ko še ni bil
angel.

Tako prihajata dva,
angel in še en angel,
in oba pričujeta zame.
Eden z lučjo neba,
drugi s temò
iz jame.

GALJOT

Pomladni bog je skrit pod zémľjo
in zemlja s temnimi očmi
strmi v tenkó kovano strelo,
ki jo bog v pesteh drži.

Njegov obraz je lep kot praprot,
iz sto in sto zelenih čipk.
Na prsih ima levjo masko
in prst zatiska mu oči.

Bog spi globoko v težki prsti.
Zunaj aprilski dež rosi.
Je bog zelenja in bog mrtvih.
Nobeden ga še videl ni.

GENESIS

Tako velika je tema
in vsi prostori sami
in zimski veter plahuta
nad temnimi vodami.

Počasi noč se razdeli
in iz neznatne rane
se prvo jutro naredi
in kopni dan nastane.

Stopi se trdoživi hlad
in duh ledino orje
in je potrata in pomlad
in reke grejo v morje.

Hoja divjadi in zveri
beži v rdeče zarje
in tiha jelša koprni
v šentjanževe viharje.

Pohlevno vije se bršljan
med sviti in večeri
in svet je velik in prostran
in narejen po meri.

JUŽNI OTOK

Je južni otok. *Je*.
Daleč v neznanem morju
je pika na obzorju.
Je lisa iz megle.

Med svitom in temo
iz bele vode vzhaja.
In neizmerno traja.
In v hipu gre na dno.

In morje od slasti
je težko in pijano.
In sol zatiska rano.
In slutnja, da ga ni.

Da so na temnem dnu
samo zasute školjke
in veje grenke oljke
in zibanje mahu.

A voda se odpre
in močna zvezda vzide
in nova ladja pride
in južni otok *je*.

NAŠI OČENAŠI

I

Naš oče?
ki si v nebesih?
posvečeno bodi tvoje ime?
pridi k nam tvoje kraljestvo?
zgodí se tvoja volja na zemlji?
daj nam vsakdanji kruh!
odpusti nam naše dolge!
ne vpelji nas v skušnjava?
reši nas hudega!
amen!

II

ki ne potrebujemo očeta
ki nam ni mar tvojega imena
ki naj pride k nam naše kraljestvo
ki se zgodi naša volja na zemlji in nad njo
ki zahtevamo kruha in iger
ki nikogar ne prosimo odpuščanja
ki nikomur ne odpuščamo
ki ne prosimo tvoje pomoči

smo ki smo

ZGODNJA MAŠA

Kdo je prvi stopil v temo,
najbolj pobožen, najbolj teman?
Zdaj smo zbrani kot glasovi orgel.
Zdaj smo skupaj, vsakdo sam.

Ti, angel moj, cvileč utihneš
kakor pes in skriješ se,
ko me tepo, ali če vprašujem.
Ti, angel, nisi tu doma.

Midva sva tukaj s prašnimi nogami
najbolj čuječa. Slišiš,
kako se je noč skrila v orgle, kako ječi,
kako grgra, ko v črno grlo ji zvenče natakajo
iz piščali vina in kot nitka
tanek žarek sonca. Mi pojemo, nekaj
iščemo visoko in globoko.
A ti si, angel moj, tu blizu, tih in zloben.

V ZAČETKU JE BILA BESEDA

V začetku je bila Beseda
in Beseda je bila v molku
in molk je bila Beseda
– in tišina je bila brezglasna
in brezglasno je pela
v Bogu
praznina

in bila je prva
in bila je poslednja
v Gospodu
in prvo je bilo v poslednje
v njem zavrto
in spregovorilo se je v tesnôbi:
Bódi!

in zgodilo se je ljubeče
brezmadežno spočetje smrti
in rodil se je Glas,
ki oživlja
in zarojilo je v Besedi besedišče

— — —

pokliči me Glas iz jezika
Glas,
ki se slišiš
in oglásim se ti iz nič
zdaj in na veke
amen

IZGUBLJENA VEČNOST

NE vem, kdo bi še lahko pričal,
kako sem se nekdam navduševal
nad življenjem in verjel v večnost.

Govorili so mi o peklu in raju,
a moja duša ni mogla sprejeti
nobenega strahu.

Objemal sem topli veter z juga:
vznemirjale so me golobice z nežnimi krili.

Potem se je zgodilo,
še sam ne vem kdaj:
izgubil sem večnost.

In zdaj lahko vsak hip
izgubim še življenje.

Mart Ogen

MOLITEV

V imenu Očeta in Sina in Svetega Duha?

V imenu matere, mrtve in pokopane že toliko let.

V imenu očeta in mene, sina, v imenu naju živih in izgubljenih
drug za drugega.

V imenu dedov in pradedov, njihovih dedov in pradedov, sinov
hčera in vnukov.

V imenu vseh pokopanih in živečih v meni vekomaj od
vekomaj, prekletih, zanikanih in znova vstalih
krivcev nedolžnih za nedolžne grehe, ki sem jih storil,
v imenu nešteti obrazov v očeh, ki jih nisem spoznal, utvare utvar,
ki sem samo mislil, da jih poznam,
ki sem jih ljubil in/ali sovražil,
ubil v sebi in v drugih – v njih samih,
izbrisanih za vselej, toda ne pozabljenih.

V imenu vseh, ki sem jih ponižan poniževal,
samozavesten poveličeval, občutil vse
podlo zadovoljstvo in obup obsojanja.

V imenu tistih, ki sem jih častil, da jih pozabim,
ubijal, da se jih spominjam, ljubil, da jih zavržem,
v svojem in njihovem imenu

živim. Pustite me. Moja kri
so in jaz sem njihova, v meni ostajajo, meni in sebi navkljub
v posmehljivo oddaljenost zvezd, mrtvecev,
cvetov na nekem travniku pomladi govorijo,
od sonca in senc odmaknjeni govorijo.

Mart Ogen

Razlita v neminljivo zarjo, razlita v blaznost lastnih strug, je edini zakon.

Zaverovani v svoj razum ji ne usmerjajte poti.

Ne njej ne meni.

Na vekov veke.

Amen.

STRAŠNO KLETEV IMAM NA JEZIKU

*Strašno kletev imam na jeziku
in strašen, strašen kamen v prsih.*

Moja kletev zapali skedenj,
moja kletev odkriva hiše,
moja kletev prinaša točo.
Moja kletev prinaša sušo
in izsuši studence.
Moja kletev prinaša jalovost živini
in ljudem bolezni.
Moja kletev prinaša smrt.

Strašno kletev imam na jeziku.
Bog ne daj, da jo izrečem.

EL ÁNGEL EXTERMINADOR

Ooo angel, ti, ki delaš mraz –
umakni se, izgini! Umri!
Ne pustim te vase, ooo ti,
ki večno umiraš, ooo plaz

smrti, ki čistiš obraz
v lutko steklenih oči.
Izgini, odtajaj se! Ooo kri
biva drugače kot biva mraz!!!

Ne, angel, na oni strani me ni!
Kjer je tema. Tisti – nisem jaz.
Na oni strani oči
vidijo slepo... Nisem mraz!!!

Bojim se bojim se
bojim se bojim se
ooo angel ooo angel ooo angel –
izgini. Umri. Ooo angel – naj bom jaz!

Marko Pavček

VSA TA BELINA

vsa ta belina
ki mi izletava iz glave
to niso pesmi
le mrliški listi
nikoli rojenega

ANGEL

Nebo se bliža s tihimi zamahi.
Ogenj se zapira v skale. Po
gladini morja piše roka.

Nad zalivi v jasnih očeh kroži
zrak. Sapa reže pljuča kakor
led. Usta, ki so pred spočetjem
povedala Ime, bo izžgal okus po
krvi. Luč umiva kruh. V kozarcih
miruje vino. Popolnosti je zatemnjena
strast. V tem jeziku Ljubezen
doseže različna rojstva in zgodovina
nikoli ne prebije Vrat.

Gorazd Kocijančič

BOŽJE IME

Kako Te izreči,
Ime,
brez tretjega?
Brez šuma in zemlje,
brez prevare in obljub?
Kako te izreči,
da ne boš Ime?

Slovenska duhovna pesem

II

Zdaj sijejo zarje večerne tako prosojno,
da meniš videti v onkrajnost.

Miran Jarc

GLEJ NEBÓ TEMNEJE

Glej nebó temneje,
Sonce se mi skriva;
Oj ne pusti mêne,
Duša ljubezniva!

Oj, ta šum nad glávo,
To vršenje čudno!
Oh, kakó mi v prsih
Stiska srce trudno!

Silni strah mi z grozo
Vse kostí pretresa!
Kaj vse to pomeni,
Milostna nebesa?

SPOKORNA PESEM

Čistó iz temine skrivnostne mladih oči in njih sanj
Bog gledal v obup je moj,
ah da, s teboj,
s teboj je bil, in jaz nisem vedel zanj.

Glej, mene je gnàl v brezum človeški napuh,
več nisem vedel, kaj je med, kaj kruh,
kaj je tolažbe žive tihi kelih,
žareč v rokàh kot božje lilije belih;
moje duše obraz, v trpljenju razoran,
iskal je v svetu lepote zaman.

Iz vseh oči odsévala kot iz zrcal
je moja grdoba; karkoli rož sem nabral,
vse je zastrupil moj prijem –
kam naj še sežem, kam naj se ozrem?

Jaz nosim trnje okrog srcá,
in kogar še sem nanj prižèl,
vsak je z menoj vred krvavèl,
in sovražila sva se poslej oba.

In tebe, tebe sem najtesneje stisnil,
da bi s teboj odrešenje prejel,
od slasti in bolečin sem zavrisknil,
in - nikdar več ne bom vesel.

O jagnje, jagnje, ti si čutilo plámen,
v objemu z menoj s krvjo si se orosilo,
o jagnje, jagnje – me boš odrešilo?
Amen.

MIR

Zvezdá nebroj
blešči pokoj,
lahno zlatí
noč pod seboj.

Vse brez glasu,
polno miru...
In bolj žari
se plašč Bogú.

V SVOBODI

Sredi njiv in rožnih planin
dom je moj jasni baldahin.

Raste, zgrinja se v zlato dalj,
lesk spreminja mi kot opal.

V sinj nebeških polj valovi,
blisk in grom je njegova kri.

Sredi njiv in rožnih livad
le zori mi ljubezni sad.

Tiha, sveta je njena slast
in neskončna njena oblast.

Sam s seboj ves svoboden, prost,
in le Bog, le Bog je moj gost.

FRANČIŠEK ASIŠKI

Ti veš to, Bog, o Bog moj, davno že,
da srce moje ni samo ko sveča,
ki pred oltarji tvojimi medleča
ugasne in se nikdar več ne vžge.

Ti veš, da v meni si razvnel požar,
ki me vsega objema in razjeda
in da mi vsaka tvoja je beseda,
ukor in kazen, srcu mili dar.

Le tepi me, trpinči me in muči,
ponižaj me, s sramoto me odeni,
ljubezen moja bo samo še jačja.

Ognja ne pogase grmade dračja:
on vse požge in k viru tvoje luči
samo še više švignejo plameni.

BOŽJE OBLIČJE

Če v strunah sem še nerojeni zvok,
če iskra mrtva sem še v suhem lesu,
o, zbudi me v plapolajočem kresu,
potegni preko strun, o Bog, svoj lok.

Naj žar se širi, vžiga naj požar
in naj ogreva bednih src puščave,
zvok valovi v višine in daljave
in radosti naj bo in tugi dar.

Če v joku src teh zvokov bo odmev
in če se v ognju bedna bodo grela,
saj pesem, ogenj ta, ne bom več jaz.

Le tvoja zlata harfa bo zvenela,
o Bog moj, in žareči ta odsev
bo samo tvoj usmiljeni obraz.

UMRETI

Umreti je velika stvar,
skrivnost, bridkost, sladkost.
Živeti: kruh in vino v dar,
umreti: žrtveni oltar,
grmada, noža ost.

Kot bi se lotil Abraham
še enkrat Izaka,
boš ležal zvezan, tih in sam,
v nagoti, ki te je bo sram,
in čakal angela.

Skoz onemoglost vseh stvari
boš čul njegov prihod.
Otel te bo z rokó osti,
prevel s perotmi do kosti
trpeči ti život.

Njegovih črnih las oblak
ti bo prekril oči.
Zavil te z njimi v mrak mehak,
pretrgal, kakor zelen slak,
ti trde bo vrvi.

Lase bo vrgel spet nazaj,
nebó ti bo odkril,
s teboj zapustil temni kraj.
V neskončno valujoč sijaj
se boš tedaj rodil.

Vojeslav Molè

BOG

Kot v polju lilija je moja duša,
o Tebi sanja v zvezdnozlato noč
in šum skrivnostnih Tvojih dihov sluša

in vsa drhtí, pod njimi trepečoč,
pod njimi, ki zažigajo milijone
in sipljejo v bregove sneg cvetoč.

O, moje hrepenenje v zvezdah tone,
v naročju Tvojem se potaplja v sen
kot sveto Dete na rokáh Madone –

A vem, da mrtev si in nerojén,
da plámeni v očeh Ti ne gorijo,
da Tvoj obraz je sen, opojen sen.

In vem, da v gromih Ti ne govorijo
besede, stvarjajoče raj in svet,
lijoče v stvarstvo divno harmonijo.

Stanko Majcen

KAŽIPOT

Razvožen svet.
Kolotéčine gorja.
Križ čez polje privesla.

Križ pred poljem obstane:
ne tod, ne tod!
Položi obraz na pot,
da čezenj peljajo...

Stanko Majcen

IZ HLADNE KAMRE PRINESO

Iz hladne kamre prineso
okrogle roke okrogel kruh.
Molijo. Lomijo.
Dobro je.

Zvon razgiba tihoto,
vas se nagne v mrak.
Ko senca visoko
zdaj topol plane v zrak.
Stoji, stoji
in se vrti na vse strani
topol orjak.

Kliče smrt, viče smrt
in stiska srca.
Mesec, čez vrt razlit,
srébrna seje zrnca.
Zibaje se zdaj grič zdaj dol prikaže
v svečavi lune,
zibaje se zvezdice–straže
opotekajo v noč čez tolmune.

JESEN

Zdaj sijejo zarje večerno tako prosojno,
da meniš videti v onkrajnost...
Stojiš na hribu in dozorela drevesa
čakajo, da te vsak hip potresejo z žoltimi spomini,
ki so mehka odeja romarskim nogam...

Zdaj je čas povračanj v lahno rožno modrino...
V njej potonevajo ptice
(zdi se mi, da še slišim pluskotanje
njihovih peroti, o, izginjajoče ptice).

Vse je jasno kot bisernina...
Zaklical bi od gore do gore.
Samota, svetla in veličastna.
Ljudje imajo čudno velike oči:
saj ne morejo zakriti,
da so zapluli ob njih dihi padajočega sonca...

Vsi se vračajo v svoje domove,
kjer si bodo ogreli dozorela srca,
da bodo sijala skozi meglo
kot čudežne rože – –
kakor se zvoki potapljajo v osrčje glasbila,
od koder žarijo na nas, otožne ljudi.

Vsaka stvar: drevo na obzorju,
hiša v dolini, cerkev na gori –
kot čudežen spomenik.

Žalosten človek na strmini – vseirska podoba.
Za vznožje ima golo, molčečo goro.
(Vsi ga vidijo, a nikdo se ne zavzame,
saj so vsi strmenje.)

Poveša roké, sklanja glavó.

Misliš, da je drevo, ki bi rado v sinjino pa joka
po zemlji.

Misliš, da je obešenec, ki je obvisel na zanki
svojih misli.

Misliš, da je trudni Bog.

Pa je le žalosten človek:

gleda, kako se vse povrača v svoje domove,
gleda ptice

in misli na svojo dušo...

MOGOČE

Mogoče
večer je od Boga poslan,
da preizkuša skrivnosti duše naše:
če ohranili v sebi smo pojoče
melodije davnih, davnih sanj...

IHTEČI ZVOKI

Moje róke jokajoče
po tvojih žalostnih laseh dehtijo...
Utihnile piščali so pojoče,
le rože še nekje dehtijo...

Kje je jeknil glas zvoná?
Kako je v rožah zajokalo...
Sto deklic z bridko rano do srcá
na blede postelje je palo...

Čudno sije zemlja, kot da ni več naša.
V oblakih daljnih luč ihti...
Kako je čudna moja soba –
v oblakih daljnih luč ihti...

Kómu mi srcé smo dali?
Kje smo, ranjenci, domá?
Nekje nas čaka naša mati,
v rokàh ji sveča trepeta...

Umiramo v samotni dalji?
Do nas ne seže tolažeča dlan sestrá...
In kdo ve, kje gre bridko lepi angel,
noseč sijaj sinjine v halji...

Nekdó se bedno je nasmehnil,
pritisnil k ustnicam piščal –
a koj je neutéšeno zajokal,
proseč k nevidnim nogam pal...

ZIMSKI VEČERI

Jaz ljubim zimske večere, ko bele in tihe
besede so kakor najtišje vonjave –
in se le ure zvoki mešajo med naše vzdihe.

Zgodi se, da pride tujec v našo sredo
in se med nas usede,
zamaknjen zastrmi v blestenje dalj
in pozabi na pripravljeno besedo...
In je kakor v lilijah njegov obraz
in sanja kakor mi v večerni čas
in dá miru utrujenim očem –
ko se zbudi, je tih in nem...

TRIJE ZVONOVI

Kadar s tremi zvonovi zazvoni,
tako na večer po navadi,
se zdi mi,
da slišim pogovor presvete Družine.
Poslušam, poslušam in mislim za njimi:

Jožef orjak,
Jožef je žalosten in je težak,
Jožefu v hrbet so zlezle skrbi:
veliki zvon težko zvoni.

Deva Marija
je med obema srednica,
starčka tolaži in Sinčka uči:
Deva Marija na sredi stoji.

Gleda skozi line Jezušček mladi,
spleta mu kodre, kot po navadi,
mati Marija in ga drži:
Jezušček mladi se pasti boji.

Sveta Družina v sobi visoki,
v sobici stolpa cerkvenega revni,
v okna se sklanja nebo vam, nebo!
Jezus skozi line zre našo zemljo,
vidi nas, vidi.

Sveta Družina, le dvigajte nas!
Zlasti na tisti večer preroški,
ko nam zvonovi trije zapojo.
Takrat, o sveta Družina, nas dvignite
v izbo svojó!

NAŠ POLDAN

Poldan je zvon razlil nad vasjo.
Skozi zvonjenje, jezero božje,
trije golobi domov gredo.

Izza vseh duri kosilo diši,
vonj od soseda k sosedu v vas hodi,
v rožah in v trti pred durmi visi.

S polja po cesti na vas so prišli,
v vonje poldanske so željno stopili
in so se nemo pokrižali.

Dosti! Pod gozdom zaprl sem oko,
s srcem pa siloma gledam, gorim:
Bog in domovi - ah, kje je tako?

KONS

Ti mirno spiš.
Tvoje belo čelo
je kot mesečina.

Izgnan sem
od ljudi, od hiš,
edina družica moja:
bolest.

A grem za lučjo
nevidnih zvezd.
Ti mirno spiš.
Jaz sem grenak,
grenak, težak.
A vendar
poljubljam svoj križ.

POSLEDNJE OBHAJILO

Ko bo razbit že moj obraz
in moja roka brez moči
in srce moje brez krvi –
in nad menoj triumf pravice
bo razprostrl krvavi ščit,
ko bom že skoro ubit –

in bom ležal pred vami sam,
obkrožil usta bo smehljaj,
ko da bi angelov sijaj
razsvetlil moj teman obraz,
in srce moje trudno, ubito
bi rado umrlo, da se spočije,
kakor je Njegov ukaz,

tedaj bo svetli dih stremljenj,
ki srce mi jih je rodilo,
ponižanj, porazov in trpljenj
poslednje moje obhajilo,
da sem boril se v duhu čist
in kot borilec moram umreti;
in tákrat prišel bo oteti
me iz trpljenja beli Krist.

JUTRO NA GORI

Sonce sije na sive robove,
ki jih poljublja jutranji hlad,
te sive ostrine, te puste vrhove,
te imam rad.

Nad vsemi polji, nad vsemi dolinami
srebri se megla;
tu sem kot orel med sinjinami
blizu Boga.

POD NOČ NEKDO IGRA

Pod noč nekdo igra.
Ko preneha in sape zajame,
me strese do srca.
Bojim se samotne omame
čakajočega Boga.

Toda, čuj, iz dna
moje bojazni vêsla
šum trepeta.
Vdanost me bo prenesla
onkraj samotnega.

BREGOVI SVETI V NOČ ZVENIJO

Bregovi sveti v noč zvenijo,
glej, luči v dalji že gorijo,
od teže se potaplja čoln.

Peruti od nekod šumijo,
brezglasne sence govorijo,
zvonjenja tihega sem poln.

Sijaj razširja nočno stran,
sijaj razžarja mojo dlan,
glej, angeli gore iz sanj.

Srebrne pladnje nosijo
in v himnah tiho prosijo,
naj jim svoj zlati prstan dam.

Ljubezni rana krvavi,
vsa večnost mi v objem hiti,
o, nikdar več ne bodem sam.

Le vozi, vozi angel zlat,
tako bi tihi romar rad
utopil v večnostni zapad.

MOLITEV

Sem,
ker sem bil,
in vsakdo
me bo mogel
pozabiti.

In vendar
moram reči:
sem
in bil sem
in bom,
in zato sem več
od pozabljanja,
neizmerno več
od zanikanja,
neskončno več
od ničā.

Vse je večno,
kar nastane,
rojstvo je močnejše
od smrti,
vztrajnejše
od obupa in samote,
silnejše
od hrupa in greha,

slovesnejše
od zavrženosti.
Nikoli
ne bom prenehal biti.
Nikoli.
Amen.

VEČERNA TIŠINA

Kako lahnó je vse v svetlobi!
Sijaj, ko voda se igriva
med dnevom in nočjo preliva,
odseva v meni in po sobi.

Kaj že pomlad mi rože slika?
Ne vidim več, zaviti v prosojnost.
Vse moji roki se odmika,
potapljam v mehko se opojnost.

Pod oknom v vejah ptič prepeva.
Somrak po hribih luč ugaša.
Spokojen sem in brez odmeva.
Nekdo mi k vzglavju rož prinaša.

Smrt dneva z mene težo jemlje,
naproti zvezde mi gredo,
nad zemljo, ki pokojno dremlje,
me tihi angeli neso.

OBRAZ V OBLAKIH

Vse stvari
so osvetljene
z neznano svetlobo.

Zrak se bistri
kakor tedaj,
ko se razmaknejo hribi,
ko se oglasi višava,
ko zagledaš
nove kraje,
kjer razodetje
čaka nate.

In v oblakih
se zasveti
rahlo zarisan,
komaj viden
preroški obraz.

KRATKI DNEVI

Izpod zvezde ubogih
sem hodil proti soncu,
ki je bilo vse razdrobljeno.
Zvezda jutra dolgo ni prenesla
mojega pogleda,
nekaj je govorilo,
da je bolj vroč od nje.
Potem je temno pela
na slemenu noč,
v izbo je hodila zima v goste.
Vse grenko in vse težko
se je naselilo v glasu.
Pesem pa je vedela,
da mora beseda z dušo
v podzemno reko.
Nad njo je vztrajal gozd,
teman in neposekan,
in začenjal nov napev.
O dnevi, ko je svit
prerodil vse zenice,
vse je bilo
kot ena noč in eno jutro,
ki je slovesno dogorelo.
In radodarno je vsakdanjost
vse jeseni

trosila trpko zrnje.
Potem pa iznenada
znova neurje večnosti,
nevidni prsti so vozlali
vozel smrti.
Angel, vedrine poln,
kje si se mudil, ko sem zaslišal,
kako zaškriplje mračna lesa?
Nisi obranil pred strahoto
mojih ranjenih oči.
Zdaj znova vidim, znova slišim:
prst prepeva.

GLASOVI KONCA

Ko zadonijo glasovi konca
med neprijaznimi stenami,
kakšni so odsevi tedaj?
Se steklo zraka zdrobi
in potone v praznino
zadnji oblak –

ali v neskončnem prostoru
visijo črni zastori,
ki jih ziblje vihar –
mineva strašna prvina luči
in razpade v prah,
ali na oči pada
sežgana bližina in jih slepi –

ali hodiš proti drevesu,
ki se razodeva v novi deželi,
ali proti neograjenemu vrtu,
ki ga od zmeraj poznaš –
ali se kruši vlažno kamenje
z visokih grozečih sten
in si iščeš pot med njim –

ali padajo na zadnjo grenkobo
smolnati ogorki zvezd,
ali se v dlani zbira
višnjeva rosa, da bi jo pil,
ali je glas, ki ga potem slišiš,
resni zvok medenine
ali krotka piščal?

ČAS

Vodeni rumenkasti oker
novih zidov
in črnikasta kupola
zvesto barvata
onstran okna
čas.

Ulice živo
tkejo vanj
svoje glasove.

Neustavljivo
in nevidno
– kot miren veter
skozi svetlobo –
drsi skozi snov
in prostore,
čeprav že ves dan
ni odmaknil
od okenskih stekel
svoje negibne
žarine.

Tostran okna
se v srcu razpreda
iz Boga
vedra
tišina upanj.
V njej
čas
zbrano drsi
skoz Večnost.

BINKOŠTI

Duh Gospodov
je napolnil
vesolje

in se zdaj bije
z žalostjo,
kadar je usihanje
v aprile
in v kalnozelene
vode,

z jokom,
kadar razdere
tanko,
toplo misel
lastovk
v gnezdju pod krovom,

s silo brezupa,
kadar črno
ovesi med hribi
nebo
in vsak
zlat
vzhod
v spominih,

s strahom
brez soka
in molka
globin,
z mračnosivo
praznoto cest,
ki ob mrtvih,
slepih kanalih
peljejo
v nič,

s pustimi kraji,
kjer že davno
več ne iščejo
modre
rože.

SVEŽINA

Najina srečanja, Gospod,
še niso brez barv,
a barve so medle
kot soj platan
in streh v jutru,
ki prodira
v staro sobano
skoz motno
steklo.

Kdaj bova spet
sedla
med marjetice
in se bo srce
odprlo čistemu nebu,
ostri belini
češnjevih cvetov pod njim,
svetlorumenemu letu
metuljev
v mladem zraku?

HOTEL SI, MOJSTER

Hotel si, Mojster, zmerom plodoviti,
naj se zasveti moja medla glina;
odprla se je srcu plaha lina
in jel sem, kar greni, kar godi, piti.

Če hrepenenje bi ko jagned gnalo,
bi v vejah večne zvezde šelestele,
a sile zemlje so mi sanje vzele,
telo je ranam bridki prostor dalo.

Odkar sem tu, me trda beda biča,
le duh, neranjen, sega za lepoto,
(sledjo to milo tvojega odseva):

oprhki njeni mi žare v samoto,
kroté tešljivo veletoke gneva,
ko devlješ mojstrsko me v nič iz nič.

PRIČAKOVANJE

Nocoj je žalosten večer;
nocoj se izpreminjajo
drevesa, polja, rože in ljudje;
meglice bele jih zagrinjajo.

Nocoj ne grem nikamor več,
le z bitji dragimi trpim,
pri stari sivi bajti sem obstal,
pričakovanja poln na njej slonim.

Ko bodo bitja vsa v temi,
sam Jezus k meni bo prišel;
tam za vasjo po travnati stezi
sam Jezus k meni bo prišel.

Le z njim bom v mračno izbo šel,
nad staro mizo luč prižgal
in kot otrok z velikimi očmi
ljubezni se njegovi bom predal.

Vso noč prečula bova tam,
vso noč mi božal bo roke
in pripovedoval mi o ljudeh,
o rožah in drevesih, vse do dne.

VELIKA NEDELJA

Bandero rdeče v vetru se lovi,
čez polje gre, med hiše, skozi vas,
za njim ljudje kot nepretrgan pas.
Nad vsem prižgano sonce plamení.

V monštranci stopa Bog zdaj čez poljé
in blagoslavlja njive in vodé,

gozdove, trte, brda, belo vas.
Kako je blizu, blizu Bog pri nas!

STUDENCEV MOČNIH, ČISTIH SEM ŽELJAN

Studencev močnih, čistih sem željan,
rad bi napil se iz sončnega korita
in rad bi, da bi luč bila razlita
čez vso kot ajdov hleb črno ravan.

Povsod pridelek moj je posejan,
kjer brodim z roko po valovih žita,
o naj nikoli se ne prebudita
spet rdeči greh in smrtnobeli dan.

Ah da, moj Bog, rad vse trpim menjave,
živim naj reven ali pa brez truda,
samo naj, Dobri, bom kot Tvoja gruda.

Naj pestujem kot deklice glavo
Tvoj mir in kot samotno naj drevo
potapljam v dobre zemlje se vonjave.

TIHA PESEM

Tiha pesem plove
v radostne domove
mojega srca.

Nežna misel veže
me v skrivnostne mreže
onega sveta.

Dlan približam dlani,
ujetnik sem vdani
svojega Boga.

PRIHAJAŠ

Romamo podnevi in ponoči,
popotniki med rožami in trnjem,
iščemo neskončno, srečo, ki ne mine.
Žejni smo, Gospod, ljubezni in luči.
Žge vprašanje:

čemu so rojstvo, smrt, obup in žalost,
vojne, lakota, krivice, nesvoboda,
sovraštvo, tekmovalnost, boj?

Z nami gre, popotnik kakor mi:
sledovi biča, trnja in udarcev,
ki izmaličijo obraz – in pravi, poveličan:
»Prihaja čas tolažbe – je že tu!

S teboj sem, brat priseljenc, bolnik, trpin,
obupani, odrinjeni, pozabljeni,
brat, ki me morda sovražiš:
sem kakor ti, ubog in majhen, z rano v srcu.«

Vendar prinaša sporočilo:

Nismo več sami!
Sam Bog prihaja,
da bo naš brat.

Prihajaš, Gospod Jezus,
podnevi, sredi hrupa, in v mirni tihi noči,
k iskalcu, ki te kliče, in k ravnodušnemu,
zastonjski dar.

Stojiš pred vrati, trkaš, sedaš k skupni mizi,
ponujaš roko,
s pogledom zdraviš naše rane
in vračaš upanje, veselje, mir.

Tu smo, Gospod, z ubogim srcem v roki:
Naj bo tvoj Betlehem!

JUTRO

Njive vstajajo iz omame,
topla luč od njih dehti.
Preko čela mi cvet visi,
mehko razcvitanje me objame.

Drevesa so polna kadila,
veje mi prebadajo oči,
iz njih mi droben dež prhti,
še senca drevesa se bo zmočila.

Ptice letajo okrog,
od njive do drevesa se blesti
za njimi pot in stvari
gledajo, kako po njej gre Bog.

POMLAD MED POLJI

Vzduh je prozoren kot svila,
v tla se zaje vsaka sled,
zrela je njivica črna,
zemlja je mehka ko med.

Ozka postala je hiša,
kmetu se sveti obraz.
Svetli so mladi večeri,
Bog se je vrnil na vas.

BARVIT OBLAK MED OBLAKI

I

Kot angelov sledi
iz vrst vzporednih

oblaki iznad Tánijama
beli
čez modri svod odhajajo
za vedno.

In svod se dolgo, dolgo ne zaceli.

Vse, kar kipi navzgor,
je čisto tiho.
Tako da čujemo drhteti travo,
kako pokrije hrepenenje
z vzdihom
po neizmernosti,
bežeči v plavo.

Oblak Te je zakril
na Oljčni gori,
Gospod,
presveti božji Zakrament.

Po Njem prihajaš k nam,
ostajaš z nami.

Nekje za tem oblakom
Tvoji dvori stoje,
da sprejmejo srca tangento.

V veselju nismo več mrtvaško sámi.

VII

Oblaki s šopki črnkastih vijolic:
pred kom stojite,
se molčé solzite?
Naj veter skloni se k neznani boli
z modrine oljem,
v sončno luč zavite!

Zares –
v oblakov svet se svod povrne,
s širino razjasnjen
(na bol spomin)
z daljavami,
ki nihajo srebrno.

Na zemljo zdrkne nekaj nitk
zlatnine.

Življenja svod je včasih črno tesni.
Iz tal rasto vijolice
trpljenja.
A Ti z Daritvijo jih sprejmeš
v dar
v okras gostišču, ki je Tvoj oltar.

In kakor v Émausu
napajaš stenj
z lučjo za vse vijolične ljubezni.

VEČERNO NEBO NA JUGU

Mrzli, vroči, vetrovni jug,
ki sprejemaš izgubljeni čas –
vem, nisi daleč od tu, kjer sedim
na atlantskem obrežju,
v kamenju in pesku,
med šopi rumene trave in vresja.
Tam so že moji prijatelji
in nadaljujejo svoje delo.
Večerno nebo pa je globoko
kot zadnji cilj.

France Pibernik

O TIHI BOG

Nekje je večnost
in je bog.
Nekje tišina
vsepovsod.

In onkraj si
in čas ni čas.
V prostoru si
od vekomaj.

KRIŽEV POT

I.

Bila je zrečena obsodba.
Si stopil ven. Si stopil sam.
So se poskrili apostoli.
Je molčal svet,
zasut s temno besedo.
Zlomljeno nad tvojo glavo.

II.

Na rame, ki krvavijo,
si križ naloži.
Je težek kakor Zemlja.
Kakor mračna želja,
zakričana iz votlih grl.
Še za njim, še pred njim, še pod nogami vpije:
„Križaj ga! Križaj ga!”

III.

Si bil prebičan. Opljuvan.
Zasramovan s kričavimi besedami.
Bele spake obrazov so jih pljuvale.
Prihajale so iz mraka.
Odhajale nazaj v polmrak.
Tam so zajele novo kepo nizkotnosti.
Temno in težko.
Zmeraj težjo.
Zmagoslavnejšo.

IV.

Iz zidov samote.

Iz bele megle na poti

je prišla mati.

Si videl tišino v njenih očeh,

vsevednih?

Trpljenje v njenem pogledu?

Trpeči Človek božji.

Kaj rečeš nesrečni materi, nesrečnik?

V.

Naj ti pomagam, prebičani,

naj ti ta težki križ, s trnjem kronani,

naj ti ga na poti h koncu pridržim

čez to kamenje, to črno kamenje.

Ne zmoreš ga sam, opotekavec,

na poti na strmo Lobanjo.

VI.

V beli prt se je otrl.

Si je oči, zalite s krvjo,

usta, zaklenjena z bolečino.

V belem prtu obraz Sina človekovega

ostane.

V beli pesek časa odtisnjen.

VII.

Spet se izluščijo obrazi.
Stopijo iz belega mraka.
Vpijó vranje besede.
Iz samega sovraštva.
Zasmehujejo Ljubezen.
Trgajo na kosme Njegovo Ljubezen.
Pade pod penastim sovraštvom,
kot bo zmeraj padala.

VIII.

Kdo nas bo rešil?
Kdo bo vstopil v naše hiše?
Bomo rojevale temna bitja?
Bojo ob naših ognjiščih
sedeli ljudje is sence?
Ko te ne bo, kje bo naša tolažba,
človek obsojeni?

IX.

Strma je pot na goro,
kamor greš.
Omahljive so noge,
ki ne ubogajo namena.
Namena, oddaljenega. Dosojenega.
Zamaje se svet. Klecnejo noge.
Križ te vrže. Udari.
Pritisne nate.
Težki križ tebe, ki si težji kot svet.

X.

Trgajo z njega oblačila,
sramotijo njegovo telo,
omagano, na zadnji dih pripravljeno.
S trdimi besedami vojščakov,
zdravih in krutih,
ga obkladajo.
Ki gleda zunaj časov vse čase,
vidi:
Isti vojščaki, trdi in neizprosni,
z imenom, ki ga zdaj sramotijo,
na svojih kričečih ustih
delajo strašna dela.
Ime, ki ga bojo nesli na štiri strani sveta,
golo in ponižano, kot je njegovo
tenko telo ljubezni.

XI.

Križ je njegova postelja.
Trdi udarci kladiva
zabijajo žeblje v meso in les.
Kri iz ran kaplja
v temna globoka usta Zemlje.

XII.

Zakliče z močnim glasom.
Pokliče tistega, ki je oče usode,
ki je usoda in nedoumljivost.
Z glasom iz telesa mučenega,
izmučenega, s suhimi usti,
z raskavim glasom Ga pokliče.
In pride visoki val noči,
butne ob Golgoto, jo zagrne.
Odplavi v neskončnost duha vsevednega.
Ga položi v očetovsko naročje,
skrito očem in našemu umu.

XIII.

Trdo križano truplo
z otrdelimi razprostrtimi rokami
omahne s križa v njeno naročje.
Tja, od koder je prišlo in odšlo,
da je oznanjalo tiho besedo ljubezni,
tja se je vrnilo telo.
V naročje, ki ga sprejme nazaj, pade.
V naročje mater vseh mater,
ki bojo ponavljale žalost, globoko.
V molku,
ki je zakovan v samo težko srce sveta.

XIV.

V grob Ga polože.

Iz skalnatega groba, iz trupla
maziljenega, zasije znamenje križa.

Vstopa v prsi življenja.

Je znak za rojstvo,

je znak za smrt,

je znak za trpljenje. Trpljenje.

Je znak za veselje.

In za Ljubezen. Nedoumljivo.

Je neskončna.

Nerazumljivo. Je večna.

Boš izkoreninil hudobijo,

v naše meso zasejano,

Duh Božji?

BOGOVI

V temnih nočeh prihajajo bogovi.
Hodijo med hišami,
kot visoki črni stolpi,
s plapolajočimi očmi.

Tipajo po strehah s trdimi rokami,
govorijo v jeziku ljudi,
ki so na zemlji živeli pred nami
in so umrli in odšli.

Zjutraj je včasih pred vrati skala
in porušen ob poti kamniti zid
in na njivi sled težkega stopala
in na nebu odsvit neviht.

DEČEK

III

Hodil je med hišami
in srečal toliko ljudi,
bilo je kot človeški vrt –
sredi vrta stoji smrt.

Najprej smrti nikjer ni.
Potem rase, zrasede v velik zid.
Je tu konec teh poti?
Se ne topi zid pred očmi?

Robat kamen čuti dlan –
se ni premaknil, za hip, za las?
Samó nebo sega čez zid,
na zidu Večernica cveti.

PSALM

Blažena nerazumnost živali,
ločena od besed, ki so dane človeku,
da se z njimi do nesporazuma zastrupi.

Blažena skupna tema črede in samotarjev
pred podobo sveta, ki je ne meri duh,
ampak čúti, začudeni nad stvarmi.

Blažena, ker si onkraj zlega in dobrega
zajezena v nagon, ki ti vlada in sodi
in ti odmerja korak in izbira družico za noč.

Blažena, ker še tisti, ki jim je dana beseda,
tvoje blaženstvo čutijo in hrepenijo
v svojega bitja nezavestno temo.

MUČENIK I

Bos stoji na poljubovanem kamnu.
Noge ima mrzle kot studenčnica.
Šumeča krošnja njegovega duha je v oblakih.
Težka oblačila si vzravnal slači,

da padajo kakor mrtve ptice
na kamen pred naše ozke pasje oči.
Vse bolj pretepeno vemo,
da je svetnik, dvoumni angel,

svet od molka, ki je kot tveganje,
upor ali neslišen jedek smeh. V somraku
tlijo njegove žejne noge
in grenko pobarvano koleno

in če siknemo k njemu nekaj svetlobe,
vidimo, kako ga je zajela tema s plameni,
hladnimi kot listi, kako ga nagota peče
suho in leseno, vzplamteti pa ne more.

Tine Debeljak ml.

VEČNA VEZ

V nestrpnih korakih
brezdušno mesto
teži mrtvó.

A srce
vre žive željé
v modro samoto
višin.

Za njimi
koraki
počasi,
težkó
v strmine
ledene
se pno.

Na vrhu
večnost napolni
hrepenenje duhá,
oči
odpočivajo
od vijoličnih dalj.

Tine Debeljak ml.

V belini
je sklenjena
večna vez,
gore
in jaz
strmimo
v vekoviti mir.

KESANJE

Ko v sanjah me roteče gleda
s svarilom nebogljeno, plaho
kesanje, s kretnjo zadržano,
oh nihče drug ne pojde z mano
kakor z zagrobno rosno praho
strmo priklonjena beseda...
... do Tebe, ki odjemplješ mojo Pesem,
da jo razumljeno otresem
z usode črne in od cilja
kot težko breme izobilja.

GROZA

Glasovi spe v črnem soju napetih voda.
Kdaj pa kdaj vzkrilijo s šumom,
kot bi se človek vzdignil iz sna.
Sence se zraščajo z nesporazumom.

Stojiš, sklonjen nad misli kot nad zarezano žilo.
Lasje ti klijejo v vetru kot trava,
ko prislanjaš dlani in sopeš v plodilo
groze, ki sredi noči vzplapolava.

Sam si in čas te kot letnice v lesu obkroža.
Globok kot odmev stoji svet pred tabo.
Potem greš in tvoja večerna podoba
počasi temni, kot da tone v pozabo.

Strneš se z molkom, ki ob dotiku razpada.
Prah pod stopali razpira nešteto pesti.
Srd oblizuje sršečega gada,
ki ti kot božji prst v hiši grozi.

HIERONIM

Vsak tvoj gib
zliže trudnost.

Puščava je polna zubljustih prikazni.
V ustih se ti kot grenka slina
nabira kletev.

Prah
te odeva zmerom temneje,
ko se spuščáš,
in senca pada v suho tišino,
kjer te osvetljuje kot mrk plamen.
Negiben si,
kot vse, kamor se povrneš.

Potem pride Hieronim z levi,
ta, ki ima svojo misel.

TEBE GOSPOD

tebe gospod ne zaustavlja sladka kri
ne zadržujejo te morja in jezovi
seme, ovce spremenjene v loj vidiš in veš
blesk in dim, barve cvetlic

ne bega te hlad obhajil
neme noči, risi z zakovano dušo
ne odgovornost uživanja, rane korenin
debla živali, ne vrtinci slik

brez jezika si, brez počivališča
brez strmin, odkrušenih plazov
jeklene vreče zvarjene v puh lučk
nimajo sidrišč, odletiš in ubijaš pošast, moriš

in tako kot odstreljena zver zasajam v mrak čekane plime
prežgan od plapolanja, tat, milosti brez kril
slepi pes brez moči ognja, angel brez perutnic
trepetam zbit, odsev miline

KO BO VSE MRTVO

ko bo vse mrtvo.
bo umrla tudi smrt.

mrtve stvari bodo z mrtvimi očmi klicale:
pridi. smrt. pridi.

in vse se bo moralo znova začeti.
o morje...

VSTAJENJE

Vstajenje
si Ti,
Konec, ki boš oblečen
v te drobnarije,
v pinije,
v mirto,
v vonj timijana,
v to čudno življenje.
Skrivnost,
ki bo v tebi vse,
otožne ptice,
pijane zvezde
in seme na njenih ustnicah,
vse, česar ti nočem zašepetati,
ker vse veš,
Gospodar
blodenja
po obmorskih poteh.

Brane Senegačnik

IKONA

V zarje rožnat vrč je kapljalo cvetje
s Tvojih svetih ustnic. Oblaki: bela
modra, zlata znamenja čiste roke
in težke bližine.

Kamni: sled molčanja na golih prsih
zemlje, zvezde Tvoje pojoče bližine.
Temnih vod obličje zagrinja zadnji
žarek besede.

Kruh noči in vino svetlobe! V Tvoji
hiši poje angel krvi in angel
sence s črnim zvonom že kliče žive
k zadnji večerji.

Mrzlo čelo mrtvih poljublja veter.
Ptica pije plamen tišine. Modrih
lic smehljaj drhti skozi gole veje
sanj o ljubezni.

Brane Senegačnik

VERA

Nebo in roža.
drug v drugem.
sprepletena.
neizgubljena.

Misel v hrepenenju.
hrepenenje v misli –
v temnem mlinu
resničnosti in bolečine.

Klic in luč.
odzmerom zlita v dih,
ki nosi svet
na robu božje rane.

HIMNA

Brez Tebe ne moremo živeti
med podrtimi zidovi hiš.
Ko se ločujemo, razdalja raste
in temnejši so oblaki. A ne vemo
zakaj. Ne vemo za koliko časa.
Temnejše so noge in roke in glave,
temnejše sobe na razpotju noči.

Poznamo se, a ne pokažemo
resničnih obrazov. Tako ne moremo
živeti! Zato odpremo steklenice z vinom,
odpremo usta in oprsje,
temneje hodimo, temneje spimo,
temneje smo. Postavimo visoke ognje,
šotorimo na vročih licih ljudi.

In šele ko je temno, se zares zgosti
svetloba. V začasnih domovih,
podčasne strehe,
načasne mize naslonimo dlani,
da bi videli. Koža se privadi. Vera je
v pomoč. Kmalu se razločijo obrisi src.

Nekateri vstanejo, drugi se odpravijo
v neskončno noč.

A brez Tebe ne znajo živeti.

Temneje hodijo, temneje spijo, so:

Na poti nikamor.

V pokrajinah nikjer.

Z imenom nihče.

Slovenska dubovna pesem

III

In spet sem vitki vrč za božjo kri,
spet kopljem zemljo kot nekdanje čase,
življenje s polnimi cvetovi rase,
ponižnih bosih nog se prst drži.

France Balantič

NEPOKOJ PONOČI

Ko sije blede mesec na obzori,
da vrtje, njive in stezé so jasne:
potihnejo v sejmù kupčije glasne
in zvezd budijo se nebeški zbori.

Zapirajo se kmetom mirni dvori,
molčé po vejah ptičje strune krasne:
al slavcu tožna pesem ne ugasne,
ne umolkne prepelica med razori.

Tako sinoči, ko je vse pospalo,
nemiren vstal sem in sem šel na plano,
usopljen, obstal nad vrtoglavo skalo.

Nad breznom sem kleče premilo prosil:
»Moj Oče, dolgo sem trpel in nosil,
zaveži ti, ki moreš, mojo rano!«

V BREZUPNOSTI

Močí, močí mi daj, moj Bog!
Da, ko napade me obup,
ne uklonim silam se nadlog,
jim stanovitnost stavim v kljub.

Močí, močí mi daj, moj Bog!
Tak krepke kakor zid gorá,
da, če se ruši svet okrog,
propast me najde še možá!

OBRAZI

VI

Z glasnim šumom s kora
orgle so donele,
druži se z donenjem
glas soleske cele:

»Bodi počesčena
rajska ti devica,
vseh nebes in zemlje,
naših src kraljica!«

Tak soleska poje
in na prsi bije.
Skoz visoka okna
jasno sonce sije.

MOLITEV

O Bog, ki bivaš v nepristopni luči,
prižigaš sonce in temniš oblak,
na mojo dušo, glej, je padel mrak
in dvom jo s težkimi vprašanji muči.

Približaj se z nebes – Ti me pouči,
kam naj obrnem zbegani korak,
da me prevelik up ne vrže vznak,
da me premajhen up do tal ne sključi.

Zakaj pred Tabo trepeta srce,
nerazumljivi Bog, nikdar rojeni?
Odkod mi znano Tvoje je ime?

Jaz kličem Te, da se mi razodeni,
jaz kličem Te, kot da si daleč kje,
a Ti si blizu mene, Ti si – v meni!

PA BI JAZ NE MOLIL MOLITVE

Mlado jutro moli Gospoda
in večer se Stvarniku klanja,
tiha noč pred Njim poklekuje –
pa bi jaz ne molil molitve,
ko srce je milosti žejno
bolj kot jutro zlatega sonca,
bolj kot mrak je žejen pokoja,
bolj kot noč je žejna tihote!

K Tebi, Večni, roke naj sklenem:
ali niso tákrat najlepše,
kadar prst se prsta oklene,
kakor bi se prah in pepel
poljubila v tisti ljubezni,
ki se v duši vnema do Tebe?...

K Tebi, k Tebi rad bi se dvignil
iz globoke solzne doline –
a ne morem, dokler izjokal
svetu nisem zadnje solze.
Včasih, kadar Tvoje nebo
v neštevilnih lučkah utriplje,
ves zamaknjen vanje strmim,
kakor da bi stal pred zaveso,
ki zastira oder nebeški...

Kakšni vendar morajo biti
tam na odru večni prizori,
ko je sama rajska zavesa
toli krasna in čudovita?

K Tebi... k Tebi! – Ali brezmejne
sanjajo med nama daljave!
Drug nobeden jih ne premeri,
kakor Tvoja milost neskončna;
drug nobeden jih ne preplava,
kakor sama srčna molitev.

Da mi nisi vdahnil molitve,
kam bi nosil, kje bi potožil
tožbe svoje neizrekljive?
A v molitev gorke zakrite,
Ti jih vidiš, Ti jih tolažiš,
moj vsevedni Bog in Gospod!

MOJE NOČI

O, to so tiste blaženosvečane,
ko zlati tabernakelj je odprt,
ko stopi Ženin v svoj deviški vrt
med lilije, od vekomaj izbrane.
Noči so to, velike in brezmejne,
krasnejše so, kot jih zasanja maj...
Pred mano Jezus – in njegov smehljaj
pijo oči, krasot, lepote žejne.

Pred mano on v milini nedosežni –
k monštranci se privija tejin cvet,
a Jezusa ne mika njen šepet,
le k meni plavajo pogledi nežni.
Noči so to, ko poje duša moja,
takrat je vsa samo en spev visok,
vtopljena v zlato srečo kot otrok
za hip pozabi, da je sredi boja.

Noči so to, noči ljubezni vroče,
srce ob Srcu, o, kaj vse pove!
Sladkost najslajšo tja vložiti sme,
razkriti vsako bol in rane žgoče.
Noči so to, ko duša le uživa,
ko tiho sluti, kakšno je nebo,
ko zemlje več ne vidi, ve le to,
da Jezusov pogled na nji počiva.

PRED MARIJO

I

Plapolaj, plapolaj
večna luč pred Marijo!
Ah, v srcu je tak tesnó,
plapolaj luč pred Marijo!

Skrivnostni mir, sveti mrak...
čarobno se lučka utrinja...
lahno dviga se; pada spet...
smrtna senca izginja...

II

Mene obdaja tema
blodnje in zmote globoke
in k tebi iztezam roke,
kraljica mojà!

Ah, ti moja mladost
z grehi ponižana,
ah, ti večna krepost,
tolikrat križana,
nazaj te želim!
Tu v samoti,
v smrtni tihoti
pred tabo klečim.

KMETOVA MOLITEV

Bog, porosi s hladnim dežjem
mi zeleno polje,
da po njivah mlado žito
bo rodilo bolje.

Bog, zalij ga, padi rosa
nanj iz zarje zlate –
pojde rž, pšenica v klasje
kot nevesta v svate.

Z majskim dežjem blagoslovi,
Bog, mi sivo glavo,
zlato voz se bo jeseni
bliskal v tvojo slavo.

MOLITEV

O blagoslovi Bog nam naša trda
opočna tla, naš up, naš trud in znoj,
krvi nemire in grobišč pokoj –
o blagoslovi Bog nam naša Brda!

O blagoslovi hiše krov in hleva
in latnike pred hišo, češenj sad
in breskev cvet in polni sod in kad,
ko breme trt jeseni dozoreva.

In blagoslovi nam, o blagoslovi,
očvrsti z vedno slajšimi sokovi,
drevo besede naše osamelo.

In kjer odpade z njega list, o daj,
da ko se v soncu spet povrne maj,
stotero novih listov bo brstelo.

PESNIK

O sladka tlaka: klicati Boga
in biti žejen vseh stvari svetá.
Utrgati skrivnostni sad spoznanj
in vendar še ostati v gaju sanj.

Gospod in hlapec biti, slep in nem,
a sveto uro – čarodej ljudem:
čuj, vse stvari pričele so zveneti,
iz slehernega bitja ogenj sveti.

Dajáti sebe piti – bolečina
naj moja ti najvišja bo radost –
med smrtjo in življenjem biti most
in vrh v oblakih, skrita korenina,
v stoterih dušah stokrat zaživeti
in pesmi slušajoč kot spev umreti.

Moj BOG

Kakor berač klečim pred Tvojimi vrati.
Moja je kri Tvoj prag oškropila,
ne da bi Te moja ljubezen ganila –
in vendar ne vpijem, ne trkam, da mi odpreš,
da se prikažeš mi v gloriji zlati.
A v slehernem vetru, ki vame dahne,
glej – kot nova roža spet vzcveteš.

O sanje izgubljene!
V mrak in tišino zvezdnatih svodov
kot izpod zêmlje, kakor iz žive skale
so pribrnili in onemeli zvoki zvonov –
in vselej sem vedel: zdaj vabi domov...
Do jutra so roké mi trepetale.

Naslikati hotel sem angele,
sinje in sloke,
na vse oboke
Tvojega svetišča –
a sredi psov in volkóv,
ki Tvoja noč jih privabila,
mi trudna dlan je omahnila...
In zdaj pohojen cvet sem kraj smetišča.

A če bi vedel, da še Tebi sem teman,
svet bi mi ugasnil
kot pozabljeno ognjišče,
ki zaman ga romar
iz tujine išče...

ODKAR

Odkar se mi prikazuješ, Gospod,
me sodbe je strah pred Teboj!
Od tistega dne, ko spoznalo Te je to otroško srce,
Te vidim vsak čas in povsod –
v budočem se jutru, ko tih premišljujem, sred sobe stojiš,
se rahlo smehljaš in razširjaš nalahko dehteče roké,
da duša kot vzhod zagori.

In kadar na Tvoje vstajenje se spomnim,
skoz vrata zaprta že vstopiš in spet se smehljaš,
da grudim se v ognju goreč na kolena pred Te
in več ne razločim, če večnost je ali še čas,
samo še ihtečo sladkost v svojem srcu zaznam
in vem, da pred mano blesti Tvoj vonjavi obraz.

In kadar na sprehod grem, glej,
mi prideš smehljaje nasproti,
da skoraj ne upam storiti koraka po poti
naprej.

In potlej me spreliš, se nasmihajoč,
kot v Emavs si spremil učenca nekoč.

Spet: vidim človeka in Tebe takoj
spoznam v njem in srce mi vzklikne: Raboni, raboni!
Kako, o kako je sladko mi!

Preveč si mi storil, moj Bog!
Ah, mene je strah, da zato
ne boš mi pri sodbi prestrog,
da takrat ne bo mi hudo,
o sladki, o dobri moj Bog!

PSALM

O Bog, usmili se moje praznote!
Široko razstrtih sivih dni,
teh široko upajočih oči,
o Bog, usmili se naše samote!

Razstri svoj plašč, razkošno tkan
z zvezdami višnjevih letnih noči,
ko speš mimo nas in Tvoj plašč šumi
kot sredi morja večnih sanj.

O, stopi v ta stekleni čas
in kar je prozorno, naj potemni,
in kar je blizu, naj se izgubi,
naj nam kot iz višnjevih dalj spregovori
kot v gosti modrini beli glas!
O Bog, usmili se nas, usmili se nas!

ŽELJA PO SMRTI

Daj mi, Bog, da mogel bi umreti,
tiho potopiti se v temo,
še enkrat kot zvezda zažareti,
onemeti, pasti v črno dno,

kjer nikogar ni in kjer ne sveti
niti ena luč in ni težkó
čakati poslednjih razodetij,
kar od vekomaj je sojeno biló.

Daj, da stopim stran izmed ljudi,
daj, da stopim in da se ne vrnem,
daj mi milost: temo, ki teši,
da v bolečini s Tabo se strnem,
daj, da odidem od teh ljudi,
daj, da odidem in da se ne vrnem!

O, SVETI BOG,

O, sveti Bog,
očetov naših, bratov dobrih,
telesa bronastega, duše zlate,
krvi ognjene in sokov opojnih,
častne starosti, mladosti iskrovite.

Mogočni,
ki je Tvoja beseda dejanje,
Tvoje dejanje ljubezen,
Tvoja ljubezen naša rast,

bodi zahvaljen

za himno, pred sedmimi veki zapeto,

za zarjo, ki raste v bele dneve,

za razodetje božjega plamena,

za skrivnost svetega berača,

za moje življenje.

BIL SEM BAKLA

Bil sem bakla sredi vijolične noči brez plamena in brez
svetlobe.

Ti si prižgal me z zeleno lučjo pričakovanja.
Pred temnimi vrati prihoda Tvojega jočem vsak dan
v prahu stopnic pred zaklenjenim templjem; krog in krog
so obdale me gobe.

Gospod, o Gospod!

O kdaj boš prišel na perutih glorijske sončnosijoče?
Kličem Te z molitvijo pastirjev pred Betlehemom,
nikamor ti vedeli niso postlati ko v gole jasli ovčjega hleva,
a preko vsega je šlo koprnenje v njih vpijoče:
Gospod, o Gospod!

Že si blizu. Naj potopim se v biserno Tvojo lepoto
kot galeb, ki plane iz kletke v šumeče morje.
Kakó bo sladko počivati v zarji smehljaja
Tvojih oči, ki bo zagrnila mojo ubogo samoto:
Gospod, o Gospod!

IN PRENOVIL BOŠ OBLIČJE ZEMLJE

Široki škrlatnordeči senčnik
na kamniti verandi,
ozka elipsa ribnika
pred razcvetelimi grmi,
krošnje pinij, zleknjene
nad rahlo vzpetino
holma za vilo,
moja lepa žalost –

vse je bilo
v razkrivajočem se
snovanju Duha
sredi moje zavesti

eno samo,
pestro,
čisto
sožitje.

Komaj so vzgibi Duha
v meni zamrli,
že je svet razpadel
v tisoč
vенеčih
samot.

Kalnozeleni proga pinij
se tegobno
zapira vase.

Medlo srebro
sijočega ribnika
nikogar več
ne dram.

Moja temna žalost
ostaja sama s seboj
in toži
vase.

Pošlji, Gospod,
pošlji svojega Duha,
naj spet razkrije
v mojem
usihajočem srcu
beli mir svojih vrtov,
v njih razlije luč
med veje, v roso,
zbudi sinice –

in spet se bodo
Tvoje stvari
– kot bosotroci

v pomladni travi –
svetlo klicale
in se zbrale
za ples
pred Teboj.

Pošlji svojega Duha
in me prerôdi
in prenovil boš
obličje zemlje.

NAJ SE PRI TEBI IZIHTIM

Moj dobri Bog, odvzemi vse,
kar ljubi in želi srce;
naj duh se moj osvobodi
objema, ki tesni, tesni...
O, strni me v enoten žar,
postavi v meni en oltar!

Glej, dam ti drznih sanj polet
in tihosladih ur šepet;
vse hrepenenje mladih dni
naj tebi v žgalni dar zgori.
Če pa v željah spet zagorim,
naj se pri tebi – izihtim.

Bogomir Fatur

ROMARSKA PESEM

Aleluja! Okno je odprto! V jutranjem soncu se je raztalila šipa!
Črešnja cvetè pred njo, kot z belo rokó je
dala mi znamenje: zemlja me kliče, dalja utripa, utripa –
aleluja, aleluja, kri v mojih žilah poje!

O, kako trave na tratah od zelenila blestijo,
kako se v vetru lesovi kot temna vrata odpirajo,
sleherno noč jih zvezde s cvetnim prahom plodijo,
sleherno jutro jih rose pomladne izpirajo.

O, kako trave mehko pričakujejo mojih korakov,
kako je kot perje in postelja mah pod drevesi,
o, kako dobro dé dež, ki se spušča dehteče iz daljnih oblakov,
in sončece, mlado sončece, kot postovka utripajoče nad lesi!

Gôri pod njim so gôre, beli zidovi izpred Jeruzalema,
in zopet tam zadaj dalje, brez konca dalje –
aleluja, kliče me zemlja, ki jo jutro objema,
aleluja, aleluja, moja so polja in rose in do neskončnosti dalje.

IZ GLOBOČINE POSLUŠAJ MOJ GLAS

Zloglasni vetrovi
odnesli so čoln mi in vesla.
Peščenina je v meni
neskončna ravnina.
Kdo jo prehodi?

Samota priganja na pot,
a zastonj iščejo brod
moje oči.

Ostal sem na kraju
z imenom Nikjer.

Dnevi se vlečejo
kakor oblaki v brezsmerni
in spanec, ojoj,
že dolgo je srt z menoj.

Naprosil Čolnarja sem
naj me prepelje tja preko,
a morda mojih vekov ni slišal,
zdaj strah me je dna.

MEJNIK SI STAVIM ZDAJ, NAJ ČAST MI DELA

Mejnik si stavim zdaj, naj čast mi dela!
Mejnik ob mojega življenja poti
v zahvalo neustvarjeni Dobroti
in v tvoj spomin, ki zame si trpela.

V zahvalo Bogu za velika dela,
ki jih naklonil meni je siroti:
pobral me je, nevrednega, ob poti,
uvrstil v knezov svojih me krdela.

In v tvoj spomin, ti dobra naša mama,
ki troje si otrok nas odgojila,
tolažbe in pomoči žejna sama.

Ljubezen te vrstice je rodila,
ljubezen, ki ostani vez med nama
in služi mesto drugega vračila.

NOVE ZARJE

Kako žolte
so zarje
novega Neba.

Kako prhka
je prst
nove Zemlje.

Kako blizke
so ptice
in vse,
kar obstaja.

Kako tople
so roke,
ki vabijo.

Sklenili smo
krog

in zasijali
v polnost
Bivanja.

TESNOBA

Neba so mlade prsi moje lačne,
neba, ki bi me kakor čisto dete
nasitilo in tajnostne obete
mi dalo, kadar se vezi temačne

spleto v telesu iz krvi večerne
in zvežejo me v zibel nočnih sap
in je pod mano zemlje davni slap,
ljubezni pomladne, nemirne

in sem le sklepanje zgubljenih rok.
O sočni žamet divjega zelenja,
o močna luč pomladnega cvetenja,
o tihi in v večeru skriti Bog.

PROŠNJA ZA BESEDE

Moj molk je padel v senco Tvojih nog
kot bolna prošnja nemega berača,
pretežka Tvoja dobra je pijača
in jezik moj je tihi plod, o Bog.

Srca se je dotaknil večni smeh
kipečih juter in otrok ihtenje
in smrt dreves in klatežev življenje
in klic Tvoj rožni v dnevih in nočeh.

Pomagaj mi, besed mi svetlih daj,
besed, ki kakor vino se iskrijo,
ki molijo Te kot pomladni gaj!

Jaz bom pa Tebi vedno pesem pel,
in kadar moji zvoki dozorijo,
pri Tvojih bom kolenih obsedel.

ŽALOST

Moj Bog, o daj mi, prosim te, naj že umrem.
Čemu mi vse iskanje, čemu mi vse pehanje
za dobrim, lepim, ah, saj to so blodne sanje,
ki z njimi si resničnosti več ne zatrem.

Dovolj, dovolj, lagal sem sebi in ljudem,
dovolj z obljubami in sanjami se hranil,
dovolj se pred obupom in pred zlobo branil,
samo tesnobe ubraniti se ne vem.

Skrivaj priplazi k meni se, kadar sem sam,
ne vzroka ji ne vem in ne poznam pomena,
pred mano se ustopi ko nevidna stena,
ki sile ji ne slutim, meje ne poznam.

O, kdo bi mogel odrešiti od ljudi
jeklene njene in temačne me oblasti?
Ko kepa blata moram ji pred noge pasti,
da mirno se nasrka zburkane krvi.

Dovolj, dovolj je zmot, dovolj naj bo prevar.
Kdo reši me za večno tavanje brez cilja?
Čemu bi dalje živel brez moči in cilja,
čemu mi še udarec na udar.

POD NEBOM

Kako sem se zapredel
v modro tenčico neba,
kako naj zdaj bi vedel,
kje sem pod soncem doma.

Zdaj sem svobode jetnik,
Bog me je z žarki povezal,
v ustnice davni je krik
po tihi lepoti zarezal.

Pregibajo vame se čari
ko godba, ko luč in ko ples,
nihče mi lepote ne kvari,
ne ustavi nikakršen jez.

Umrli sem breznom, dolinam,
strasti so ostale na dnu,
večno bom živel širinam,
ki so preproga Bogu.

BREME

Stvari so vrči veselja,
cvetic in pesmi –
meni je težko srce.

Nebo žari od odseva
skrivnostne sreče –
zame pa nima besed!

In čas izteka
in delavcev krik odmeva –
jaz pa sem še sebi v utež!

Gospod, če smem Te prositi:
srce obrni –
breme vseh mojih bremen.

ROMANJE V KELMORAJN

Preiti pot do kraja.
Do zadnje rimske meglice.
Do vrat in zida raja.
Do zemljine sredice.
Do tam, kjer so zvezd grobišča.
Do najtemnejše globače.
Prav noter v sredo morišča.
Do same nebeške palače.
Čez jerihonsko obzidje.
Prek kanibalskih naselij.
Do tam, kjer več čez ne prideš.
Kjer sneg zadnjo sled pobeli.
Do prabesed razodetja.
Do najčistejšega izvira.
Do iskre praspčetja.
Do tja, kjer se umira.
Tja v zadnji šotor ciganski.
Na morsko dno in še niže.
Do kraljev treh, kelmorajnskih,
kot naši pradedje, za križem.

BARBAROVA MOLITEV

Gora, gora v temi,
s pasom luči ob vznožju,
z orlom noči nad seboj,
gora, gora v temi!

Ti si visok, mračen bog,
ki ga molijo tisti,
ki so sami – kot ti,
gora, gora v temi.

Strašna, kot sanje ljudi,
nežna, kot glas slepe ptice,
težka, kot stolp mesečine,
ki straži jesenske noči.

Vrelec mrzlih voda!
Hiša črnega mlaja!
Dvigni se v naših prsih,
daj, da bomo kot ti,

gora, gora v temi,
velika gora v temi!

Veno Taufer

ŽIVLJENJE

oče
hvaljeno bodi
življenje
v milosti
moje

ZAHVALJEN

Zahvaljen za Zemljo, zeleni planet,
zahvaljen za dom na tej Zemlji.
Zahvaljen za krhko telo,
za življenje.

Zahvaljen za te,
s katerimi se srečujem,
ne poznam prav vseh po imenu.
Ti sam jih pokliči
in misli še name,
umito,
prerojeno
v žuborenju vode in tvojega Duha.

Zahvaljen za upe,
strahove,
ljubezni,
zablode.
Zahvaljen za milost,
za skrivnosti,
za Tvoje usmiljenje.

Zahvaljen za vse, kar imam,
in za vse, česar nimam.

Zahvaljen na veke.

HVALA TI ZA DREVO

Hvala ti za drevo
ki se raste
in reko, ki si pojí
in tega, ki si vse dilj prihaja v sled
in bo spet stal na tem produ
na smrt ganjen pod Svetim golobom
in bo molk besede
sin od očeta
luč od lučí
rojen, ne ustvarjen

hvala ti
Gospod, ki oživljaš
iz nič za nič
kar živi
za končnost te neskončne ljubezni
za prah te zemlje
v nji

GLEDAM POKRAJINO: TESNA DOLINA

Gledam pokrajino: tesna dolina,
brzičava mrzlo zelena reka
z zagnano slo v neznano dalj odteka,
zgoraj neba neranjena sinjina.

Daj Bog mi tu zastati brez spomina,
pozabi, da si zgnetel me človeka,
ki delata me ura in obleka:
zabij me kamen mlad tu kje v pečinah

z ljubezni svoje brezobzirnim srdom! –
viset nad večnim šumom burne vode
(kjer seme, cvet in sad so vsi kamniti)

v deželi silne nujnosti svobode,
okušat z enim samim čutom trdo
navzočnost milosti: edino biti.

Slovenska duhovna pesem

Slovenska duhovna pesem

1

Ob številnih izborih, ki so tematizirani z različnimi izhodišči, bodisi povsem estetskimi, generacijskimi, sociološkimi, literarnozgodovinskimi, regionalnimi, se to pot predstavlja antologija slovenskega duhovnega pesništva. Razlogov za tak izbor je bilo več, poglobitvi pa je bil v nastalih družbenih razmerah na Slovenskem po naši osamosvojitvi, ko so se do tedaj odrinjeni in zatajevani deli slovenskega duhovnega snovanja znova znašli v središču dogajanj in je bilo mogoče na novo preveriti dejansko stanje slovenskega duhovnega prostora tudi v območju umetnosti, posebej literature. Ni namreč mogoče zanikati, da je bil v času po drugi svetovni vojni slovenski duhovni prostor močno zožen, ideološko zamejen, venosmerjen s prevladujočo socialistično doktrino, pogosto in v mnogočem tudi policijsko nadzorovan, posamezniki zaradi svojih osebnih nazorskih usmeritev preganjani, predvsem pa je nad književnostjo vladala državna cenzura, bodisi neposredna bodisi posredna.

Na prvem mestu administrativnih pregonov in omejevanj je bila vseskozi zlasti tista literatura, ki je bila kakorkoli konfesionalno usmerjena, kajti za slehernim takim pojavom je takratna oblast videla delovanje krščanstva oziroma katolištva, njegovih formalnih in neformalnih skupnosti, ki pa so bile vse uradno ločene od države. Da je tako stanje imelo za posledico vztrajno praznjenje slovenskega duhovnega prostora, je žal prežalostna resnica. Kdor bo pregledoval slovensko literaturo tega obdobja, bo zlahka ugotovil, kako močno se je splošna usmeritev naše književnosti gibala bodisi v pragmatičnost tako imenovane socialistične družbe bodisi v literarni artizem, ki je pomenil eno od možnosti svobodnejšega umetniškega ustvarjanja ali tudi notranji azil.

Zato bi za natis pričujočega izbora mogli trditi, da gre predvsem za zapolnitev praznine, namen pa je seveda lahko tudi mnogo širši, namreč,

v novih razmerah pregledno preveriti, kaj se je tedaj v slovenskem pesništvu dogajalo na ravni duhovne, religiozne lirike. Pogled z današnjega stališča je nekoliko specifičen, kajti tudi pojmovanja osnovnih estetskih razmerij in zakonitosti so odprla nova, torej drugačna razmišljanja.

Izhodiščni problem je postavilo pojmovanje duhovnega v poeziji. Pojem duhovna pesem v klasični tradiciji kategorizira kot pesem, ki je vsebinsko določena s krščansko idejo in po tradiciji sodi med liturgično pesništvo, ki je bilo najbolj razvito v visokem srednjem veku in baroku, dopušča pa tudi poimenovanje religiozna lirika. Ta pojem slovenskega duhovnega pesništva je pri svojem znamenitem izboru Slovenska religiozna lirika (1928) uporabil France Vodnik. Pri zasnovi svoje antologije, ki je nastajala v specifičnem mišljenjskem okolju mladokatoliškega gibanja, po reviji Križ na gori imenovanega križarstvo, je izhajal iz povsem jasno opredeljenega pojmovanja v ožjem pomenu besede. K izboru sta ga vodila dva razloga. Najprej je poudaril, da se je antologija rodila iz duhovne problematike časa in iz njegove težke notranje stiske, temu pa je dodal, da izbor skuša prvič tolmačiti rast naše zemlje v tej smeri in da je izbral le tiste pesmi, ki so neoporečne estetske vrednosti, obenem pa izraz osebne religiozne usmerjenosti. Nikakor pa ni sprejel vanj čisto verskih, nabožnih ali celo cerkvenih pesmi v ožjem smislu.

Značilnost Vodnikove antologije je v njenem strogem izboru tako avtorjev kot pesmi, toda tudi on je religiozno poezijo pojmoval v najširšem smislu, saj je glede religioznih okvirov pojasnil: »Religioznost, ki se nam razodeva iz teh pesmi, je zdaj bogonajditeljska, harmonična, optimistična in krščansko vedra, zdaj bogoiskateljska, polna dvoma, globoko tragična.« To v izboru potrjujejo tudi imena Prešeren, Kette, Cankar, Gradnik, Kosovel, Anton Vodnik, Pogačnik. In ko je avtor leta 1980 pripravil novo izdajo, kriterijev ni spreminjal, pač pa je dodal veliko novih imen, tako da je razširjeni izbor narasel na dvojni obseg.

Ko poskušamo dandanašnji poiskati najustreznejše poimenovanje tistega slovenskega pesništva, ki stoji sredi duhovnega oziroma religioznega prostora ali vsaj teži vanj, je nujno upoštevati novo stanje v

našem razvoju zadnjega pol stoletja. Pojem duhovnega in religioznega je znotraj krščanstva in katolištva doživel očitno preinterpretacijo, a tudi sicer se je življenje našega človeka ob vseh idejnih in materialnih novotarijah modernega časa v nekaterih segmentih spremenilo ali vsaj preusmerilo. Prav tako so spremembe nastajale znotraj Katoliške cerkve.

Pojem duhovnega in religioznega v umetniškem ustvarjanju, posebej v pesništvu, moramo torej nujno postaviti v tak okvir, ki bo zajel sodobno pojmovanje stvariteljstva. Načelno bi lahko trdili, da je sleherno umetniško delo duhovne narave, vendar takšna splošna opredeljenost pove premalo, ker je tako pojmovanje zgolj razumska kategorija. Tudi v umetnosti nastopa čista racionalnost, poleg tega pa imamo opraviti s kategorijami, ki so za ustvarjanje pomembnejše od racionalnosti, to so kategorije nerazumnega, iracionalnega, mističnega, metafizičnega. Že pomen latinskega izraza religio je dokaj širok in zajema poleg svetosti in svete obljube še pomislek, dvom ali celo izvrženost, prekletstvo. Če pa stvari gledamo v pokoncilski perspektivi, je obzorje duhovnega pesniškega ustvarjanja še širše in zajema odprto območje od najbolj neposrednega verskega doživljanja in čiste predanosti do dvomljivstva in skrajnih meja zanikovalstva. V vseh je namreč viden en sam osrednji problem, to je problem absolutnosti človekove duhovne eksistence, pa najsi se izraža v harmoničnem odzvanjanju ali v krčevitih disharmonijah, polnih dvomov in zanikovanj. Tudi zanikovalstvo je še vedno vezano na temeljno sporočilnost o obstajanju nečesa presežnega, kar v pesniku povzroča notranje dogajanje.

In vsaj še en pogled je neizpodbiten: za umetnika je življenje že samo po sebi nedoumljivo, nerazumno, globoko povezano z mistiko. Mistika v moderni interpretaciji postane ontološka kategorija, povezana s transcendenco. Pesem je lahko povezana s krščanskim religioznim navdihom, ko je pesnik neposredno navezan na lastno metafizično izkušnjo, ali pa gre za čutno pojavljanje transcendence. Lahko si celo zastavljamo vprašanje, ali so pesniki nujno neposredno vezani na religioznost –, in odgovor je zagotovo negativen, če je vprašanje vezano na konfesionalnost, v našem primeru na krščanstvo, katolištvo.

Izhajajoč iz navedenih razmislekov je bilo za našo antologijo mo-

goče postaviti preprosto zasnovo, ki sloni na takem ali drugačnem odnosu do krščanstva, bodisi do njegove primarne duhovnosti bodisi zgolj do njegovih zunanjih manifestacij, snovnih, motivnih ali obrednih sestavin. Tako je bilo mogoče zajeti zelo različno opredeljene pesniške pozicije, pravzaprav v trojni različnosti: konfesionalni, agnostični in ateistični.

V tako načrtanem konceptu smo morali postaviti še ožjo opredelitev, ker bi se sicer izbor razširil čez vse meje realnega. Glavna zahteva je bila, da gre pri posamezni pesmi za osebno izpoved, torej za osebni odnos do duhovne oziroma religiozne problematike, ker se pesnik edino v tej kategoriji izraža najbolj neposredno. Pri tem je bilo mogoče v splošnem razvidu ugotavljati troje osnovnih opredelitev. Na prvem mestu so spoznavalske pesmi, ki jim je mogoče dodati še agnostične, drugi krog zajema pesmi refleksivnega značaja, dodane so jim še razpoloženske pesmi, v sklepnem delu pa so izbrane pesmi hvalnice in prošenske pesmi. Pri večini pesmi je bilo resda lahko razvrščanje posameznih pesmi v navedene tri osnovne tematske kroge, so pa pesmi, ki vsebujejo zelo različne prvine in se je urednik odločal po lastnem občutju.

2

Slovenska duhovna beseda se v našem prostoru sliši že od prvih zapisov slovenske besede, še posebej živ je drugi Brižinski spomenik, v katerem naša beseda prvič izpoveduje religiozno razsežnost vernika ob koncu prvega tisočletja po Kristusu. Religiozna tematika se je pojavljala tudi v naslednjih stoletjih, ko je večina zapiskov v slovenskem jeziku nastajala v območju cerkvenih ustanov, zlasti samostanov. Pesniška beseda se je močno vzdignila med protestantskimi pisci, prav tako v baroku in razsvetljenski dobi, vendar je to pesništvo ostajalo na ravni zunanje opisnosti, tako da religiozno duhovna tematika nikoli ni dosegla stopnje osebne izpovedi, niti pri Valentinu Vodniku ne. Šele romantika je prinesla v slovensko pesništvo prve globoke izpovedi, izmed katerih so se poslej mnoge dotikale tudi ontoloških in religioznih plasti.

Pričujoči izbor okvirno razgrinja tisti del našega umetnega pesništva

od Prešerna do današnjih dni, ki se je v splošnem ali ožjem pogledu dotikal problemov znotraj duhovnega doživljanja. Pri raziskovanju celotnega gradiva se je pokazalo, da je delež duhovno izpovedne poezije glede na posamezne literarne dobe zelo različen, kar je razumljivo, kajti literatura, tudi poezija, je neposreden izraz časa in njegovih idejnih tokov.

Prvi večji zagon v metafizične sfere je naša poezija doživela v dobi romantike, ki je zavračala razsvetljsko racionalnost in namesto nje poudarjala iracionalnost, ter se je zlasti v zgodnji fazi močno zanimala za mistiko in srednji vek, dajala prednost osebni izpovednosti in individualni refleksiji metafizičnega. Prešernova pesniška izpoved se je na mnogih mestih dotaknila religioznih vprašanj, najizraziteje v Krstu pri Savici, kjer bistvo pesnitve, torej Črtomirova usoda, korespondira z Biblijo. Romantične prvine so se pojavljale tudi v realizmu, a le izjemoma, najprej pri Simonu Jenku, nato pri Simonu Gregorčiču, čigar religiozna poezija je zanimiva, ker jo je pisal kot duhovnik, nas pa zato toliko bolj preseneča njegova pesem Človeka nikar.

Duhovnost je v slovenski poeziji našla večji prostor v obdobju simbolizma in nove romantike. Idejni tokovi so v ospredje spet postavili mistiko, transcendenco in iracionalnost, ponovno je poudarjena osebna izpoved, krščanski motivi so pogosti, a ne le kot snovna podstat, ampak tudi kot možnost osebno izpovedne opredeljenosti. Prvi je na to opozoril Ivan Cankar v zbirki Erotika (1899), toda kakor je pri njem v nadaljnjem umetniškem razvoju izrazita socialnokritična faza, tako se v zadnjem obdobju spet jasno opredeljuje za iracionalne rešitve na osnovi krščanske ideje, še posebej v Podobah iz sanj. Dragotinu Ketteju in Josipu Murnu ni bilo dano, da bi bila mogla razviti osebni miselni odnos do sveta in sta v svojih pesmih izhajala iz intuicije. Kette je v znamenitem ciklu Moj Bog izpovedal vsaj svojo globoko željo po spoznavanju božjega bistva, svoje hrepenenje po duhovnih višavah, kjer bi bilo mogoče ta svet pojmovati povsem drugače kot sredi povprečne vsakdanjosti. Kette je bil v tem pogledu bolj reflektiven, torej jasen, a osebno zavzet nad problemom božjega stvarstva, nad vsem, kar giblje naš vesoljski prostor. Nasproti njemu se je Murn spričo nesreč-

nega življenja, globoke osebne razdvojenosti in bolezenskega stanja predajal pesimističnemu razpoloženju, notranji razbolelosti, melanholiji, iz česar je udarjala na dan padajoče intonirana osebna izpoved, kdaj polna otroške zaupljivosti v svetost svetega, kot v pesmi *Pred Marijo*, kdaj vsa razklana od notranje razrvanosti, kakor jo je mogoče spoznavati iz njegovega pretresljivega cikla *Fin de siècle*, a še vedno v območju religiozno spoznavnega. Oton Župančič je v zgodnjem obdobju vsekakor pogosto upesnjeval religiozne motive in v nekaterih pesmih izpovedoval krščansko opredeljenost, nadaljnji razvoj pa ga je potegnil v druge idejne tokove. Med sopotniki moderne je za izrazitega katoliškega pesnika veljal Silvin Sardenko, toda njegove pesmi se pretežno gibljejo v formalnem artizmu, opisnosti religioznega sveta, medtem ko je osebna izpovednost obrobna.

S slovensko moderno so se odprla mnoga sodobna poetološka vprašanja, zlasti vprašanje svobodnega verza, ki ga je v največji meri uvajal Župančič, močno pa se je aktualiziral tudi pojem pesnika bohema, pač pod vplivom francoskih modernistov, zlasti Rimbauda. Ta bohemiada je postala nekakšen kvalifikator svobodnega pesnika, ki je edini zmožen ustvarjati brez osebnih zavor, kar je večidel pomenilo, da je šel preko vseh družbenih norm. Glede na sorazmerno skromno tradicijo slovenske umetne poezije, ki ji je vstop v normalen literarni prostor odprl šele Prešeren, je razumljivo, da je bil lik dionizičnega boemskega pesnika, sploh umetnika, zelo mamljiv, v neki meri celo fascinanten. Toda če gledamo celotno obzorje, je vendarle treba pogledati še drugo stran, morda kar nasprotje. Gre namreč za tisti del poezije, ki nastaja na apoloničnem principu, gre torej za ustvarjalca asketa. Nedvomno se je prav v območju katoliške umetnosti pojavljal tak tip umetnika, seveda v večji ali manjši meri, to se je očitno pokazalo v nadaljnjem razvoju naše poezije dvajsetega stoletja.

Za obdobje slovenske moderne lahko trdimo, da je na široko odprlo slovenski duhovni prostor naši umetnosti. To ni bilo pomembno samo za to obdobje, še bolj je bilo pomembno za naslednje, v času med svetovnim vojnama, ko se je na Slovenskem močno vzdignila tudi umetnost katoliške opredeljenosti. Nastopila je vrsta izjemnih kato-

liških osebnosti, ki so v spopadih z liberalnimi predstavniki skušali dokazati, da je tudi katoliška umetnost visoka avtonomna umetnost. Če sta Finžgar in Meško bolj pripravljala pot, je odločilne korake napravil Izidor Cankar s prenovo revije *Dom in svet*, njegovo delo pa sta nadaljevala France Stelè in France Koblar.

Izjemno močni sunki v smeri religiozne umetnosti, tudi poezije, so prihajali takoj po prvi svetovni vojni z nastopom ekspresionizma, ki je v dovolj izraziti vzporednici prinesel na Slovensko tudi religiozno različico. Prostor je dobila v reviji *Dom in svet*, posebno vlogo v aktualizaciji religiozne poglobljenosti pa je odigrala revija *Križ na gori*, ki so jo izdajali mladokatoliki, v njihovem imenu pesnik Anton Vodnik. Križarji so se zavzemali za prenovo v katoliškem verskem življenju, kakor so ga zasledili drugod po Evropi, zlasti v Nemčiji in Franciji. Tako je *Križ na gori* postal njihovo duhovno torišče, na katerem so se v letih 1924–1927 oglašali izraziti katoliški izpovedovalci: Anton in France Vodnik, Miran Jarc, Jože Pogačnik, Božo in Vital Vodušek, Tine Debeljak in Edvard Kocbek, ki je po ustavitvi *Križa na gori* urejal revijo *Križ*.

Daleč najbolj neposredno sta odmevali pesniški zbirki *Žalostne roke* (1922) in *Vigilije* (1923) Antona Vodnika, z neposrednim, močno ekspresionističnim načinom izpovedovanja duhovnega sveta, medtem ko je zbirka *Borivec z Bogom* Franceta Vodnika očiten primer neposrednega spopadanja z žgočimi vprašanji, ki so vznemirjala sodobnega razmišljajočega kristjana. Vse drugačna vprašanja je odpiral Miran Jarc, zazrt v kozmične daljave, z njegovo metafizično poezijo pa bi bilo mogoče povezati tudi zgodnjo Kocbekovo zbirko *Zemlja*, saj je v preprosti predmetnosti odkrival metafizične razsežnosti.

Nekaj povsem svojega je lirika Srečka Kosovela, ki ob vsem razgibanem snovnem obzorju in oblikovni raznolikosti, precej utišano v primerjavi s socialno tematiko, razodeva tudi opazen delež religiozne, duhovne pesmi, prav tako kakor druge, povezane z doživljanjem Krasa in njegovih duhovnih dimenzij.

Čeprav je bila katoliška smer v slovenski poeziji močnejša kot kdaj prej, jo je prodor socialnega realizma, ki je nastopil po letu 1930, potisnil ob stran, precej pa je k nastalemu položaju prispevala kriza *Doma*

in sveta, ki je hkrati pomenila tudi krizo znotraj katoliških vrst, nenavadno intenzivno pa se je izrazila v pesniški zbirki Boža Voduška Odčarani svet (1939), za katero je »bistvenega pomena etična ostrina, ki ni plod svobodomiselnosti, ampak nosi v sebi izrazito krščanski naboj«. (Janko Kos)

Kar zadeva nadaljnji razvoj slovenske duhovne poezije tik pred drugo svetovno vojno, je treba upoštevati stanje, ki je nastalo z novim uredništvom Doma in sveta, ki ga je poslej vodil Tine Debeljak ter izoblikoval svoj literarni krog z zanimivim profilom mlajših pesniških rodov, med njimi so bili Severin Šali, Jože Dular in Dušan Ludvik, tik pred nastopom vojne se jim je pridružil še France Balantič, medtem ko se je na novo oblikovala skupina ustvarjalcev okrog Kocbeka in njegove revije Dejanje. Med najmlajšimi sodelavci je bilo v ospredju nekaj študentov škofijske klasične gimnazije, kakor Jože Udovič, Jože Brejc, Janez Remic in Ivan Hribovšek. Ta položaj je bil odločujoč tudi za medvojni čas (1941-1945), kajti dominsvetovci so med okupacijo ostali dejavni okrog svoje revije. Soustvarjali so kljub zapovedanemu kulturnemu molku pomembno književnost, ki je v času tuje okupacije pomagala ohranjati slovensko besedo. Med njimi so bila tudi tako pomembna dela, kakor je Balantičeva zbirka, ki je po svoji izpovedni usmerjenosti nesporno umetniško nadaljevanje predvojne duhovne poezije.

Na drugi strani pa so dejanjevc, ki so se s Kocbekom zavezali kulturnemu molku, v ilegali gojili predvsem prigodno, aktivistično poezijo. V povojnem, v socialističnem nazorskem enoumju nobena od predvojnih revij ni mogla nadaljevati svojega delovanja, niti najbolj levičarska Sodobnost ne. Vzpostavljen je bil policijski nadzor nad književniki, literarno ustvarjanje sta usmerjala sovjetska ždanovščina in domači socialni realizem. Ker je bilo sleherno versko življenje izločeno iz javnosti, Cerkev ločena od države, duhovščina podvržena najhujšim preganjanjem, versko življenje omejeno na zasebnost, je bila iz slovenskega pesništva tako rekoč izključena sleherna oblika duhovnega pesništva. To je zlasti očitno med mlajšimi povojnimi rodovi, med katerimi komajda najdemo sledi religioznosti.

V prvih desetletjih po drugi svetovni vojni so v smeri duhovnega

pesništva še največ pomenili tisti starejši pesniki, ki so po vojni nadaljevali svoje ustvarjanje, na primer Anton Vodnik in Edvard Kocbek, čigar poezija je po letih prepovedi na poseben način odmevala v duhovnem prostoru. Samosvoje mesto si je v duhovni usmeritvi povojnega pesništva s svojo moderno poezijo izbojeval Jože Udovič. Po eni strani je imponiral s svojim modernim slogom in močnimi prvinami nadrealizma, po drugi pa s pesmimi, ki jih je postavil na mejo med religioznim in svetnim. To je brez dvoma napolnjevalo duhovno tako hudo izpraznjeni prostor. Iz zdomstva se je v smeri modernega duhovnega in religioznega pesništva najizraziteje oglašal Vladimir Truhlar.

Priznati je treba, da je povojna slovenska poezija, če izvzamemo zamejsko in zdomsko, v duhovnem pogledu očitno skromnejša od predvojne in da sta šele zaton komunistične oblasti in slovenska osamosvojitve navrgla nov položaj, v katerem se bo v polnejši meri postopoma mogla spet pojaviti duhovna pesem v najširšem pomenu besede, a tudi v ožjem, torej v religioznem. Pričujoči izbor je skušal tudi iz zadnjega desetletja izbrati tisto, kar postaja značilno za položaj duhovne poezije tega trenutka na Slovenskem.

France Pibernik

Slovenska duhovna pesem

O avtorjih

FRANCE BALANTIČ
(1921–1943)

Pesnik. Rojen je bil 29. 11. 1921 v Kamniku. Obiskoval je Državno klasično gimnazijo v Ljubljani, matura 1941. Ob okupaciji je ostal v Ljubljani in nadaljeval s študijem slavistike, bil junija 1942 odpeljan v italijansko koncentracijsko taborišče Gonars, od koder je se vrnil novembra istega leta. Marca 1943 se je pridružil vaškim stražam na postojanki v Grahovem, ob partizanskem napadu 24. novembra 1943 je zgorel in bil pokopan na grahovskem pokopališču. Leta 1942 je uredil zbirko Muževna (sem) steblika, vendar so njegove pesmi, ki jih je uredil in s komentarjem opremil dr. Tine Debeljak, izšle šele leta 1944 pod naslovom V ognju groze plapolam. Po vojni je bila njegova poezija v domovini prepovedana in so ga tiskali samo v zdomstvu in zamejstvu. Prva izdaja v domovini je bila leta 1966 v celoti uničena, njen ponatis je izšel leta 1984, Zbrane pesmi 1991.

VINKO BELIČIČ
(1913–1999)

Pesnik, pisatelj in publicist. Rojen 19. 8. 1913 v Črnomlju, gimnazijo je končal v Novem mestu, študij slavistike v Ljubljani, se izpopolnjeval v Milanu. Maja 1945 je emigriral v Trst, poučeval na tržaških srednjih šolah, živel na Opčinah pri Trstu. Umril 27. 9. 1999. Prva pesniška zbirka Češminov grm je izšla 1943, v Trstu pa še zbirke Gmajna (1967), Bližine in daljave (1973), Pesem je spomin (1988), Izbrane pesmi (1993). Natisnil je vrsto proznih del, med povestmi Molitev na gori (1943),

Nekje je luč (1975) in Človek na pragu (1985), in zbirke kratke proze: Dokler je dan (1957), Nova pesem (1961), Med mejniki (1971) in Na vetrovni postojanki (1997).

STANE BRAČKO
(1923–1945)

Pesnik. Rojen 9. 5. 1923 v Ljubljani. Tu je končal klasično gimnazijo in se leta 1943 vpisal na medicinsko fakulteto. Po zaprtju univerze se je zaposlil pri železnici, a bil 1944 mobiliziran v domobranstvo. Maja 1945 se ni umaknil iz domovine; v množičnih poveljih pobojnih izginil v kočevskem breznu. V letu 1943 je uredil rokopisno zbirko, iz katere je bilo med vojno nekaj pesmi revialno objavljenih, po vojni pa je bil predstavljen šele v zborniku zamolčanih avtorjev Jutro pozabljenih (1991).

JOŽE BREJC
(1920–1990)

Pesnik, prozaist, dramatik in publicist. Rojen 20. 10. 1920 v Velikih Laščah. Gimnazijo je obiskoval v Škofovih zavodih in na Državni klasični gimnaziji v Ljubljani. Po maturi se je vpisal na primerjalno književnost, ob okupaciji se priključil osvobodilnemu gibanju in odšel v partizane. Po vojni je študiral na pariški Sorboni, bil leta 1949 obsojen na montiranem procesu. Po izpustitvi iz zopora objavljaj pod imenom Jože Javoršek in bil zaposlen na SAZU. Umril je 2.9.1990 v Ljubljani. Pred vojno je objavljaj pesmi v Kocbekovem Dejanju, po vojni izdal zbirko Partizanska lirika

(1947), posebej zanimiva je komentirana zbirka Usoda poezije 1939-1949 (1972). Natisnil je vrsto proznih (Obsedena tehtnica, Spremembe, Hvalnica zemlji) in dramskih besedil (Kriminalna zgodba, Povečevalno steklo, Konec hrepenenja), zlasti pa se uveljavil kot esejist in polemik (Temperaturni listi, Samotni jezdec, Pičevci, Črna krizantema, Spomini na Slovence I–III).

CIRIL BERGLES

(1934)

Pesnik, prevajalec, urednik. Rojen 18.7. 1934 v Repčah pri Ljubljani. Matura na Poljanski gimnaziji (1956), na ljubljanski univerzi je diplomiral iz slovenistike in anglistike, na AGRFT je absolviriral režijo. Poučeval je na osnovnih šolah in gimnaziji v Mostah, zatem je bil ravnatelj na osnovnih šolah v Mostah in za Bežigradom, invalidsko upokojen 1990. Izdal je pesniške zbirke Na poti v tišino (1984), Vaje za svetlobo (1986), Noč, nato še dan (1996) in Z besedo in ognjem (1999). Prevaja predvsem španske, portugalske in južnoameriške pesnike (C. Vallejo, R. Alberti, R. Dario).

IVAN CANKAR

(1876–1918)

Pesnik, pripovednik, dramatik, esejist. Rojen 10. 5. 1876 na Vrhniki. Realno gimnazijo je končal v Ljubljani, leta 1896 odšel na Dunaj in se vpisal na tehniko, a se je predal literarnemu ustvarjanju in živel kot književnik na Dunaju do leta 1910, ko se je za stalno naselil v Ljubljani. Umril 11. 12. 1918. Najprej nastopil z moderno dekadentno in simbolistično poezijo v zbirki Erotika (1899), nato se je posvetil pripovedništvu in dramatici. Izstopajo zbirke črtic in novel Vinjete (1899), Podobe iz sanj (1917) in Moje življenje (1920), med povestmi in romani pa Na klancu (1902), Hiša Marije

Pomočnice (1904), Križ na gori (1904), Martin Kačur (1906), Hlapec Jernej in njegova pravica (1907) in Kurent (1909). Z dramskimi besedili je utemeljil moderno slovensko klasično dramo, pa naj je šlo za družbeno kritično, za komično ali čisto simbolistično dramatiko: Za narodov blagor (1901), Kralj na Betajnovi (1902), Pohujšanje v dolini šentflorjanski (1908), Hlapci (1910) in Lepa Vida (1912). V družbeno in literarno življenje je močno posegel z esejističnima knjigama Krpanova kobila (1907) in Bela krizantema (1910).

JOŽE CUKALE

(1915–1999)

Pesnik. Rojen 27. 4. 1915 na Vrhniki. Obiskoval je Škofijsko gimnazijo v Ljubljani, nato študiral bogoslovje in bil posvečen leta 1940. Maja 1945 se je umaknil v Italijo in stopil med jezuite, leta 1950 pa odšel na misijonsko delo v Bengalijo. Umril v Kalkuti 21. 10. 1999. Razpoložensko in kontemplativno poezijo je objavljaval po katoliških listih doma in v svetu, zbirka pesmi Naj se te s pesmijo dotikam pa je izšla v domovini 1994.

VALENTIN CUNDRIČ

(1938)

Pesnik in prozaist. Rojen 14. 2. 1938 na Poljšici pri Gorjah. Gimnazijsko maturo je opravil na Jesenicah, diplomiral na ljubljanski slavistiki (1962), nato do upokojitve delal kot profesor na Jesenicah. Izdal številne pesniške zbirke: Krotko jutro (1961), Pojoči grm (1961), Gorgona (1971), Plamenice v vrčih (19789, Vrči, zajetje luči in teme (1979). Posebej se je posvečal sonetni pesniški obliki in izdal Sonete za Marijo (1972) in Sonete (sonetni venec sonetnih vencev, 1973), vrh tosmernih prizadevanj pa je natis Slovenske knjige mrtvih (1998), kompozicije 14 magistrálnih sonetnih vencev, ki

vsebujejo 1372 sonetov. Številne druge zbirke je objavil v samozaložbi, tako tudi zbirko Dano, zakopano (2001).

JANKO ČAR

(1932)

Pesnik, prozaist in publicist. Rojen 11. 2. 1932 na Velikem Tinju nad Slovensko Bistrico, gimnazijo je obiskoval v Mariboru, slavistiko v Ljubljani in tam diplomiral 1958. Najprej je služboval kot profesor na osnovnih šolah v Oplotnici in Slovenski Bistrici, nato predaval na Pedagoški akademiji v Mariboru kot profesor za kulturo ustnega in pismenega izražanja in slovenskega jezika, doktoriral 1980 z disertacijo Temeljne prvine in sloga v Tavčarjevem ciklu kratke proze Med gorami, od 1989 docent za slovenski jezik. Prve pesmi je objavil v Svitlu, reviji mariborskih srednješolcev, pozneje sodeloval v Obzorjih, Besedi, Dialogih in Bistriškem zborniku, kratko prozo v Znamenju in Zvonu. Doslej izdal antologijsko pesniško zbirko Med svitom in zarjo (1997). Revialno objavlja literarne ocene in razprave.

FRANC ČERNIGOJ

(1948)

Pesnik in narodopisec. Rojen 2. 11. 1948 na Predmeji pri Ajdovščini. Diplomiral je iz slavistike na ljubljanski Pedagoški akademiji. Najprej poučeval v Vipavi, zdaj na Colu pri Ajdovščini. Ukvarja se z zbiranjem narodopisnega gradiva po krajih Trnovske planote. Izdal je pesniške zbirke Svetlobne luske (1975), Vlažni žarki (1975), Krušeči se sejalec (1978), Nerezine (1980), Amanita (1989), Iz vode dlan (1990) ter antologijski izbor Gora in pesem (1998). Narodopisno: Javorov hudič (1988), Mož in čemerika (1997) in Znamenje na Gori (1999).

PRIMOŽ ČUČNIK

(1971)

Pesnik, publicist in prevajalec. Rojen 1. 6. 1971 v Ljubljani. Na ljubljanski Filozofski fakulteti je študiral filozofijo, diploma 1999, nadaljuje pa študij sociologije kulture. Pesmi, članke in literarne kritike je objavljaval v Dialogih, Mentorju, Novi reviji in Delu, sicer pa pripada krogu Literature. Doslej je objavil pesniško zbirko Dve zimi (1999). Iz poljščine prevaja poezijo in filozofske spise.

TINE DEBELJAK ML.

(1936)

Pesnik in publicist. Rojen 25. 8. 1936 v Ljubljani, kjer je obiskoval klasično gimnazijo. Po maturi 1954 se je z materjo preselil k očetu v Argentino. Študiral je matematiko, nato se usmeril v publicistiko in leta 1984 prevzel uredništvo časopisa Svobodna Slovenija. Prvo zbirko Homo viator je v Buenos Airesu objavil 1965 v skupni knjigi Pesmi iz pampe (skupaj z Vinkom Rodetom). Druga zbirka Prsti časa je izšla 1986, ponatis v domovini 1991.

JOŽE DULAR

(1915–2000)

Pesnik in pisatelj. Rojen 24. 2. 1915 v Vavti vasi pri Novem mestu. Gimnazijo je obiskoval v Novem mestu, na univerzi v Ljubljani študiral slavistiko, romanistiko in primerjalno književnost, diploma 1941. Nato delal v založništvu in poučeval na srednji šoli, 1951 postal ravnatelj Belokranjskega muzeja v Metliki. Umrl 30. 1. 2000. Izdal troje pesniških zbirk: Zveste menjave (1941), Trepetajoča luč (1945) in Dobra je ta zemlja (1987), natisnil vrsto romanov in novelističnih zbirk, kot Krka umira (1943), Udari na gudalo, Jandre (1967), Krka pa teče naprej (1983), Na drugi strani Krke (1989).

BOGOMIL FATUR

(1914–1990)

Pesnik in prevajalec. Rojen 28. 10. 1914 na Premu. V Ljubljani je končal gimnazijo in študij slavistike, diploma 1938, poučeval na klasični gimnaziji, potem opravljal različne uradniške službe. Umrli 22. 8. 1990 v Ljubljani. Izdal pesniške zbirke: Knjiga lirike (1947), Pesmi (1973), Teme in variacije (1973), Beli galeb (1974).

FRANCE FORSTNERIČ

(1933)

Pesnik, pisatelj, publicist. Rojen 29. 1. 1933 na Pobrežju pri Ptujju. Končal je učiteljske in Višjo pedagoško šolo, leta 1979 diplomiral na FSPN v Ljubljani. Spočetka je učil po Halozah, pozneje je postal novinar pri Večerju in Delu. Pesniške zbirke: Zelena ječa (1961), Dolgo poletje (1968), Pijani kurent (1971), Pesmi (1979) in Ljubstava (1981), pesmi za otroke Bela murva (1976).

CVETKO GOLAR

(1879–1965)

Pesnik, pisatelj in dramatik. Rojen 4. 5. 1879 v Gostecih pri Škofji Loki. Gimnazijo obiskoval v Ljubljani, a je ni končal. Bil je sopotnik naše moderne. Nekaj časa novinar, od 1924 je živel na posestvu svoje žene pri Ljutomeru. Začel je s pesmimi in izdal zbirke: Pisano polje (1910), Rožni grm (1919), Poletno klasje (1923), Njiva zori (1927); pripovedno: Kmečke povesti (1914), Pastirjeva nevesta (1923), Bratje in sestre v Gospodu (1925); dramatika: Vdova Rošlinka (1925), Dekle z rožmarinom (1931) in Dve nevesti (1932).

BERTA GOLOB

(1932)

Pesnica, pripovednica, publicistka in pedago-

ginja. Rojena 9. 8. 1932 v Ljubljani. Gimnazijo je obiskovala v Kranju, diplomirala v ljubljanski slavistiki (1957). Poučevala na osnovni šoli v Predvoru, bila vodja kranjske pionirske knjižnice, lektorica na RTV in pedagoška svetovalka na Zavodu za šolstvo v Kranju. Živi in dela v Struževem pri Kranju. Pesniški zbirki: Med nama, Gospod (1992) in Senca svetlobe (1999); kratka proza za mladino in odrasle: Sovražim vas (1976), Drobne zgodbe (1980), Skrinja iz babičine bale (1983), Kako visoko je nebo (1990), Šolske razglednice (1990), Bela žena, divji mož (1997), Marijine srajčke (1999), Kam ljudje hitijo (1999), Kam ta romar roma (2000) in Zrna dedove modrosti (2000); besedila (nad sedemdeset) za TV oddajo Radovedni Taček; literarna publicistika: Znani obrazi (1980), Srce ustvarja – roka piše (1983) in Do zvezd in nazaj (1995).

ALOJZ GRADNIK

(1882-1967)

Pesnik in prevajalec. Rojen 3. 8. 1882 v Medani. Po maturi na goriški gimnaziji je študiral pravo na Dunaju in doktoriral 1907, služboval kot sodnik v Pulju, Gorici in drugje, se pred italijansko zasedbo umaknil v Ljubljano, od 1920 – 1922 deloval kot pravni strokovnjak pri ministrstvu za zunanje zadeve v Beogradu, postal sodnik višjega državnega sodišča za zaščito države v Ljubljani in Beogradu, v letih 1936–1941 je bil sodnik stola sedmerice v Zagrebu. Umrli 14. 7. 1967 v Ljubljani. Pisal je liriko in izdal naslednje zbirke: Padajoče zvezde (1916), Pot bolesti (1922), Pisma (1924), De profundis (1926), Svetle samote (1932), Večni studenci (1938), Zlate lestve (1940), Bog in umetnik (1943), Pojoča kri (1944) in Pesmi o Maji (1944). Vplivni so bili njegovi prevodi kitajske, španske in italijanske lirike ter pesmi Rabindranata Tagoreja.

NIKO GRAFENAUER

(1940)

Pesnik, esejist in prevajalec. Rojen 5. 12. 1940 v Ljubljani. Končal je učiteljske, nato študiral primerjalno književnost, diploma 1969. Nekaj časa je bil svobodni umetnik, nato urednik pri Mladinski knjigi, sedaj vodi založbo Nova revija. Doslej izdal pesniške zbirke: Večer pred praznikom (1962), Stiska jezika (1965), Štukature (1975), Palimpsesti (1984), Izbrisi (1989), Dramilo v petdesetih epigramih Nika Grafenauerja (1992), Vezi daljav (1996) in Dihindih (2001). Piše pesmi, pravljice in radijske igre za otroke in mladino. Objavlja esejistiko, knjižno: Kritika in poetika (1974), Izročnost pesmi (1982) in Tretja beseda (1991). Prevaja predvsem iz nemščine: Enzensberger, Benn, Rilke, Hoelderlin, Celan, Lasker-Schueler.

SIMON GREGORČIČ

(1844–1906)

Pesnik. Rojen 15. 10. 1844 na Vrsnem. Končal je gimnazijo in bogoslovje v Gorici, posvečen leta 1867. Kot kaplan je služboval v Kobaridu in Braniku, kot upokojenec nekaj časa živel na Gradišču pri Prvačini, nato v Gorici, kjer je umrl 24. 11. 1906. Izdal je pesniške zbirke: Poezije I (1882), Poezije II (1888), Poezije III (1902).

IVAN HRIBOVŠEK

(1923–1945)

Pesnik. Rojen 19. 6. 1923 v Radovljici. Obiskoval je Škofijsko klasično gimnazijo in Državno klasično gimnazijo v Ljubljani, med okupacijo leta 1943 maturiral v Beljaku, nato študiral klasično filologijo na Dunaju. Da bi se izognil vpoklicu v nemško vojsko, je decembra 1944 stopil med gorenjske domobrance, se maja 1945 umaknil na Koroško, bil vrnjen in verjetno umorjen v Kočevskem Rogu

junija 1945. Leta 1944 je na Dunaju uredil rokopisno zbirko Pesmi Marjana Gostiše. Prvi natis je doživel v Buenos Airesu, kjer je njegove pesmi pod naslovom Pesem naj zapojem izdal Tine Debeljak leta 1965, v domovini pa so pesmi, kakor jih je Hribovšek sam uredil, prvič izšle 1991, izbor celotnega pesništva pod naslovom Himna večeru pa 1993.

STANKO JANEŽIČ

(1920)

Pesnik in pisatelj. Rojen 4. 8. 1920 v Pavlovskem vrhu pri Ormožu. Klasično gimnazijo je končal v Mariboru 1940, nakar je študiral bogoslovje, med okupacijo v Ljubljani, maja 1945 odšel v begunstvo, kot duhovnik največ deloval na Tržaškem, na Vzhodnem inštitutu v Rimu leta 1960 dosegel doktorat, študijsko pa se je izpopolnjeval še v Parizu, Moskvi in Sankt Peterburgu. Leta 1969 se je vrnil v domovino in predaval na Teološki fakulteti. V zamejstvu in v domovini je izdal vrsto pesniških zbirk: Romar s kitaro (1951), Moja podoba (1962), Tihe stopnje (1968), Iz oči v oči (1974), Ravnoesje (1977), Sončni šotori (1985), Puntarji (1988), Slovenske žalostinke in hvalnice (1989) in Božja obzorja (1990). Pripravil je tudi več proznih spisov in teoloških razprav.

MIRAN JARC

(1900–1942)

Pesnik, prozaist, dramatik in kritik. Rojen 5. 7. 1900 v Črnomlju. Gimnazijo je obiskoval v Novem mestu, slavistiko in romanistiko študiral v Zagrebu in Ljubljani. Študij je leta 1923 prekinil, opravil abiturientski tečaj in se zaposlil kot bančni uradnik. Leta 1942 so ga Italijani aretirali in odpeljali proti taborišču Gonars, vendar so partizani vlak pri Verdu ustavili in tako se je Jarc znašel

v partizanih. V Roški ofenzivi je bil 24. 8. 1942 ubit pri Pugledu. Pred drugo svetovno vojno je izdal pesniške zbirke *Človek in noč* (1927), *Novembrske pesmi* (1936) in *Lirika* (1940). Med pripovednimi deli izstopata romana *Novo mesto* (1932) in *Jalov dom* (1941), med dramskimi deli pa dramski pesnitvi *Ognjeni zmaj* (1923) in *Vergelij* (1927–32). Revialno je objavljajl številne ocene slovenskih in tujih avtorjev.

SIMON JENKO

(1835–1869)

Pesnik in prozaist. Rojen 27. 10. 1835 na Podreči. Gimnazijo je obiskoval v Novem mestu, zadnje dve leti v Ljubljani, kjer je maturiral 1855. Na Dunaju študiral pravo, a študija ni dokončal, služboval kot odvetniški pisar v Kamniku in Kranju, kjer je umrl 18. 10. 1869. Edino pesniško zbirko je objavil leta 1865 pod naslovom *Pesmi*. Spisal je tudi troje novel: *Spomini*, *Tilka* in *Jeprški učitelj*.

MILAN JESIH

(1950)

Pesnik, dramatik in prevajalec. Rojen 14. 4. 1950 v Ljubljani. Po maturi je študiral primerjalno književnost, živi kot svobodni književnik. Izdal je vrsto pesniških zbirk: *Uran v urinu*, *gospodar* (1972), *Legende* (1974), *Kobalt* (1976), *Volfram* (1980), *Usta* (1985), *Soneti* (1989), *Soneti drugi* (1993) in *Jambi* (2000). Dramska dela: *Grenki sadeži pravice* (1974), *Vzpon, padec in ponovni vzpon zanesenega ekonomista* (1974), *Brucka ali obdobje prilagajanja* (1976), *Gulliver, velik in majhen* (1979), *Pravopisna komisija* (1985), *Triko* (1985), *Afrika* (1986), *Ptič* (1987), *En sam dotik* (1990), *Kronan norec* (1990), *Cesarjeva nova obleka* (1995), *Kobile* (1998). Radijske in TV igre: *Tovariš*

Peter (1982), *Pepelnica* (1983), *Ljubiti* (1984), *Koloratura* (1985), *Večerja s pismom* (1985), *Globoko jeseni* (1986), *Stevardesa* (1986), *Črepinje* (1987), *Nasmehi* (1988), *Mora radijskega jutra* (1988), *Zrcalo* (1990), *Obnovitev postopka* (1992), *Pod perutnico noči* (1994), *Hiška v cvetju* (1997), *Mik usode* (1997), *Glava* (1998). Prevaja večinoma dramska dela, predvsem Shakespeara.

DRAGOTIN KETTE

(1876–1899)

Pesnik. Rojen 19. 1. 1876 na Premu. Učiteljišče in gimnazijo je obiskoval v Ljubljani in Novem mestu, kjer je opravil maturo leta 1898. Med služanjem vojaškega roka v Trstu zbolel za tuberkulozo in 26. 4. 1899 umrl v ljubljanski Cukrarni, v stavbi, kjer so se zbirali velikani slovenske moderne, poleg Ketteja še Josip Murn, Ivan Cankar in Oton Župančič. Njegove pesmi so izšle šele po njegovi smrti, pod naslovom *Poezije* jih je leta 1900 uredil Anton Aškerc. Pisal je tudi pesmi za otroke in mladinske spise.

JANEZ KLARIČ

(1920–1942)

Pesnik. Rojen 5. 6. 1920 v Mavrcu pri Kostelu na Kočevskem. Obiskoval je Škofijsko klasično gimnazijo in se po maturi 1940 vpisal v ljubljansko bogoslovje, vendar se je po prvem letniku prepisal na klasično filologijo. Ob okupaciji se je zgodaj pridružil odporu in delal kot krščanski socialist Kocbekovega kroga, maja 1942 odšel v partizane in padel med roško ofenzivo na Rogu avgusta 1942. S pesmimi je sodeloval v rokopisnem listu *Domače vaje Škofijske klasične gimnazije* 1938–1940 in v rokopisnem zborniku *ljubljskih bogoslovcev Mlada setev* 1940–1941. Prve njegove pesmi so bile natisnjene šele v Celovškem zvonu

1991, zastopan pa je tudi v zborniku zamolčanih književnikov Jutro pozabljenih (1991).

EDVARD KOCBEK
(1904–1981)

Pesnik, prozaist, esejist. Rojen 27. 9. 1904 pri Sv. Juriju ob Ščavnici. Klasično gimnazijo je obiskoval v Mariboru, po maturi 1925 nadaljeval študij v mariborskem bogoslovju, a v drugem letniku izstopil, nato študiral romanistiko na ljubljanski univerzi, diploma leta 1930, se študijsko izpopolnjeval v Berlinu, Lyonu in Parizu. Kot profesor služboval v Bjelovaru in Varaždinu, zadnja predvojna leta na bežigrasjski gimnaziji v Ljubljani. Leta 1937 je v Domu in svetu objavil Razmišljanje o Španiji in z njim sprožil krizo revije, a tudi razkol v katoliških krogih. Leta 1938 je začel izdajati revijo Dejanje in okrog nje zbiral mlade krščanske socialiste, ki so se mu pridružili tudi v Osvobodilni fronti, v kateri je Kocbek imel spočetka viden položaj, po zasedanju Avnoja v bosenskem Jajcu 29. 11. 1943 se ni smel več vrniti v Slovenijo, tudi po osvoboditvi ga je komunistična oblast potiskala na stranski tir, dokler ga leta 1952 niso dokončna izločili iz političnega življenja in mu za deset let prepovedali objavljanje. Umrl je v Ljubljani 3. 11. 1981. Zgodnjo pesniško zbirko Zemlja je izdal leta 1934, ostale izšle šele po politični rehabilitaciji, in sicer: Groza (1964), Poročilo (1969), Žerjavica (1974), Zbrane pesmi I–II (1977). Odmeven je bil natis novel Strah in pogum (1951, prav tako dnevniških zapisov Tovarišija (1949) in Listina (1967), izmed esejističnih objav pa sta v ospredju Svoboda in nujnost (1974) in Sodobni misleci (1981).

GORAZD KOCIJANČIČ
(1964)

Pesnik, filozof in prevajalec. Rojen 1964 v Ljubljani. Leta 1986 je končal študij filozofije in grščine. Leta 2000 izdal pesniško zbirko Tvoja imena (vzporedno z angleškim prevodom). Kot filozof si zunaj institucij prizadeva za sintezo postmodernega mišljenja in krščanskega duhovnega izročila (Posredovanja, 1996). Med drugim je prevedel Parmenidovo pesnitev, izbrane poezije Jehude Halevija in izbor grške krščanske poezije (Atos, 2000).

ALOJZ KOCJANČIČ
(1913–1991)

Pesnik. Rojen 20. 5. 1913 v Kubeđu. Gimnazijo in bogoslovje je končal v Gorici, posvečen 1937, duhovniško službo je opravljal v Istri, najprej v Buzetu, najdlje v Koštaboni, kot upokojenec pa je živel v Klancu pri Kozini, kjer je umrl 19. 11. 1991. Izdal zbirki Šavrinske pesmi (1962) in Brambole (1988).

JANEZ KOLENC
(1922)

Pesnik in prozaist. Rojen 23. 10. 1922 na Mirni na Dolenjskem. Diplomiral na ljubljanski slavistiki (1954), potem poučeval na novomeški gimnaziji in učiteljišču. Po vojni zaprt in literarno potisnjen ob stran. Pesniško: pesniški listi: Krik (1985), Pozeba v pomladi (1985), Vodnjak ob cesti (1985), Močvirje (1986), Neizgorljivi pogledi (1987), Otrpli čas (1988) in Za živ žav, da bo zdrav (1988); zbirke: Jesen viharnik (1991), Pogovori z mrtvimi (1992), Sredi vsega (1993), Goreča sveča (1994), Pesem ubitega navčka (1994), Žarčenja (1995), Most med nevidnima bregovoma (1997) in Svetloba pred nočjo (2001). Proza: Mikunda in Mikundiči (1997),

Iskanje v blodnjah (1998), Čudna pota (1998) in Odtisi na duši (2000). Knjige za otroke: Otroštvo v srcu (1987), V deveti deželi (1991), Kurji Marko (1995).

MINKA KORENČAN

(1920)

Pesnica. Rojena 12. 9. 1920 v Ljubljani. Po osnovni šoli je absolvirala dvorazredno trgovsko šolo v Ljubljani in bila zaposlena kot uradnica. Pesniške zbirke je začela izdajati pozno, in sicer: Pesmi (1988), Pozabljenje (1989), Edini prostor (1990), Drugačna svetloba (1992), Zarisani v večnost (1994), V zrcalu minljivega (1996) in Glas iz daljav (1999).

VLADIMIR KOS

(1924)

Pesnik, filozof in publicist. Rojen 2. 6. 1924 v Murški Soboti. Obiskoval je klasično gimnazijo v Mariboru, maturiral v Ljubljani 1943, se vpisal v bogoslovje, 1944 je bil mobiliziran v domobranstvo, se maja 1945 umaknil na Koroško, nekaj mesecev prebil v begunskem taborišču Lienz, nadaljeval teološke študije v Rimu, bil posvečen 1950. Potem je stopil v jezuitski red in se na Irskem pripravljaval na misijonsko delo. Odšel 1956 na Japonsko, postal profesor filozofije na katoliški univerzi Sofia, hkrati pa je opravljal misijonsko delo v revnem predmestju Tokia. Prvi dve zbirki sta izšli v Lienzu: Marija z nami na tuje gre (1945) in Deževni dnevi (1945). Zbirko Dober večer, Tokio je leta 1960 uspel natisniti na Japonskem, ostale zbirke pa so izšle v Buenos Airesu: Križev pot prosečih (1955), Ljubezen in smrt. In še nekaj (1971), Spev o naši gori (1978) in Tisoč in dva verza (1991), v domovini pa je doslej izšel izbor pod naslovom Cvet ki je rekel Nagasaki (1995) in

zbirka O, svetloba, voda, zrak (1999), izšli pa so tudi Eseji z japonskih otokov (1997). Še vedno opravlja misijonsko delo v Tokiu.

SREČKO KOSOVEL

(1904–1926)

Pesnik. Rojen 18. 3. 1904 v Sežani. Obiskoval je ljubljansko realno gimnazijo in po maturi 1922 na filozofski fakulteti študiral slavistiko, romanistiko in filozofijo. Zbolel in dvaindvajsetleten umrl v Tomaju 27. 5. 1926, torej v času, ko je bila Primorska že pod italijansko zasedbo. V Ljubljani je urejal revijo Lepa Vida in pripravil rokopisno zbirko Zlati čoln, vendar izida ni dočakal. Tako so njegove Pesmi izšle šele leto po njegovi smrti (ur. A. Gspan), širše pa ga je predstavil A. Ocvirk v Izbranih pesmih 1932. Večina njegovih pesmi je knjižno izšla šele po 2. svetovni vojni, najpopolnejša izdaja so Zbrana dela I–III v uredništvu Antona Ocvirka, medtem ko je največ pozornosti vzbudil natis njegovih Integralov (1967) s spremno študijo Antona Ocvirka in v grafični podobi Jožeta Brumna.

KAJETAN KOVIČ

(1931)

Pesnik, prozaist in prevajalec. Rojen 21. 10. 1931 v Mariboru. Po maturi na mariborski gimnaziji je na ljubljanski univerzi študiral primerjalno književnost, diploma 1956. Kratek čas je bil novinar pri Ljubljanskem dnevniku in Ljudski pravici, nato urednik pri Državni založbi Slovenije. Najprej je nastopil v zborniku Pesmi štirih (skupaj z J. Menartom, T. Pavčkom in C. Zlobcem, 1953), samostojne zbirke pa so doslej: Prezgodnji dan (1956), Korenine vetra (1961), Ogenjvoda (1965), Vetrnice (1970), Labrador (1976), Poletje (1990), Sibirski cikel in druge pesmi raznih let (1992) in

Glas (1998). Pesmi za otroke: Franca izpod klanca (1963), Zlata ladja (1969), Križemkraž (1980) in Banane (1996). Napisal je četvero romanov: Ne bog ne žival (1965), Tekma ali kako je arhitekt Nikolaj preživel konec tedna (1970), Pot v Trento (1994) in Profesor domišljije (1996) ter zbirko novel Iskanje Katarine (1987), izdajal tudi zgodbe za mladino: Moj prijatelj Piki Jakob (1972), Moj prijatelj Piki (1974), Maček Muri (1975), Zgodnje zgodbe (1978), Zmaj Direndaj (1981), Pajacek in punčka (1984), Banane (1996). Prevajal je številne pesnike; znan je zlasti njegov prevod Rainerja Marije Rilkeja.

LOJZE KRAKAR (1926–1995)

Pesnik, esejist in prevajalec. Rojen 21. 2. 1926 v Semiču. Gimnazijo je obiskoval v Novem mestu, med vojno zaprt v italijanskih zaporih in nemškem koncentracijskem taborišču. Po vojni končal gimnazijo in diplomiral na ljubljanski slavistiki, leta 1970 doktoriral na univerzi v Frankfurtu. Služboval je kot urednik pri časopisih, založbah in na radiu, od 1965–1975 je bil lektor za slovenščino v Frankfurtu, nato profesor na univerzi v Zadru. Umrl v Ljubljani 24. 12. 1995. Največ je pisal poezijo: V vzponu mladosti (1949), Cvet pelina (1962), Med iskalci biserov (1964), Noč, daljša od upanja (1966), Vdanost (1970), Predlogi (1971), Sporočilo (1978), Romanje v Kelmorajn (1986), Klinopisi (1988), Pacem in terris (1990), Hvala ti, življenje (1991), Tu in onstran (1993). Mladinska poezija: Ponočna potnica (1955), Sonce v knjigi (1962), Prišel je lev (1990). Esejistika: Prepletanja (1978).

ELIZABETA M. KREMŽAR (1878–1954)

Pesnica in prevajalka. Rojena kot Ivana Kremžar 17. 4. 1878 na Glincah pri Ljubljani. Osnovno in meščansko šolo ter učiteljsko je obiskovala pri uršulinkah v Ljubljani, matura 1897. Napravila je strokovni izpit za meščanske šole iz matematično tehnične skupine (1902) in dopolnilni izpit iz slovenščine (1908), nato stopila v uršulinski red. Delovala je kot učiteljica na uršulinski vnanji in notranji meščanski šoli (1897–1915), bila ravnateljica vnanje meščanske šole (1916–1923), nato postala ravnateljica meščanske šole. Leta 1929 je bila izbrana za prednico samostana. Zadnja leta življenja je preživela v uršulinskem samostanu v Škofji Loki, kamor so bile uršulinke po vojni pregnane. Umrla je 14. 3. 1954 v Škofji Loki. Pisala je pretežno religiozne pesmi in izdala pesniški zbirki: Iz moje celice I (1916) in Iz moje celice II (1923), ter zbirki prigradnih pesmi Cvetje na poti življenja (1919) in Srčni rubini sv. Terezije Deteta Jezusa (1927). Prevedla je Calderonov misterij Sv. maša.

TONE KUNTNER (1943)

Pesnik. Rojen 15. 3. 1943 na Tratah v Slovenskih goricah. Po maturi je študiral na AGRFT, se kot gledališki igralec zaposlil v Mestnem gledališču ljubljanskem. Od 1988 je docent za umetniško besedo na ljubljanski AGFRT. Dosedanje pesniške zbirke: Vsakdanji kruh (1966), Lesnika (1969), Mrtva zemlja (1972), Ledene rože (1978), V lesu ogenj (1979), Slovenske Gorice (1981), Koprive (1988), Moje bregače (1993), O domovina (1994), Golčim besede srca in vesti (1995), Marija Snežna (1995), Cmurek (1998), Moja jablana (1999), Mati Slovenija (2000).

FRAN LEVSTIK

(1831–1887)

Pesnik, pripovednik, dramatik in kritik. Rojen v Dolnjih Retnjah pri Velikih Laščah 28. 9. 1831. Gimnazijo je obiskoval v Ljubljani in jo 1853 končal brez mature. Nato prebil eno leto v seme-nišču nemškega viteškega reda v Olomoucu, ven-dar ga je moral zapustiti. Napotil se je na Dunaj, kjer je kratek čas poslušal predavanja jezikoslovca Frana Miklošiča, ker pa je ostal brez sredstev, se je moral vrniti domov. Potem je opravljal službo domačega učitelja, 1861 postal tajnik slovenske Čitalnice v Trstu, urejal list Naprej, 1864 delal pri Slovenski matici, 1870 odšel na Stritarjevo povabilo na Dunaj in tam izdajal zabavni list Pavliha. Po vrnitvi v Ljubljano je bil zaposlen kot skriptor v licejski knjižnici. Izredno pesniško dejaven, ven-dar je izdal samo eno zbirko, in sicer Pesmi (1854). Daleč najodmevnejše prozno delo je Martin Krpan (1858), medtem ko Popotovanje od Litije do Čateža (1858) vsebuje pomembne programske usmeritve za nastajajočo slovensko prozo. Posebno mesto ima drama Tugomer, klasična tragedija iz zgodnje slovenske zgodovine, zelo kritično se je izrazil tudi o slovenskem književnem jeziku in literarni kritiki v spisu Napake slovenskega pisanja (1858). Večina njegovih pesmi in spisov je izšla po njegovi smrti, v celoti šele v kritični izdaji Zbranih del slovenskih pesnikov in pisateljev I–IX (1948–80, ur. A. Slodnjak).

JOŽA LOVRENČIČ

(1890–1952)

Pesnik, pisatelj, publicist. Rojen 2. 3. 1890 v Kredu pri Kobaridu. Gimnazijo je obiskoval v Gorici, matura 1910, nato študiral slavistiko in klasično filologijo na graški univerzi, kjer je 1915 doktoriral. Kot profesor je nekaj časa poučeval v Gorici

in Trstu, leta 1919 bil odposlanec na mirovnih pogajanjih v Parizu, nato srednješolski profesor v Ljubljani, od 1931 dalje je urejal mladinsko revijo Mentor. V letih 1944–1945 je bil ravnatelj slovenske gimnazije v Gorici, bil po vojni zaradi tega zaprt in njegove knjige prepovedane. Umril v Ljubljani 11. 12. 1952. Izdal je več pesniških zbirk in pesnitev: Oče naš (1915), Deveta dežela (1917), Gorske pravljice (1921), Legenda o Mariji in Urški (1938), Sholar iz Trente (1939), Legenda o Mariji Pomagaj (1943), Tri božje poti (1944). Prozna dela: Cerovski gospod (biografski roman o V. Staniču, revialno 1924/25, knjižno 1973), Pereči ogenj (1928), Cesta in njen voz (1931), Publius in Hispala (1939), med mladinskimi spisi je v ospredju zgodba Tonca iz Lonca (1942).

DUŠAN LUDVIK

(1914–2001)

Pesnik in prevajalec. Rojen 13. 12. 1914 v Braslovčah. Po češki gimnaziji na Dunaju je študiral germanistiko, bohemistiko in bibliotekarstvo v Pragi, od 1940 slovenistiko in primerjalno književnost na ljubljanski univerzi, diploma 1944, doktorat 1955. Najprej je bil zaposlen v NUK, nato na filozofski fakulteti v Ljubljani. Upokojen 1983. Umril je v Ljubljani 12. 6. 2001. Pesniške zbirke: S popotno palico (1940), Srce v vetru (1944), Čas kakor grenkoslad (1985), S hrepenjem kot plazovi (1990). Med pesniškimi prevodi je v ospredju Machov ep Maj.

STANKO MAJCEN

(1888–1970)

Pesnik, pripovednik, dramatik. Rojen 29. 10. 1888 v Mariboru. Po maturi 1908 je na dunajski univerzi študiral pravo, vmes je odslužil enoletni vojaški rok, doktoriral 1915 in bil pritegnjen kot

pravnik v vojaško upravo. Po vojni je delal v upravni službi v Ljubljani, od 1928 v Beogradu, kjer se je posvetil strokovnemu delu. Leta 1935 je bil imenovan za podbana v Ljubljani in ostal v upravni službi do upokojitve januarja 1945. Leta 1948 ga je ljubljanski mestni odbor deložiral, zato se je preselil k sorodnikom v Maribor, kjer je živel v pomanjkanju in pozabljenju. Umrl je 16. 12. 1970. Pesmi je objavljial samo revialno, edina pesniška zbirka *Dežela* je za njegovega življenja izšla v Buenos Airesu leta 1963. Proza: *Bogar Meho* in *Marija* (1944) in *Povestice* (Buenos Aires, 1962). Dramatika: *Alenčica*, kraljica ogrska (1912/13), *Čudež* (1915), *Izkušnja* (1915), *Kasija* (1919), *Dediči nebeškega kraljestva / Dediči velikega časa* (1922), *Za novi rod: Profesor Gradnik*, *Knjigovodja Hostnik*, *Zamorka* (1922), *Apokalipsa* (1923), *Prekop* (1935), *Brez sveče* (1944), *Ženin na Mlaki* (1944), *Bogar Meho* in *Marija* (1944), *Matere* (1945), *Revolucija* (1952), *Cesar Janez* (1953).

KAREL MAUSER

(1918–1977)

Pesnik in pisatelj. Rojen 11. 8. 1918 na Bledu. Osnovno šolo je obiskoval v Gorjah in Podbrezjah, gimnazijo v Kranju in v Ljubljani, matura 1939. Nato se je vpisal v ljubljansko bogoslovje, septembra 1943 preživel partizansko oblego Turjaka, sredi petega letnika izstopil iz semenišča in se zaposlil v Ljudski knjigarni. Maja 1945 se je umaknil v Kranj, od koder ga je nova ljudska oblast izgnala v Avstrijo. Leta 1950 se je preselil v ZDA in živel kot ročni delavec v Clevelandu. Umrl je 21. 1. 1977. Pesmi je objavljial revialno, edina zbirka *Zemlja sem in večnost* je v Buenos Airesu izšla po njegovi smrti. Glavno delo je pripovedništvo, črtice, novele, povesti in romani: *Rotija* (1947),

Sin mrtvega (1947), *Puntar Matjaž* (1950), *Zemlja* (1952), *Jamnik* (1953), *Pšenični klas* (1954), *Večna vez* (1954), *Velika rida* (1955), *Jerčevi galjoti* (1958), *Ura s kukavico* (I 1960, II 1961), *Mrtvi rod* (1963), *Ljudje pod bičem* (I 1963, II 1964, III 1966), *Kaplan Klemen* (1965), *Na ozarah* (1970), *Razdrto gnezdo* (1972), *Pomlad v Črepinjeku* (1977).

ANTON MEDVED

(1869–1910)

Pesnik in dramatik. Rojen 19. 5. 1869. Gimnazijo in bogoslovje je obiskoval v Ljubljani in bil posvečen v duhovnika 1892. Služboval je v Semiču, Črnomlju, Šmarju, Bohinjski Bistrici, Trnovem, na Konjščici, v Vačah, na Preski, Breznici in Turjaku, kjer je 12. 3. 1910 umrl. Izdal je dve pesniški knjigi: *Poezija I* (1905) in *Poezije II* (1909). Izmed dram so najznačilnejše: *Viljem Ostrovrhar* (1894), *Kacijanar* (1895), *Za pravdo in srce* (1896), *Cesar Fridrih na Malem gradu* (1898), *Na ogledih* (1903), *Posestrimi* (1905) in *Črnošolec* (1909).

VLADIMIR MEMON

(1953–1980)

Pesnik. Rojen 11. 3. 1953 v Celju. Po maturi je na ljubljanski univerzi študiral primerjalno književnost in romanistiko, diploma 1978, se 1978/79 izpopolnjeval v Madridu, toda že 20. 3. 1980 je umrl v Ljubljani. Izdal je pesniško zbirko *Meje* (1979), po smrti je izšla zbirka *Flamenko* na sodu smodnika (1983), nato še izbrane pesmi pod naslovom *Meje* (2000).

IVAN MINATTI

(1924)

Pesnik in prevajalec. Rojen 22. 3. 1924 v Slovenskih Konjicah. Gimnazijo je končal v Ljubljani, matura 1943, nato se je vpisal na medicino. Leta

1944 odšel v partizane. Po vojni je študiral slavistiko, diploma 1952, potem vse do upokojitve delal kot urednik pri založbi Mladinska knjiga. Izdal je naslednje pesniške zbirke: S poti (1947), Pa bo pomlad prišla (1955), Nekoga moraš imeti rad (1963), Bolečina nedoživetega (1964), Vse beži z oblaki in pticami (1966), Ko bom tih in dober (1973), Prisluskujem tišini v sebi (1984), Pesmi (miniaturna, 2001)

VOJESLAV MOLÈ

(1886–1973)

Pesnik. Rojen 14. 12. 1886 v Kanalu. Po gimnaziji v Trstu in Novem mestu je 1906 začel s študijem umetnosti v Krakovu, ga nadaljeval v Rimu in na Dunaju, doktoriral 1912. Leta 1914 je bil mobiliziran v avstrijsko vojsko. Od 1920–1926 je na ljubljanski univerzi predaval arheologijo in bizantinsko umetnost, nato do leta 1939 predaval na Jagielonski univerzi v Krakovu, se vrnil v Ljubljano, a po vojni ponovno odšel v Krakov. Leta 1966 se je preselil k hčerki v ZDA in umrl 5. 12. 1973 v mestu Eugene (Oregon). Izdal dve pesniški zbirki: Ko so cvele rože (1910) in Tristia ex Siberia (1920).

JOSIP MURN

(1879–1901)

Pesnik. Rojen 4. 3. 1879 v Ljubljani. Preživljal je težko otroštvo sirote. Osnovno šolo in gimnazijo obiskoval v Ljubljani, matura 1898. Živel je v Cukrarni in se družil s Kettejem, Cankarjem in Župančičem. S štipendijo je odšel na Dunaj študirat eksportno akademijo, študij opustil in se bolan vrnil v Ljubljano, se zaposlil kot pisar. Umrl je v Cukrarni 18. 6. 1901. Pred smrtjo je pripravil rokopis pesniške zbirke, za natis je poskrbel dr. Ivan Prijatelj in izdal zbirko z naslovom Pesmi in romance 1903 ter jo pospremil z epohalno študijo. Zbrano delo I–II je uredil Dušan Pirjevec (1954).

LILI NOVY

(1885–1958)

Pesnica in prevajalka. Rojena kot Haumeder 24. 12. 1885 v Gradcu. Šolala se je privatno. Večino življenja preživela v Ljubljani, kjer je umrla 7. 3. 1958. Spočetka je pisala nemške pesmi, sredi dvajsetih let pa se je postopoma vključevala v slovenski literarni prostor in začela revialno objavljati pesmi. Prva zbirka Temna vrata je izšla 1941, po njeni smrti pa še zbirka Oboki (ur. J. Vidmar, 1959). Pisala je tudi otroške pesmi, ki so izšle po njeni smrti: Pikapoka (1968) in Majhni ste na tem velikem svetu (1973). Prevajala je iz nemščine (Goethe), veliko pa slovensko poezijo v nemščino, zlasti Prešerna.

MART OGEN

(1939–1998)

Pesnik, publicist in prevajalec. Pravo ime Miro Boštjančič. Rojen 15. 3. 1939 v Ljubljani. Po maturi je študiral nemščino, italijanščino, angleščino in dramaturgijo. Nekaj časa delal v uredništvu Prešernove družbe, sicer živel kot svobodni umetnik, veliko potoval po Angliji, Ameriki in Japonski. Bil je radikalen upornik zoper razmere v domovini, prevzel novo ime, precej spodbujen po ameriški beat generaciji. Vseskozi bolehal na pljučih, uspešno prestal operacijo presaditve pljuč, toda pa daljšem času umrl v Ljubljani 1. 9. 1998. Izdal je pesniške zbirke Dediščina (1966), Podzemlje in druge pesmi (1971), Študije (1971) in Na morju in v gozdu (1979). V Londonu je 1968 izšla zbirka Underground Poems (del pesmi je napisal v angleščini). Med pesniškimi prevodi je v ospredju Emily Dickinson, posebej pa je izšla Mala antologija japonske lirike (1975). Objavljal je tudi literarno in filmsko publicistiko.

JANEZ OVSEC

(1922–1989)

Pesnik. Rojen 24. 6. 1922 v Ljubljani. Obiskoval je klasično gimnazijo, matura 1943. Zbolel za TBC, opustil študij in se po vojni zaposlil najprej pri Triglav filmu, nato pri Mladini, nazadnje je delal v NUK, v oddelku za katalogizacijo. Umrl 15. 10. 1989. Prvo rokopisno pesniško zbirko *Sive ptice* je uredil že leta 1944, po vojni pa je izdal naslednje: *Samotna jutra* (1958), *Na dnu so samo še zvezde* (1968), *Jezero dobrega sonca* (1969), *Sredi vrta je drevo* (1969), *Na nebu vodnar* (1974) in *Sama radost bivanja* (1985).

FRANCE PAPEŽ

(1924–1996)

Pesnik, dramatik, publicist in prevajalec. Rojen 20. 3. 1924 v Kotu pri Semiču. Meščansko šolo je obiskoval v Črnomlju, se zaposlil v pisarni cestnega podjetja v Črnomlju. Po kapitulaciji Italije je bil mobiliziran v partizansko vojsko, vendar se kmalu pridružil domobrancem in se z njimi maja 1945 umaknil na Koroško, pozneje v Italijo in v begunskem taborišču obiskoval gimnazijo. Leta 1948 emigriral v Argentino, nadaljeval s šolanjem, poslušal predavanja iz filozofije in obiskoval slikarsko akademijo, hkrati je bil zaposlen kot uradnik. Umrl v Carapachayu 1. 5. 1996. V Buenos Airesu je izdal dve pesniški zbirki: *Osnovno govorjenje* (1957) in *Dva svetova* (1985), natisnil pa tudi *Tri poetične drame* (1995). Prevajal je iz nemščine (Hoelderlin), francoščine (Valery) in angleščine, zlasti T. S. Eliota. S kritičnimi zapisi je sodeloval pri *Meddobju*, *Glasu SKA* in *Duhovnem življenju*, izdal esejistično knjigo *Zapiski iz zdomstva* 1977, ponatis v domovini 1992, prav tako *Izbrane pesmi* 2001.

MARKO PAVČEK

(1958–1979)

Pesnik. Rojen 21. 3. 1958 v Ljubljani. Po maturi je študiral na Filozofski fakulteti slovenščino in primerjalno književnost ter dramaturgijo na AGRFT. Umrl je 11. 9. 1979 v Seči pri Portorožu. Pisal ljubezensko in reflektivno liriko. Pesniška zbirka *Z vsako pesmijo me je manj* je izšla posthumno 1981.

TONE PAVČEK

(1928)

Pesnik in prevajalec. Rojen 29. 9. 1928 v Šentjuriju pri Novem mestu. Gimnazijo obiskoval v Ljubljani, študiral pravo, diploma 1954. Služboval kot novinar pri Ljubljanskem dnevniku in Ljudski pravici, kot urednik na RTV in kot ravnatelj Mladinskega gledališča, v letih 1972–1990 je bil glavni urednik Cankarjeve založbe. S poezijo je odmevneje nastopil v zborniku *Pesmi štirih* (1953, sicer pa izdal vrsto pesniških zbirk: *Sanje živijo dalje* (1958), *Ujeti ocean* (1964), *Zapisi* (1972), *Poganske hvalnice* (1976), *Dediščina* (1983), *Goličava* (1988), *Temna zarja* (1996), *Dolenjske bližine* (1998) in *Upočasnitve* (1998). Piše pesmi in prozo za otroke in mladino: *Trije bratje in zlata ptica* (1956), *Maček na dopustu* (1957), *Juri Muri v Afriki* (1958), *Polž pred nebotičnikom* (1960), *Sončnice v žepu* (1960), *Velesenzacija* (1961), *Kaj je najlepše* (1969), *Strašni lovec Bumbum* (1969), *Čenčarija* (1975), *Domače živali* (1976), *Mokedaj* (1976), *Marko na belem konju jaše* (1984), *Prave (in neprave) pesmi* (1986), *Majhen doberdan* (1992), *Živalski ringaraja* (1994), *Majnica* (1996), *Deček gre za soncem* (1998). Prevajal je največ iz ruske poezije (Blok, Pasternak, Majakovski, Jesenin, Ahmatova), poleg tega pripravil *Antologijo ruske poezije 20. stoletja* (1990).

FRANCE PIBERNIK

(1928)

Pesnik in literarni publicist. Rojen 2. 9. 1928 v Suhadolah pri Komendi. Gimnazijo je obiskoval v Kranju, slavistiko na ljubljanski univerzi, diploma 1954. Kot profesor služboval na Dobrovem v Brdih in na kranjski gimnaziji. Izdal naslednje pesniške zbirke: Bregovi ulice (1960), Ravnina (1968), September (1974), Odzvon (1979), Ajdova znamenja (1993) in Svetloba timijan (2000). Publicistika: Med tradicijo in modernizmom (1978), Med modernizmom in avantgardo (1981), Čas romana (1983), Temni zaliv Franceta Balantiča (1989), Slovenski dunajski krog 1941–1945 (1991), Razmerja v sodobni slovenski dramatik (1992), Karel Mauser (1993), Ogledala sanj Jožeta Udoviča (1996).

LADO PIŠČANC

(1914–1944)

Pesnik. Rojen 16. 6. 1914 v Trstu. Gimnazijo in bogoslovje je obiskoval v Gorici, posvečen 1938. Kot kaplan je služboval v Gorici, Šentvidu pri Vipavi in Cerknem, kjer so ga partizani 3. 2. 1944 ubili v maščevalni akciji. Leta 1942 je pripravil rokopisno pesniško zbirko Pesmi zelene pomladi, ki je šele po vojni izšla v zamejstvu (Gorica, 1950).

JOŽE POGAČNIK

(1902–1980)

Teolog in pesnik. Rojen 28. 9. 1902 v Kovorju. Bogoslovje je študiral v Innsbrucku, bil tam posvečen (1927) in doktoriral iz teologije (1929). Kot kaplan je služboval v Kranju in v Trnovem, nato postal ravnatelj Marijanišča (1937). Po vojni bil obsojen in zaprt (1946–1950), leta 1963 posvečen v ljubljanskega škofa, leto pozneje je postal nadškof,

leta 1969 bil imenovan za prvega slovenskega metropolita. Bil je sodelavec revije Križ na gori (1924–1927) in je izdal dve pesniški zbirki: Sinje ozare (1931) in Pesmi mladih let (1970).

FRANCE PREŠEREN

(1800–1849)

Pesnik. Rojen 3. 12. 1800 v Vrbi. Srednjo šolo je končal v Ljubljani (1821), nato se odločil za študij prava na Dunaju in ga končal z doktoratom 1827. Po vrnitvi v Ljubljano je opravil obvezno pripravniško službo, nato večkrat brez uspeha prosil za samostojno advokaturu in moral služiti kot uradnik pri advokatih Chrobathu in Baumgartnu. Ob Matiju Čopu je naglo razvil pesniški talent, sodeloval pri pesniških zbornikih Krajnska Čbelica, leta 1834 tiskal znameniti Sonetni venec, ki ga je posvetil svoji življenjski ljubezni Juliji Primičevi, medtem ko je prijatelju Čopu ob prežgodnji smrti posvetil romantično pesnitev Krst pri Savici (1836). S svojo poezijo je oblikoval tudi narodnostni politični program, ki ga je posebej izrazil v znameniti Zdravljici (1844). Končno je leta 1847 dobil mesto samostojnega odvetnika v Kranju. Takrat je izdal zbirko svojih pesmi pod naslovom Poezije (1847). Umrli je 8. februarja 1849, pokopan pa je na starem kranjskem pokopališču, ki se po preureditvi v spominski park (1952) imenuje Prešernov gaj.

JANEZ REMIC

(1921–1945)

Pesnik in kritik. Rojen 11. 6. 1921 v Bohinjski Bistrici. Obiskoval je Škofijsko klasično gimnazijo, matura 1940, nakar se je vpisal na ljubljansko univerzo in študiral klasično filologijo. Ko so Nemci okupirali Gorenjsko, se je odločil za študij na Dunaju, kjer je zbiral slovenske študente in

leta 1944 začel izdajati ilegalno literarno glasilo. Sredi leta je bil mobiliziran v nemško vojsko, se konec marca 1945 pridružil gorenjskim domobrancem, bil vrnjen iz Vetrinja in ubit junija 1945 v bližini Slovenj Gradca. Pesmi je objavljajl samo v Domačih vajah, medtem ko je njegova literarna zapuščina verjetno uničena. Kot kritik je sodeloval v Kocbekovem Dejanju. Na Dunaju se je študijsko ukvarjal s Platonom in pripravljajl o njem disertacijo.

SILVIN SARDENKO

(1876–1942)

Pesnik. Rojen 15. 6. 1876 na Ježici pri Ljubljani. Njegovo pravo ime je Alojzij Merhar. Študiral je bogoslovje in je bil posvečen 1902, nadaljeval je študije v Rimu in 1906 doktoriral iz rimskega in cerkvenega prava. Kot duhovnik je služboval po različnih krajih, bil katehet na ljubljanskem učiteljišču in 1924 postal stolni kanonik. Umrj je v Ljubljani 21. 1. 1942. Njegove pesniške zbirke: V mladem jutru (1903), Roma (1906), Nebo žari (1916), Dekliške pesmi (1922) in Trojno klasje (1938).

BRANE SENEGAČNIK

(1966)

Pesnik, kritik, esejist in prevajalec. Rojen 6. 10. 1966 v Ljubljani. Po gimnaziji je študiral klasično filologijo, diploma 1994, magisterij 1999, zaposlen kot asistent na Filozofski fakulteti. Objavlja pesmi, eseje, razprave in literarne kritike. Doslej izdal pesniške zbirke Srčni grb (1991), Na temnem pragu upa (1996) in Ptica iz črnih zvezd (2001). Objavil je knjigo esejev V iskanju izgubljene mere (1998), prevedel je antične dramatike Ajshila, Sofokla in Evripida, polega tega pa še različne antične filozofske spise.

JOŽE SNOJ

(1934)

Pesnik, prozaist, kritik in esejist. Rojen 17. 3. 1934 v Mariboru. Gimnazijo je končal v Ljubljani in tu študiral slavistiko in primerjalno književnost, diploma 1960. Služboval je kot novinar pri časopisu Delo in kot urednik pri Državni založbi Slovenije. Doslej je natisnil naslednje pesniške zbirke: Mlin stooki (1963), Konjenica slovenskih hoplitov (1968), Nenadoma v velikem prostoru sami (1971), Balade za glas in orglje (1973), Piknik pikapolonic (1976), Lila akvareli (1977), Žalostinke za očetom in očetnjavo (1983), Duhovne pesmi (1993) in Dom, otožje (1994). Proza: Gospa z mentolom (1966), Hodnik (1969), Negativ Gojka Mrča (1971), Jožef ali zgodnje odkrivanje srčnega raka (1978), Gavžen hrib (1982), Fuga v križu (1986), Bajanja o Bogu (1993), Noetova bajta (1997) in Gospod Pepi ali Zgodnje iskanje imena (2000). Knjige za otroke: Barabakos (1969), Lajna drajna (1971), Stop za pesmico (1973), Avtomoto mravlje (1975), Pesmi za punčke (1976), Hiša brez napisa (1978), Sanjska miška (1983), Srečni ščurek (1983), Pesmi za punčke in pobe (1984), Domen Brezdomni in dekllica Brezimena (1985), Zarika iz zarje (1987), Pravljica o Vodni kapljici (1987), Škorček norček (1988), Palčki so (1989), Zakleta hiška (1990), Jutro sveta (1991) in Skozi vrt in čez plan (1997). Kritika in esejistika: V vrsticah in med njimi (1970), Rotokronika (1975), Josip Murn (1978), Ubijanje zemlje (1987), Handkejev paradoks (1991), Med besedo in Bogom (1997) in Metamorfoza groze (1999).

GREGOR STRNIŠA

(1930–1987)

Pesnik, prozaist, dramatik in esejist. Rojen 18. 11. 1930 v Ljubljani. Obiskoval je klasično gimnazijo

in študiral germanistiko, diploma 1961. Živel je kot svobodni književnik. Umril v Ljubljani 23. 1. 1987. Pesniške zbirke: Mozaiki (1959), Odisej (1963), Zvezde (1965), Želod (1972), Mirabilia (1973), Škarje (1975) in Jajce (1975). Pripovedna proza in esejistika: Rhombos (1989). Drame: Samorog (1967), Žabe ali prilika o ubogem in bogatem Lazarju (1969), Ljudožerci (1972) in Driada (1976). Pisal je tudi radijske igre: Mavrična krila (1973), Steklenica vode (1974) in Brat Henrik (19765). Mladinska proza: Kvadrat pa pika (1977), Potovanje z bršljanom (1980), Jedca Mesca (1982), Lučka Reprat (1987), Razbojniki z Marsa (1993).

TOMAŽ ŠALAMUN (1941)

Pesnik, novelist, prevajalec in kulturni delavec. Rojen 4. 7. 1941 v Zagrebu. Na ljubljanski univerzi je končal študij umetnostne zgodovine, se odločil za status svobodnega ustvarjalca, veliko potoval, največ po Severni Ameriki. Nekaj časa je bil slovenski kulturni ataše v ZDA. Pesniško pot je začel s provokativno zbirko Poker, se usmerjal v konceptualizem in oblikoval svojsko poetiko razvezanosti jezikovne strukture, ki se giblje v območju intenzivne nekonvencionalnosti. Pesniške zbirke: Poker (1966), Namen pelerine (1968), Romanje za Maruško (1971), Bela Itaka (1972), Amerika (1972), Arena (1973), Sokol (1974), Imre (1975), Druidi (1975), Turbine (1975), Praznik (1976), Zvezde (1977), Metoda angela (1978), Po sledih divjadi (1979), Zgodovina svetlobe je oranžna (1979), Maske (1980), Balada za Metko Krašovec (1981), Analogija svetlobe (1982), Glas (1983), Sonet o mleku (1984), Soy realidad (1985), Ljubljanska pomlad (1986), Mera časa (1987), Živa rana, živi sok (1988), Otrok in jelen (1990), Glagoli sonca (1993), Ambra (1995), Knjiga za mojega

brata (1997), Črni labod (1997), Morje (1999), Gozd in kelihi (2000), Platna (2000). Njegova poezija je prevedena v številne tuje jezike, največ v angleščino.

SEVERIN ŠALI (1911–1992)

Pesnik in prevajalec. Rojen 22. 10. 1911 v Podliscu pri Dobrničju. Gimnazijo je obiskoval v Varaždinu, bil priložnostno zaposlen na Hrvaškem, 1934 je prišel v Ljubljano in delal kot urednik pri Jugoslovanski knjigarni, zlasti zbirki Naša knjiga in Slovenčeva knjižnica. Po vojni je bil nekaj časa svobodni književnik in se preživljal kot prevajalec, nato zaposlen pri Dolenjski založbi v Novem mestu, od 1972 do upokojitve 1984 pa je bil zaposlen pri Mladinski knjigi. Umril v Novem mestu 24. 10. 1992. Pesniške zbirke: Slap tišine (1940), Srečevanja s smrtjo (1943), Spev rodni zemlji (1944), Pesek in zelenice (1982) in Pesnik na večerni poti (1991). Otroške pesmi: Teče to in teče ono (1983), V deveto deželo (1995). Prevajal je iz hrvaščine (M. Budak), srbščine (I. Andrić), ruščine (M. F. Dostojevski) in francoščine (A. Gide).

MITJA ŠARABON (1922–1987)

Pesnik in prevajalec. Rojen 6. 8. 1922 v Ljubljani. Klasično gimnazijo je obiskoval v Ljubljani, maturanta 1941, nato vpis na slavistiko. Po vojni je bil potisnjen ob stran, bil zaposlen v Operi kot administrator, kot lektor in prevajalec. Umril v Begunjah na Gorenjskem 15. 9. 1987. Med vojno je izdal zbirki Bolečina (1944) in Nema radost (1944), po vojni je 1971 izšel Sonetni venec sonetnih vencev, sicer pa je številne sonetne vence izdajal v samozaložbi. Prevajal je operne librete in članke za Gledališke liste.

JOŽE ŠERJAK

(1918–1945)

Pesnik. Rojen 8. 6. 1918 na Trati pri Velesovem. Obiskoval klasično gimnazijo v Ljubljani, a je šolanje zaradi težavnih materialnih okoliščin moral prekiniti, nadaljeval šolanje pri salezijancih v Veržeju pri Ljutomeru, se 1940 preselil k salezijancem na Rakovnik in obiskoval osmi razred klasične gimnazije v Ljubljani, se nato vpisal na slavistiko in se 1943 prepisal na teologijo. Leta 1944 je bil mobiliziran v domobranstvo in po vojni vrnjen iz Vetrinja, ubit junija 1945 na Teharjah. S pesmimi, proznimi spisi in članki je sodeloval v glasilu salezijanskih študentov Naše delo. Pisal je razpoložensko in religiozno poezijo, v rokopisu je ostal njegov sonetni venec, zgodbe za otroke pa je izdal v knjižici Zlate zgodbe (1944).

VENO TAUFER

(1933)

Pesnik, dramatik, prevajalec, kritik, urednik, teatolog. Rojen 19. 2. 1933 v Ljubljani. Po maturi je na ljubljanski univerzi študiral primerjalno književnost (diploma 1960). Večinoma je bil zaposlen na RTV, nekaj let tudi pri BBC v Londonu, po osamosvojitvi pa na ministrstvu za zunanje zadeve in ministrstvu za kulturo. Pesniške zbirke: Svinčene zvezde (1958), Jetnik prostosti (1963), Vaje in naloge (1969), Podatki (1972), Prigode (1973), Pesmarica rabljenih besed (1975), Ravnanje žebļjev in druge pesmi (1979), Sonetje (1979), Pesmi (1980), Tercine za obtolčeno trobento (1985), Vodenjaki (1986), Črepinje pesmi (1989), Nihanje molka (1994), Še ode (1996), Kosmi (2000). Pesmi za otroke: O jej, krokodil (1983) in Kaj kdo je in kaj kdo kuha (1986). Dramska dela: Prometej ali tema v zenici sonca (1968) in Odisej in sin ali Svet in dom (1990). Kritika in esejistika: Ob london-

skem gledališkem poldnevniku (1970), Avantgardna in eksperimentalna gledališča (1975) in Odrom na rob (1977). Prevaja pesmi in drame iz hrvaščine, srbsčine, makedonščine in angleščine.

IVAN TRINKO

(1863–1954)

Teolog, pesnik, pripovednik, glasbenik, slikar, prevajalec, narodnoobrambni delavec. Rojen 25. 1. 1863 v Spodnjem Trčmunu v Benečiji. Študij teologije je končal v Vidmu 1886. Najprej je bil prefekt v videmskem semenišču, nato profesor. Igral pomembno vlogo v družbenem življenju videmske pokrajine, tudi deželni poslanec, zavzeto deloval za gospodarski in kulturni napredek Beneških Slovencev. Umrl je v Trčmunu 26. 6. 1954. Pisal je največ pesmi z narodnostno tematiko in jih izdal v zbirki Poezije (Gorica, 1897), ukvarjal se je s kratko prozo in z zgodbami za mladino Naši paglavci (Gorica, 1929). Objavil je veliko zgodovinskih, zemljepisnih in narodopisnih poljudnoznanstvenih razprav.

VLADIMIR TRUHLAR

(1912–1977)

Pesnik in teolog. Rojen 3. 9. 1912 v Gorici. Po gimnaziji je študiral teologijo in študij zaključil z doktoratom na Gregorijanski univerzi v Rimu. Postal je spiritual v ljubljanskem semenišču, se maja 1945 umaknil v Italijo in 1946 stopil v jezuitski red. Od 1949–1971 je bil profesor na Gregorijanski univerzi v Rimu, se za krajši čas vrnil v domovino in skušal širiti ekumenske ideje, toda zaradi nerazumevanja je odšel na tuje in umrl v Longomossu, Južna Tirolska, 4. 1. 1977. Dve pesniški zbirki so mu natisnili v Buenos Airesu: Nova zemlja (1958) in Rdeče bivanje (1961), v domovini pa še dve: V dnevih šumi ocean (1969) in Luč iz

črne prsti (1973). Za popolnejše razumevanje slovenske poezije so pomembna njegova razmišljanja, ki so izšla pod naslovom Doživljenje absolutnega v slovenski poeziji (1977). Kot katoliški mislec se je veliko ukvarjal s spremembami v Katoliški cerkvi po drugem vatikanskem zboru in izdal knjigi Pokoncilski katoliški etos (1967) in Katolicizem v poglobitvenem procesu (1971), pripravil pa tudi priročnik Leksikon duhovnosti (1974).

JOŽE UDOVIČ

(1912–1986)

Pesnik, pisatelj, esejist in prevajalec. Rojen 17. 10. 1912 v Cerknici. Obiskoval je Škofijsko klasično gimnazijo v Šentvidu pri Ljubljani, na ljubljanski univerzi študiral slavistiko, diploma 1940. Med vojno se je aktivno udeležil narodnega odpora zoper okupacijo, bil odpeljan v italijansko taborišče Gonars, po italijanski kapitulaciji je odšel v partizane in delal v Znanstvenem inštitutu na Rogu. Po vojni je živel kot svobodni umetnik. Umrl je v Ljubljani 5. 11. 1986. Izdal je tri pesniške zbirke: Ogledalo sanj (1961), Darovi (1975) in Oko in senca (1982). Objavil je vrsto novel, ki so posmrtno izšle pod naslovom Spremembe (1991), napisal je veliko esejev in spremnih študij k avtorjem, ki jih je prevajal iz svetovne književnosti, a so doslej izšli le v izboru pod naslovom Brazda na vodi (1993).

CENE VIPOTNIK

(1914–1972)

Pesnik in prevajalec. Rojen 11. 11. 1914 v Zagorju ob Savi. Na ljubljanski univerzi je študiral romanistiko, diploma 1939. Pred vojno je poučeval na meščanski šoli na Rakeku, med vojno bil dlje časa v italijanskih taboriščih, po vojni pa od 1949 urednik pri založbah Slovenski knjižni zavod in

Cankarjeva založba. Izdal je pesniško zbirko Drevo na samem (1956), prevajal poezijo, posebno Baudelaira, in je kot urednik Cankarjeve založbe veliko prispeval k izdajam modernih svetovnih avtorjev.

RAFKO VODEB

(1922)

Pesnik in publicist. Rojen 26. 7. 1922 v Dolenji vasi pri Artičah. Gimnazijo je obiskoval v Mariboru, zaradi okupacije pa maturiral 1941 v Ljubljani. Nato je bil poslan na bogoslovni študij v Rim na univerzo Urbaniana, magistriral iz teologije in filozofije, bil ordiniran 1948, opravljal mesto podravnatelja na Pontificio collegio Urbano, nato od 1958–1962 študiral umetnostno zgodovino v Louvainu, po vrnitvi pa predaval na Urbaniani. Leta 1971 se je vrnil v domovino in predaval na Teološki fakulteti v Mariboru in bil urednik pri Mohorjevi družbi v Celju. V Rimu je natisnil pesniško zbirko Kam plovejo oblaki (skupaj s prevodom v italijanščino, 1953), v Buenos Airesu je izšla zbirka Človek sem (1958), v domovini pa zbirka In vse bo luč (1994). Eseje, kritike in članke je objavljaval v zdomskih glasilih in matičnih publikacijah.

ANTON VODNIK

(1901–1965)

Pesnik in esejist. Rojen 28. 5. 1901 v Podutiku pri Ljubljani. Obiskoval je Škofijsko klasično gimnazijo, matura 1920, potem je študiral umetnostno zgodovino in doktoriral 1927. Urejal je revijo Križ na gori, kot urednik je bil najdlje zaposlen pri Jugoslovanski knjigarni in pri Mohorjevi družbi, po vojni pri Državni založbi Slovenije. Umrl je v Ljubljani 2. 10. 1965. Bil je duhovni vodja nove mladokatoliške generacije, močno vplival z zgod-

njima pesniškima zbirka *Žalostne roke* (1922) in *Vigilije* (1923). Pozneje so izšle še naslednje zbirke: *Skozi vrtove* (1941), *Srebrni rog* (1948), *Zlati krogi* (1952), *Glas tišine* (1959) in *Sončni mlini* (1964). S članki in esejmi sodeloval v *Križu na gori* in *Domu in svetu*.

FRANCE VODNIK

(1903–1986)

Pesnik, esejist, kritik in prevajalec. Rojen 5. 3. 1903 v Podutiku pri Ljubljani. Študiral je slavistiko, diploma 1928, strokovno se je izpopolnjeval v Krakovu. Bil srednješolski profesor, med *Živkovićevo* diktaturo odpuščen. Med okupacijo v taborišču Gonars, po vojni poučeval na I. državni gimnaziji v Ljubljani. Umrl 14. 8. 1986. Izdal je pesniško zbirko *Borivec z Bogom* (1932), pozneje se je posvetil gledališki kritiki, pisal članke in eseje iz območja literature, knjižno: *Ideja in kvaliteta* (1964), *Kritična dramaturgija* (1968), *Prevrednotenja* (1971), *Misli in presoje* (1985), *Dialektika in metafizika slovenstva* (1985). Uredil je antologijo *Slovenska religiozna lirika* (1928). Prevajal je iz poljščine, zlasti Reymonta.

BOŽO VODUŠEK

(1905–1978)

Pesnik, publicist in prevajalec. Rojen 30. 1. 1905 v Ljubljani. Končal je filozofsko in pravno fakulteto in pred vojno delal v različnih pravniških službah, po vojni pa je postal znanstveni sodelavec na Inštitutu za slovenski jezik pri SAZU. Umrl v Ljubljani 28. 7. 1978. Najprej je bil somišljenik in sodelavec revije *Križ na gori*, nato preobrat v nasprotno smer, kar se je izrazilo pokazalo tudi v pesniški zbirki *Odčarani svet* (1939), ki pomeni enega najpomembnejših literarnih mejnikov med obema vojnama. S poezijo se je ukvar-

jal tudi po vojni, pretežno pa se je posvečal prevodom. Prevajalski vrh je dosegel s prevodom prvega dela Goethejevega *Fausta* (1955).

VITAL VODUŠEK

(1906–1973)

Pesnik in liturgični pisec. Rojen 25. 4. 1906 v Ljubljani. Končal je gimnazijo 1924, nato študiral bogoslovje, posvečen 1929. Po nekajletnem kaplanovanju je odšel med slovenske izseljence v ZDA, prevzel slovensko-hrvaško župnijo v San Franciscu, kjer je umrl 27. 5. 1973. Pisal je izrazito religiozno poezijo in 1928 izdal edino pesniško zbirko *Pesmi*, tudi v Ameriki nadaljeval s pesnikovanjem. Opazen delež v njegovem delu imajo liturgični spisi.

HERMAN VOGEL

(1941–1989)

Pesnik, publicist in prevajalec. Rojen 17. 7. 1941 v Lomu nad Mežico. Gimnazijo je končal na Ravnah na Koroškem, matura 1961, nato je na ljubljanski univerzi študiral slavistiko, diploma 1967. Strokovno se je izpopolnjeval v Pragi in v Bratislavi. Najprej je bil novinar pri *Delu*, nato glavni urednik pri založbi *Obzorja* v Mariboru. Tu je umrl 17. 5. 1989. Pisal je refleksivno poezijo in izdal več zbirk: *Razdaljke rastejo* (1968), *Ko bom bog postal* (1970), *Romantika* je iz groba vstala (1974), *Osoje* (1977), *Pajčevina* in *sveder* (1986). Objavljal je literarne kritike in eseje, prevajal pa največ iz češčine.

DANE ZAJC

(1929)

Pesnik in dramatik. Rojen 26. 10. 1929 v Zgornji Javoršici pri Moravčah. Med vojno je izgubil dom in očeta, zato je po vojni večinoma živel po dijaških domovih, končal gimnazijo in se zaposlil kot

knjižničar v Pionirski knjižnici v Ljubljani. S pesniško zbirko Požgana trava (1958) je odločujoče posegel v povojno slovensko literarno dogajanje. Doslej je izdal še naslednje zbirke: Jezik iz zemlje (1961), Ubijavci kač (1968), Rožengruntar (1975), Si videl (1979), Zarotitve (1985) in Dol, dol (1998). Ustvaril je vrsto dramskih besedil, med njimi več poetičnih: Otroka reke (1963), Potohodec (1971), Likvidacija (1972), Voranc (1978), Kalevala (1985), Medeja (1988), Grmače (1995), dodati pa je potrebno še lutkovno igro Mlada Breda (1981). Piše pesmi, prozo in igrice za mladino: Bela mačica (1968), Abecedarija (1975), Živali na dvorišču (1975), V cirkusu (1976), Na papirnatih letalih (1978), Kralj Matjaž in Alenčica (1978), Petelin se sestavi (1978), Lokomotiva (1980), Leteča hišica (1981), Kočija (1982), Zakaj in vprašaj (1991). Objavlja tudi refleksije o poeziji in pesniškem ustvarjanju.

UROŠ ZUPAN (1963)

Pesnik in publicist. Rojen 25. 8. 1963 v Trbovljah. Na ljubljanski univerzi je študiral primerjalno književnost in sociologijo kulture. Doslej izdal pesniške zbirke: Sutre (1991), Reka (1993), Odpiranje delte (1995), Nasledstvo (1998), Drevo in vrabec (1999). Publicistika: Svetloba znotraj pomaranče (1996).

OTON ŽUPANČIČ (1878–1949)

Pesnik, dramatik in prevajalec. Rojen 23. 1. 1878 v Vinici v Beli krajini. Gimnazijo je najprej obiskoval v Novem mestu, nato v Ljubljani, matura 1896. Seznanil se je s Cankarjem, Kettejem in Murnom ter nekaj časa deloval v znameniti literarni Zadrugi. Na Dunaju je študiral zgodovino in zemljepis, se več let preživljal kot domači učitelj na tujem, nato se je vrnil v Ljubljano, kjer je bil najprej mestni arhivar, nato pa se je zaposlil v Drami kot dramaturg in upravnik. Umril v Ljubljani 11. 6. 1949. S pesniško zbirko Čaša opojnosti (1899) je odprl pot moderni slovenski poeziji, pesniško ustvarjanje pa nadaljeval v zbirkah Čez plan (1904), Samogovori (1908), V zarje Vidove (1920) in Zimzelen pod snegom (1945). Napisal je dve drami: Noč na verne duše (1904) in Veronika Deseniška (1924). Uveljavil se je kot klasik slovenske otroške poezije v zbirkah Pisanice (1900), Lahkih nog naokrog (1913), Sto ugank (1915) in Ciciban in še kaj (1915). Veliko je prevajal iz angleščine (Shakespeare, Shaw), nemščine (Hofmannsthal), francoščine (Molière) in španščine (Calderon).

Obsežnost gradiva je narekovala tako ureditev, da bi celota ostala pregledna, hkrati pa ne bi bila okrnjena njena specifična problemska sestava. Sama od sebe se mi je ponujala trodelna ureditev glede na tematiko in notranjo problemsko razčlenjenost. Uvodni del zajema pesmi, ki bi jih bilo mogoče označiti kot spoznavalske pesmi, torej tiste, v katerih je izpovedana neposredna izročena duhovni sferi absolutnega, pri nas krščanskega Boga, ob njih pa tudi tiste, ki izražajo globok dvom, torej muko negotovosti in kolebanja ali celo zanikovanja. Spoznavalsko–dvomljivski cikel je potemtakem uvod v slovensko duhovno pesništvo in nakazuje širino njenega prostora, medtem ko osrednji del predstavlja cikel razmišljujoče in razpoloženske lirike, tisti del, v katerem je razmerje med osebnim in božjim najbolj uravnano, v vsakem pogledu ustvarjalno, človeško spodbudno. Sklepni cikel združuje slavlilne, zahvalne in prošnjske pesmi, v njih pa praviloma zasledimo odnos popolne predanosti svetemu, še posebej pa zaupanje v večno previdnost, torej neposredno vero v obstajanje nadnaravnega, božjega. Uvrščanje pesmi ni bilo vedno lahko, kajti nekatere pesmi vsebujejo tudi po dva ali več elementov naše ciklične trodelnosti. V takih primerih je odločal najizrazitejši izpovedni poudarek.

Pesmi so v vseh ciklih razvrščene po rojstnih letnicah avtorjev, kar sicer vsebinsko ni vedno optimalno, je pa dovolj trden temelj, ki lahko tudi bralcu omogoča časovno orientacijo. Načelno je prednost dana posameznim pesmim, avtorji so navedeni samo informativno, nismo se pa mogli odločiti za navidezno anonimnost, ki jo je v svojem izboru Slovenske religiozne lirike (1928) uporabil France Vodnik. Številčna zastopanost avtorjev v posameznem ciklu je odvisna od siceršnje udeležnosti izbranih pesnikov v celotnem duhovnem ustvarjalnem procesu, kar posredno govori tudi o generacijski zastopanosti oziroma o duhovni usmerjenosti literarnih obdobjih od romantike do danes. Uredniku je šlo tudi za to, da bi opozoril na tipične primere duhovnih pesmi v posameznih dobah, ne glede na pesniško ime. V tem smislu je zlasti značilno povojno razdobje, ko je bila duhovna, religiozna tematika potisnjena na obrobje ali celo v podzemlje, pa je zaradi tega tudi izbor nujno samosvoj.

Antologija *Slovenska duhovna pesem* prinaša nov in izviren izbor poezije od Prešerna do generacije pesnikov, rojene v šestdesetih. France Pibernik, pesnik in avtor številnih pomembnih knjig o slovenski literaturi, kategorijo duhovnega namreč razume v širokem, vendar ne ohlapnem smislu: pomeni mu ustvarjalno odzivanje na skrivnost Transcendence, ki se sicer navezuje na krščanski simbolni svet, a ga lahko tudi povsem preoblikuje in vgradi v samosvoje izrekanje resničnosti ali jezika samega. Tako med avtorji »duhovne« pesmi ne najdemo le piscev »religiozne« poezije, ampak antologija predstavlja (p)oseben presek celote slovenskega pesništva.